

Rozmawiaj z Klasą

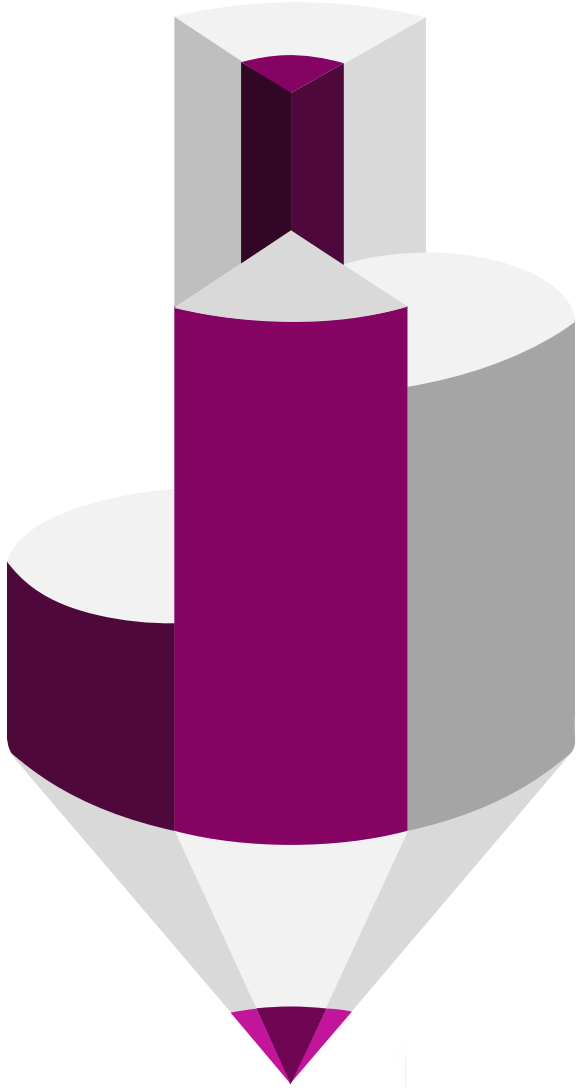
Zdrowie psychiczne uczniów i uczennic oczami nauczycieli i nauczycielek. Raport z badania.

Badanie zostało zrealizowane w ramach projektu Rozmawiaj z Klasą. Projekt jest finansowany w ramach Programu „Fundusz pomocowy dla organizacji pozarządowych oraz inicjatyw obywatelskich 2020”, utworzonego przez Polsko-Amerykańską Fundację Wolności, realizowanego przez Fundację Edukacja dla Demokracji.

ROZMAWIAJ Z KLASĄ

SPIS TREŚCI

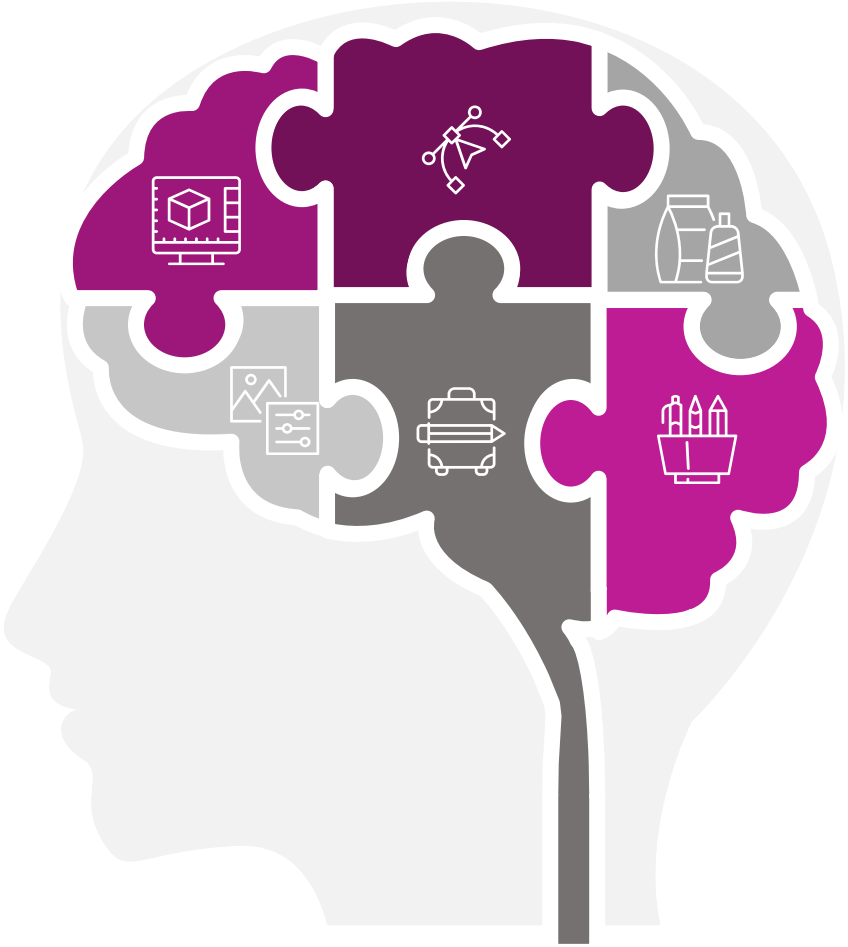
O RAPORCIE I METODOLOGII	**02**
WSTĘP DO RAPORTU	07
WPŁYW ŚRODOWISKA SZKOLNEGO I ROLA NAUCZYCIELI	09
WSPARCIE PSYCHOLOGICZNE I PEDAGOGICZNE	22
OBJAWY, PRZYCZYNY I PROBLEMY	28
PREWENCJA I PROFILAKTYKA	38
SZKOLENIA I ZDOBYWANIE WIEDZY	46
RODZICE	55
KONDYCJA PSYCHICZNA NAUCZYCIELI	65
SZCZEGÓŁOWE DANE	75



CEL BADANIA

Zanim zaczęła się pandemia i nauczyciele stracili swoich uczniów z oczu, Fundacja Szkoła z Klasą przyglądała się z niepokojem trudnościom psychicznym młodych ludzi i samotności nauczycieli w obliczu kryzysów młodych. Postanowiliśmy zbadać, jak szkoła reaguje w sytuacji kryzysów uczniów i uczennic, przyjrzeć się, czy nauczyciele otrzymują odpowiednią wiedzę i wsparcie, by rozpoznawać kryzysy i umiejętnie na nie reagować.

Wyniki badania posłużą nam jako punkt wyjścia do serii działań, które mają na celu nie tylko pomóc nauczycielkom i nauczycielom w codziennej pracy z uczniami, otworzyć dyskusję ekspercką wokół zdrowia psychicznego uczniów i uczennic, ale również stworzyć materiały, które pozwolą pracować (również profilaktycznie) nad tematami związanymi ze zdrowiem psychicznym w szkole.



METODOLOGIA BADANIA

Moduł ilościowy
Ankieta online z pytaniami zamkniętymi oraz otwartymi.
Respondenci: nauczycielki i nauczyciele szkół podstawowych i ponadpodstawowych.
Liczba respondentów (N) to 1535 osób.

Temat zdrowia psychicznego jest tematem wrażliwym. Dlatego w pierwszym module zdecydowaliśmy się na ankietę, w której umieściliśmy również kilka pytań otwartych. Chcieliśmy zapewnić naszym respondentom i respondentkom anonimowość, a tym samym większy komfort udzielania szczerych odpowiedzi.



Moduł jakościowy
Dwa zogniskowane wywiady grupowe (FGI) z ekspertami i ekspertkami, wśród których znaleźli się: psychiatrzy, psychologowie, psychoterapeuci, interwenci kryzysowi pracujący z dziećmi i młodzieżą.

Dzięki ich wiedzy i doświadczeniu wyniki badań oraz nasze wnioski i interpretacje zyskały mocną podbudowę merytoryczną.

EKSPERCI I EKSPERTKI ZAANGAŻOWANI W WYWIADY FOKUSOWE



TOMASZ BILICKI

Pedagog, certyfikowany interwent kryzysowy (University of Maryland). Ukończył psychologię motywacji na Uniwersytecie SWPS. Koordynator Punktu Interwencji Kryzysowej dla Młodzieży RE-START, dyrektor Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli Fundacji Innopolis w Łodzi.



ELŻBIETA KUCIŃSKA

Pracuje w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii nr 2 „Kąt" w Warszawie. Współautorka i od 10 lat koordynatorka merytoryczna projektu „Specjalistyczne Punkty Konsultacyjne" na terenie Warszawy, który realizuje pomoc w zakresie rozpoznawania trudności emocjonalnych u dzieci i młodzieży oraz diagnostyki trudności edukacyjnych.



EDYTA CICHOCKA

Psycholog, pomysłodawczyni i wieloletnia koordynatorka działań profilaktycznych skierowanych do uczniów, rodziców i nauczycieli w warszawskich placówkach oświatowych. Wiceprezes Stowarzyszenia Rodzin i Przyjaciół Osób z Zaburzeniami Psychicznymi INTEGRACJA.



JOANNA KRZYŻANOWSKA-ZBUCKA

Psychiatra, kierownik Oddziału Zapobiegania Nawrotom Instytutu Psychiatrii i Neurologii. Działa w Fundacji eFkropka zajmującej się zapobieganiu wykluczeniu osób z doświadczeniem choroby psychicznej.

EKSPERCI I EKSPERTKI ZAANGAŻOWANI W WYWIADY FOKUSOWE



DOROTA GĄSIOROWSKA

Psycholog, psychoterapeutka, pracuje w Towarzystwie Pomocy Młodzieży oraz Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. Autorka programów terapeutycznej pracy grupowej z młodzieżą i rodzicami. Prowadzi psychoterapię indywidualną, grupy wsparcia i rozwoju osobistego, warsztaty, oraz terapię rodzin.



KAMILA LENKIEWICZ

Doktor, psycholog, specjalista psychologii klinicznej, psychoterapeuta systemowy z wieloletnim doświadczeniem i stażem klinicznym w pracy z dziećmi, młodzieżą i rodzinami. Współautorka modelu opieka EZRA. Naukowo zajmuje się tematyką zaburzeń osobowości u nastolatków.



MAŁGORZATA JANAS-KOZIK

Prof. dr hab. n. med., specjalista psychiatrii i psychoterapii dzieci i młodzieży, specjalista pediatrii, pełnomocnik MZ ds. reformy psychiatrii dzieci i młodzieży. Kierownik Katedry Psychiatrii i Psychoterapii Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach.

O autorkach



DR ANNA BUCHNER

Centrum Humanistyki Cyfrowej IBL PAN, socjolożka, antropolożka współczesności, badaczka społeczna. Uczestniczyła w ogólnopolskich i międzynarodowych projektach badawczych badających m.in. instytucje kultury, nowe media, kompetencje cyfrowe, kanony piękna, style życia i religijność Polaków.



MARIA WIERZBICKA

Socjolożka, antropolożka współczesności, badaczka z wieloletnim doświadczeniem w badaniach społecznych i rynkowych. Uczestniczyła w projektach badawczych badających m.in: instytucje kultury, kompetencje cyfrowe, styl życia Polek i młodych Polaków.



MARTA PUCIŁOWSKA

Wiceprezeska Fundacji Szkoła z Klasą. Porzuciła pracę tłumaczki ustnej na rzecz działania w edukacji, bo wierzy w misję swojej Fundacji. Kulturoznawczyni, nauczycielka i certyfikowana trenerka STOP. W pracy korzysta z różnorodnych doświadczeń zawodowych, wplata elementy design thinking i inquiry-based learning. Lubi opowiadać historie, które pomagają zrozumieć skomplikowane procesy.



MICHALINA MICHOROWSKA

Koordynatorka Projektu *Rozmawiaj z Klasą* w Fundacji Szkoła z Klasą. Na co dzień tworzy strategie dla największych światowych marek pracując w globalnej agencji kreatywnej. Uczestniczyła w wielu projektach naukowych i biznesowych, zaangażowana w działalność społeczną.

CO RAPORT MÓWI NAM O KONDYCJI POLSKIEJ SZKOŁY

W naszym badaniu **chcieliśmy przyjrzeć się, jak nauczycielki i nauczyciele oceniają zdrowie psychiczne uczniów i uczennic** oraz siebie, jako część systemu wspierania młodych, rozpoznawania kryzysów, reagowania na nie. Wyniki badań układają się jednak w szerszą historię: **opowieść o szkole, która przestała być miejscem rozwoju, wspólnego dorastania i uczenia się, a zmieniła się w szkołę dla szkoły, miejsce realizowania arbitralnej podstawy programowej.** W szkole odbywa się dziś wyczerpujący wyścig, w którym nauczyciele są strażnikami odhaczania zadań, a uczniowie i uczennice mają obowiązek te zadania realizować. I ani jedni ani drudzy nie są z takiego stanu rzeczy zadowoleni.

Wydaje się, że **potrzebna jest nam dogłębna reforma szkoły**. Nie wystarczą drobne działania naprawcze, ale powrót do tego, czym szkoła być powinna: wspólnotą osób, uczniów i uczennic, nauczycieli i nauczycielek, w której słychać również głos rodziców, **miejscem, gdzie przede wszystkim jest czas na rozmowę o emocjach, o problemach, o złożoności otaczającego nas świata**. Komfort psychiczny, zbudowany na zaufaniu, powinien stanowić podstawę wszystkich działań realizowanych przez szkołę. Szczególnie w czasach pandemii, która uwypukliła wszystkie słabości obecnego systemu.

Zapraszam więc Państwa do spojrzenia na **raport jako na diagnozę dzisiejszej szkoły widzianą oczami nauczycieli i nauczycielek**. I zachęcam do refleksji o tym, że szkoła może być miejscem, w którym wszyscy czują się na tyle dobrze, że nie boją się mówić o swoich lękach, obawach i problemach, bo wiedzą, że otrzymają zrozumienie i wsparcie. I że warto taką szkołę tworzyć.



MARTA PUCIŁOWSKA

WICEPREZESKA W FUNDACJI SZKOŁA Z KLASĄ

Pandemia katalizatorem zmian

Raport nie bez powodu prezentujemy **w czasie pandemii**. To właśnie teraz zaczęliśmy zwracać **większą uwagę na temat zdrowia psychicznego.** Młodzi ludzie, którzy prowadzili aktywne życie, wypełnione często dodatkowymi aktywnościami i zajęciami, nagle w marcu zostali zamknięci w domach. Cały dotychczasowy plan dnia, który realizowaliśmy w różnych przestrzeniach, przeniósł się do czterech ścian własnego domu.

Chcemy **wykorzystać ten czas,** czas kiedy coraz więcej osób skupionych jest nie tylko na swoim zdrowiu fizycznym, ale również psychicznym i pokazać, jak ważnym graczem jest w tym temacie szkoła. Zdaniem ekspertek i ekspertów, z którymi mieliśmy okazję porozmawiać, liczba przypadków depresji, stanów lękowych, zaburzeń odżywiania wśród dzieci i młodzieży wzrosła w ciągu tych kilku miesięcy pandemii dramatycznie. Dlatego w Fundacji Szkoła z Klasą **chcemy pomóc nauczycielom i nauczycielkom wypracować metody radzenia sobie z kryzysami wśród uczniów i uczennic.**



MICHALINA MICHOROWSKA
KOORDYNATORKA PROJEKTU W FUNDACJI SZKOŁA Z KLASĄ





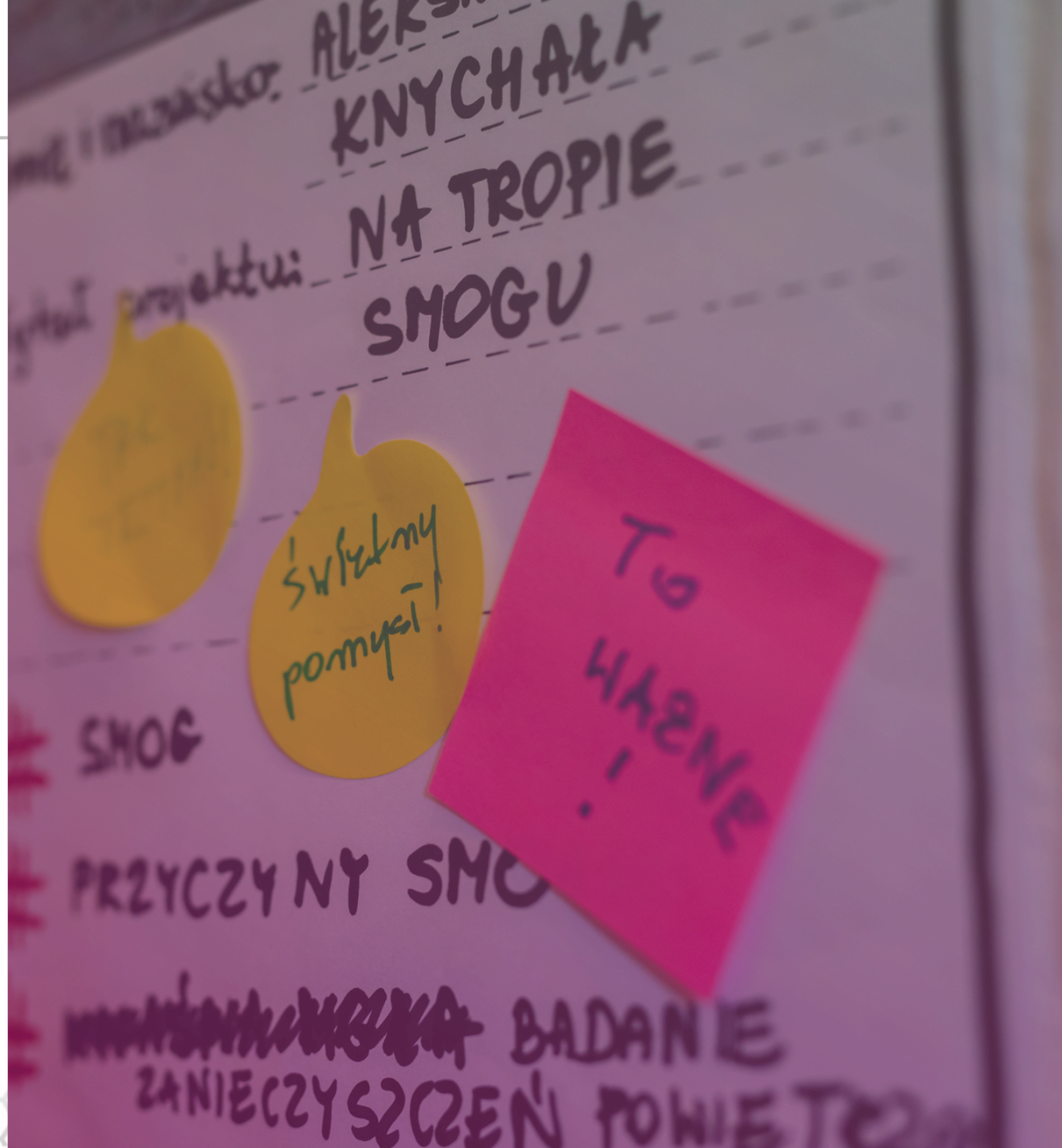
WPŁYW ŚRODOWISKA SZKOLNEGO I ROLA NAUCZYCIELI

Często źródłem problemów uczniów i uczennic jest sama szkoła

Większość nauczycieli i nauczycielek dostrzega problemy swoich uczniów i uczennic, a problemy te, zdaniem ankietowanych z długim stażem, pogłębiają się i nasilają. Szkoła, nastawiona na realizowanie podstawy programowej i mocno zbiurokratyzowana, nie sprzyja budowaniu relacji. Brakuje w niej czasu na indywidualną rozmowę z uczniem lub uczennicą. Nauczyciele i nauczycielki dostrzegają tę sytuację i jej powagę, często sami czują się w niej uwięzieni.

Badanie pokazało, że dobra relacja nauczyciela czy nauczycielki z uczniami i uczennicami zależy w dużej mierze od indywidualnych kompetencji, a jej budowanie odbywa się często w czasie pozaszkolnym, ponieważ w szkole brakuje na to przestrzeni.

W szkole pracują też inni dorośli, którzy często wiedzą wiele o uczniach i uczennicach oraz stanowią ogromny zasób, o którym warto pamiętać.



Szkoła jako system nie sprzyja budowaniu relacji

Polski system edukacji nie sprzyja budowaniu dobrych relacji z uczniami i uczennicami. Konieczność zrealizowana obszernej podstawy programowej i wysoki poziom biurokratyzacji sprawia, że niektórzy nauczyciele i nauczycielki nie znajdują już przestrzeni na pracę nad relacjami. Często ciężko jest im znaleźć czas na zwykłą rozmowę z uczniem czy uczennicą.

24% badanych nie wie, czy uczeń lub uczennica zwróciliby się do nich z problemem. Taki rozkład odpowiedzi wskazuje, że **niemal co czwarty nauczyciel lub nauczycielka nie czuje, że ma silną, opartą na zaufaniu relację ze wszystkimi swoimi uczniami i uczennicami**. Oznacza to też, że temat relacji nauczycielsko-uczniowskich wymaga wiele pracy.

Są też nauczycielki i nauczyciele, którzy wprost mówili o tym, że uczniowie i uczennice nie mają do nich zaufania. **Brak zaufania przekłada się na poczucie, że uczniowie i nauczyciele to dwie przeciwstawne drużyny, a nie jedna grupa, która razem tworzy szkołę.**



Wciąż istnieje mit, że nauczyciel jest po drugiej stronie barykady.

(M, 45-60 lat, liceum, pomorskie)



Szkoła, panujące w niej reguły, natężenie emocji i stresu, często potęgują problemy psychiczne lub dają im początek

SZKOŁA

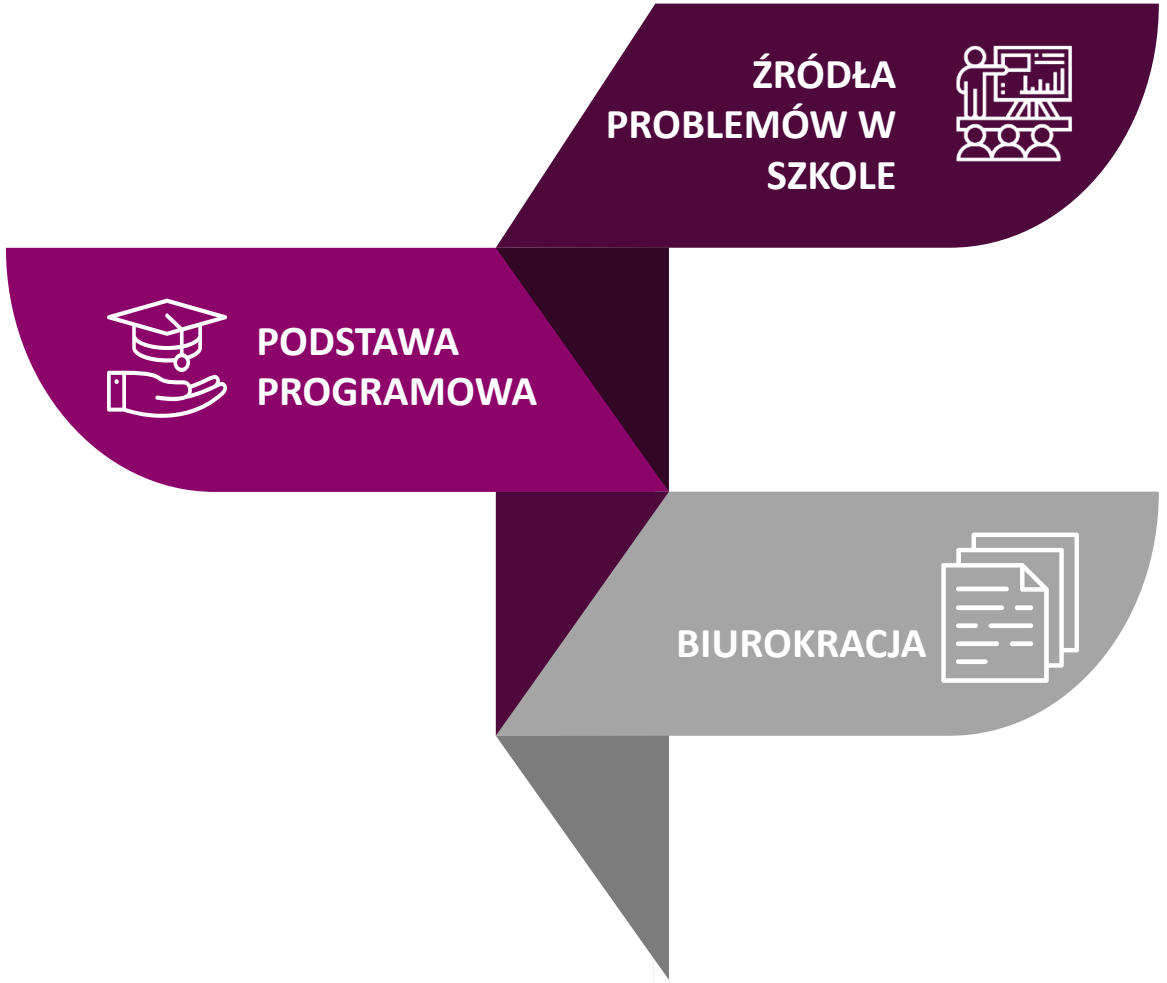
Według ekspertów i ekspertek rola szkoły w powodowaniu i wzmacnianiu problemów uczniów i uczennic jest duża, szczególnie w obszarze samooceny. Źródłem stresów jest właśnie szkoła (obok grupy rówieśniczej i rodziny). Nauczycielki i nauczyciele mówią o **dwóch poważnych przyczynach,** które wpływają na to, że szkoła jest odbierana przez uczniów jako opresyjna.

PODSTAWA PROGRAMOWA

Przeładowana podstawa programowa oraz **traktowanie jej przez wiele nauczycielek i nauczycieli jako kluczowego,** a nawet jedynego **obowiązku wobec uczniów,** jest pierwszą przyczyną traktowania szkoły jako opresyjnej.

BIUROKRACJA

Drugą przyczyną, którą wpływa na panujące w szkole relacje, jest jej **biurokratyzacja.** Biurokracja jest na tyle obciążająca dla nauczycielek i nauczycieli, że **w konsekwencji nie mają już czasu ani sił na rozmowę z uczniami i uczennicami o ich problemach.**



Przeładowana podstawa programowa, oraz traktowanie jej realizacji jako jedynego obowiązku uczniów i uczennic, jest postrzegane jako działanie opresyjne

Gubimy człowieka bo mamy podstawę programową. *Podkopywanie autorytetu nauczyciela, a zarazem brak empatii wśród nauczycieli i spojrzenia na szkołę jak na miejsce, w którym dziecko, młody człowiek ma się rozwijać.*

K, 30-44 lat,
technikum i szkoła branżowa,
kujawsko-pomorskie

Jeśli szkoła ***przestanie być wyścigiem za ocenami*** *(związek ze zbyt rozbudowaną podstawą programową i presją rodziców), a stanie się kuźnią umiejętności - ograniczymy szkolny stres i psychiczne problemy młodzieży.*

K, 45-60 lat,
szkoła podstawowa 4-8, lubuskie

Musimy w szkołach postawić na pracę z psychologiem, odciążyć dzieciaki rezygnując z tej ***bezsensownej podstawy programowej.*** *Nastawić się na większą współpracę z rodzicami. W poradniach badać dokładniej a nie (kopiuj = wklej).*

K, powyżej 60 lat,
szkoła podstawowa 1-3, opolskie

Biurokracja jest tak obciążająca dla nauczycielek i nauczycieli, że nie mają przestrzeni na rozmowę z uczniami i uczennicami o problemach

Nauczyciele mieliby więcej czasu *i cierpliwości oraz chęci do zajmowania się tymi sprawami swoich uczniów* ***gdyby oświata była mniej zbiurokratyzowana.***

K, 45-60 lat, szkoła podstawowa 1-8, kujawsko-pomorskie

W obecnej konstrukcji edukacyjnej ***forma biurokracji przekracza emocjonalne możliwości pracy szkoły.*** *Papier przesłania człowieka. Przepisy ograniczają pracę z młodym człowiekiem. Absurd goni absurd.*

K, 45-60 lat, technikum i szkoła branżowa, śląskie

Chcę normalnej szkoły, gdzie lekcja była lekcją, gdzie pozycja nauczyciela / wychowawcy była jednoznaczna, gdzie bycie nauczycielem było powodem do dumy *a nie wstydu, gdzie dobór do zawodu przebiega pozytywnie a nie negatywnie.*

K, 45-60 lat, technikum i szkoła branżowa, śląskie

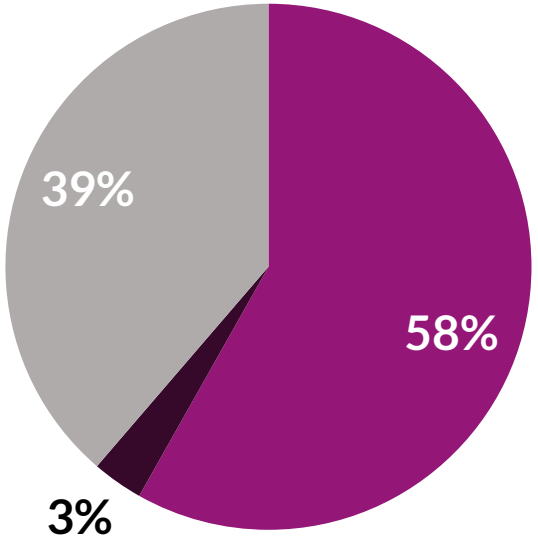


75%

nauczycieli i nauczycielek uważa, że uczeń lub uczennica mogliby zwrócić się do nich ze swoim problemem

Większość nauczycieli i nauczycielek uważa, że umie zaobserwować problemy uczniów i uczennic

Umiem zaobserwować problem u uczennicy lub ucznia

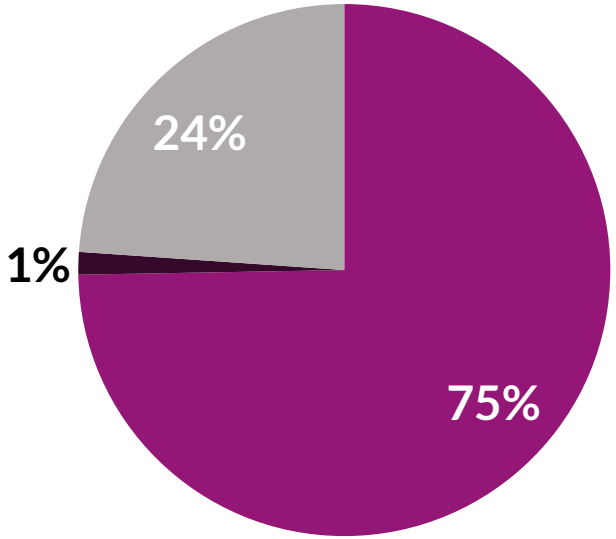


TAK

Nauczyciele pełniący rolę pedagoga/ psychologa: **79%** ▲

Nauczyciele w SP 1-3: **65%** ▲

Uczennica lub uczeń mógłby zgłosić się z problemami



TAK

Nauczyciele pełniący rolę pedagoga/ psychologoa: **90%** ▲

Q4. Czy sądzisz, że potrafisz poznać, że Twój uczeń/uczennica ma problemy psychiczne/psychologiczne? Q10. Czy masz poczucie, że uczeń/nnica mógłby/łaby zwrócić się do Ciebie ze swoimi problemami psychicznymi/psychologicznymi? Baza: wszyscy, N=1535

Nauczyciele i nauczycielki dostrzegają problemy uczniów i uczennic i widzą potrzebę systemowych zmian

Kondycja psychiczna uczniów i uczennic, ich problemy (często bardzo poważne), są w ostatnich latach coraz powszechniejsze. Nauczyciele i nauczycielki dostrzegają tę tendencję i, jeśli mają długi staż, mówią wyraźnie, że **ogólna kondycja psychiczna uczniów pogarsza się i kładą nacisk na natychmiastową potrzebę działania.**

*Myślę, opierając się na wieloletnim doświadczeniu, że **problemy psychiczne dzieci i młodzieży gwałtownie się nasilają, a pomoc jaką otrzymują jest niewystarczająca.***

K, 45-60 lat, technikum, podkarpackie

*Uważam, że obecnie **stan psychiczny wszystkich pracujących w szkole jest coraz gorszy**. Chyba cały system musiałby się zmienić, aby kondycja psychiczna uczniów i nauczycieli była dobra.*

K, pow. 60 lat, szkoła podstawowa 4-8, lubuskie

*Mam wrażenie, że **z roku na rok kondycja psychiczna uczniów się pogarsza**. Niepokoją mnie depresje, próby samobójcze i zachowania autodestrukcyjne wśród młodych ludzi. Trudno uwierzyć, że mają tak niskie poczucie własnej wartości.*

K, 45-60 lat, liceum, małopolskie

Uczniowie i uczennice szukają osób, które zrozumieją ich doświadczenia - zwracają się przede wszystkim do tych nauczycieli, którzy z nimi empatyzują

Nauczycielki i nauczyciele proszeni o wskazanie, dlaczego uważają, że uczniowie i uczennice mają do nich zaufanie, wymieniali takie cechy jak:

1. SZACUNEK
2. EMPATIA
3. POWAŻNE TRAKTOWANIE
4. PARTNERSKIE TRAKTOWANIE
5. UMIEJĘTNOŚĆ SŁUCHANIA
6. NIEOCENIANIE
7. UWAŻNOŚĆ
8. SZCZEROŚĆ
9. ZAINTERESOWANIE

Pomimo trudności w relacjach z uczniami i uczennicami, wielu nauczycieli i wiele nauczycielek ma świadomość, że w ich życiu odgrywają rolę „znaczących innych”

Często rozmawiam z uczniami, zostaję w klasie na przerwach, jako opiekun samorządu mam kontakt z wieloma uczniami. ***Często w czasie przerw też mi towarzyszą na dyżurach. Czemu? Nie wiem, może po prostu ich słucham i nie odsyłam?***

K, 45-60 lat,
szkoła podstawowa 4-8, śląskie

Cenię sobie budowanie relacji z uczniami. Dużo czasu poświęcam na rozmowy; indywidualne, grupowe. Uczniowie mogą mieć ze mną kontakt również poza szkołą. ***Staram się być otwarta i traktować ich jak partnerów w rozmowie. Liczy się dla mnie ich zdanie.***

K, 30-44 lat,
szkoła podstawowa 4-8, łódzkie

Jestem osobą empatyczną, ***kilka lat temu sama chorowałam na depresję. Uczniowie to wiedzą i czują, że ich zrozumiem.*** *Tak też się dzieje.*

K, poniżej 30 lat,
liceum, mazowieckie

Informacji o uczniach i uczennicach mogą dostarczyć również inni pracownicy i pracownice szkoły – nie tylko nauczycielki i nauczyciele

Myśląc o szkole koncentrujemy się przede wszystkim na nauczycielkach i nauczycielach, psychologach, pedagogach i uczniach i uczennicach, często zapominając, że **pracują tam także inne osoby, obdarzane przez dzieci zaufaniem** i/lub takie, które **dużo o dzieciach wiedzą**.

Zdaniem ekspertów często to woźne i woźni czy szatniarki i szatniarze **wnikliwie obserwują uczniów i uczennice oraz koncentrują się na takich aspektach ich obecności w szkole**, które umykają uwadze pozostałych pracownic i pracowników.

*Ja zawsze, jak chcę się czegoś dowiedzieć o uczniu, który mnie martwi, to też **nie zaczynam od gabinetu psychologa czy pedagoga, ale idę tam gdzie siedzą panie woźne** i one mi zawsze, od pierwszej klasy, zrelacjonują, kiedy miał kanapkę, a kiedy nie miał, czy chodził w tanich butach czy nie, czy rodzic kiedyś odbierał pijany czy zawsze był trzeźwy. **Panie woźne są najlepszym źródłem informacji o moich uczniach**.*

[Ekspert z grupy fokusowej]





WSPARCIE PSYCHOLOGICZNE I PEDAGOGICZNE

Wsparcia psychologiczno-pedagogicznego jest w szkole wciąż zbyt mało

Niemal wszyscy nauczyciele i nauczycielki (95%) deklarują, że w ich szkole pracuje pedagog**, jednak w 1 na 4 przypadki jest tam zatrudniony poniżej pełnego etatu**.

Psycholog pracuje w szkole wyraźnie rzadziej: jedynie w 6 na 10 placówek. **44% nauczycieli, którzy deklarują obecność psychologa, zaznacza jednocześnie, że jest zatrudniony na mniej niż etat.**

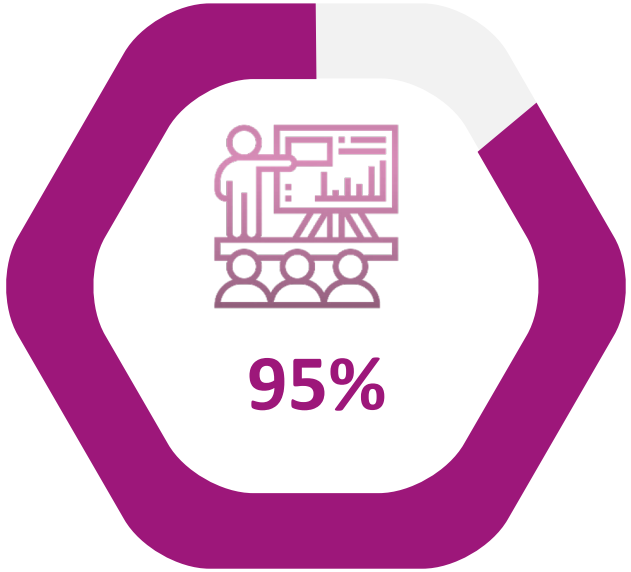
Dostęp do specjalisty jest trudniejszy w mniejszych szkołach – zatrudnienie pedagoga w placówce deklaruje 84% nauczycielek i nauczycieli pracujących w takich szkołach, natomiast obecność psychologa jedynie 39%.

Badanie pokazuje, że obecność szkolnego psychologa jest nadal niewystarczająca, szczególnie w świetle nasilających się problemów psychicznych młodych. Wyjątkowo dojmujący jest brak specjalistów w małych szkołach, które znajdują się częściej poza dużymi ośrodkami miejskimi.



Pedagog w szkołach obecny jest zdecydowanie częściej niż psycholog

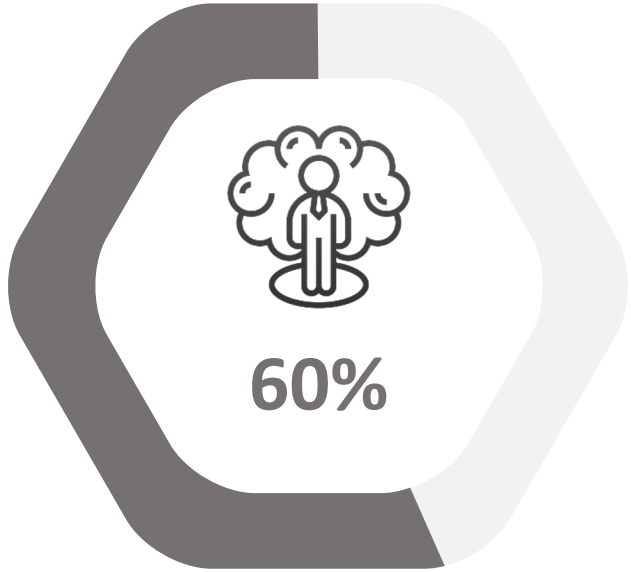
PEDAGOG W SZKOLE



Pedagog w szkołach jest obecny znacznie częściej niż psycholog

VS

PSYCHOLOG W SZKOLE



60% nauczycieli oraz nauczycielek deklaruje, że w szkole pracuje psycholog

M12. Czy w Twojej szkole pracuje pedagog? Baza: wszyscy, N=1535/ M12a W jakim wymiarze godzinowym tygodniowo? Baza: osoby, w których szkole pracuje pedagog, N=1455
M13. Czy w Twojej szkole pracuje psycholog? Baza: wszyscy, N=1535/ M12b. W jakim wymiarze godzinowym tygodniowo? Baza: osoby, w których szkole pracuje pedagog, N=927



16 godzin

tyle czasu tygodniowo (średnio) pracuje psycholog w szkołach ankietowanych nauczycieli i nauczycielek

Nauczycielki i nauczyciele widzą potrzebę zwiększenia godzin pracy specjalistów i jednocześnie dostrzegają problem ich nadmiernego obciążenia

*W mojej szkole **ok 350 dzieci i młodzieży- psycholog 2 godz. tygodniowo – paranoja.***

M, 45-60 lat, szkoła podstawowa 4-8, warmińsko-mazurskie

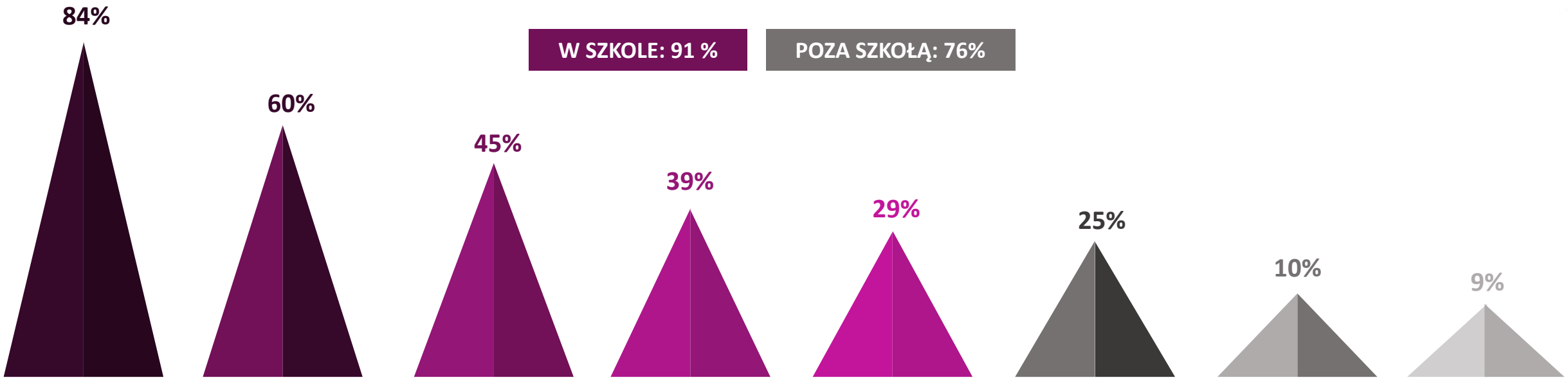
*W szkole **jestem sama na ponad 400 uczniów**. Rozpiętość problemów uczniów jest ogromna. Od problemów z nauką i zachowaniem po problemy z tożsamością płciową. **Nie ma warunków do pracy i terapii dziecka**. Brak salki, brak terapeuty, nie wspomnę o pomocach edukacyjnych.*

K, 45-60 lat, szkoła podstawowa 1-3 i 4-8, lubuskie

*Specjalista zatrudniony w szkole **nie powinien być obciążany obowiązkami typowymi dla nauczyciela** - dydaktyka (zastępstwa, dyżury na przerwach, uczestniczenie w egzaminach itp.) To **mocno zaburza rytm i systematyczność pracy**.*

K, 45-60 lat, liceum i technikum, łódzkie

Nauczyciele i nauczycielki poszukują wsparcia przede wszystkim we własnej szkole, poza szkołą - głównie w poradniach pedagogiczno-psychologicznych



U psychologa lub pedagoga szkolnego poszukuje informacji 84% badanych. Dobrym sygnałem jest to, że gdy weźmiemy pod uwagę samych wychowawców – liczba wzrasta do 89%

W poradni psychologicznej poza szkołą informacji poszukuje 60%. W większych szkołach liczba spada do 54% a wśród przebadanych mężczyzn aż do 44%

Inni nauczyciele w szkole są źródłem wiedzy dla 45% badanych, jednak gdy mamy do czynienia z pedagogiem lub psychologiem już tylko w 22%

Dyrekcja jest źródłem wiedzy dla 39% nauczycielek i nauczycieli, Dopiero w przypadku dużej szkoły (powyżej 500 uczniów) liczba spada do 33%

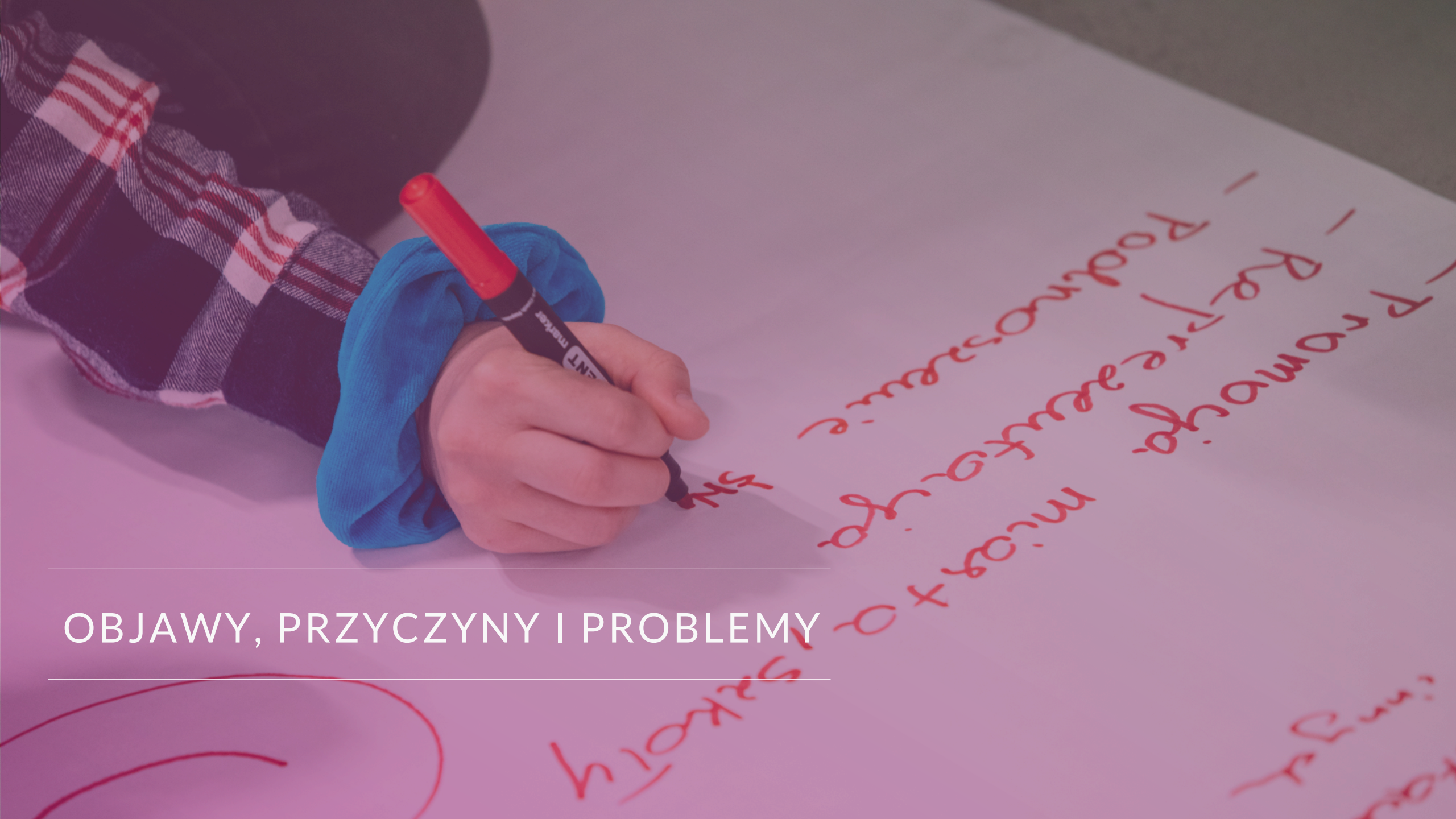
Informacji w Internecie poszukuje 29% badanych (mowa o Internecie ogólnie – poszukiwaniu materiałów przez wyszukiwarkę)

For a internetowe lub grupy nauczycielskie na Facebooku są źródłem wiedzy dla 25% badanych. W przypadku mężczyzn występuje mniejsza chęć do tego źródła informacji – 15%

Informacji w szpitalu poszukuje 10% nauczycieli i nauczycielek, jednak gdy mowa o psychologu / pedagogu liczba wzrasta do 24%.

Inne źródła poszukiwania są wymieniane rzadziej, chyba ze w przypadku psychologa / pedagoga gdzie jest na poziomie 22%

Q11. Jak sądzisz, gdyby była taka potrzeba, gdzie szukałabyś/ałbyś informacji jak udzielać wsparcia uczniom z problemami psychicznymi/psychologicznymi uczniów? Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi. Baza: wszyscy, N=1535



OBJAWY, PRZYCZYNY I PROBLEMY

Niskie poczucie własnej wartości jest częstym źródłem problemów

Problemy młodych, zdaniem nauczycieli i nauczycielek, mają swoje źródło przede wszystkim w domu i są związane z niskim poczuciem własnej wartości. Nauczyciele i nauczycielki starają się zachować czujność i obserwować drobne zmiany w zachowaniu, aby jak najszybciej zauważyć problem, podkreślają jednak, że pomoc specjalisty jest im niezbędna. Zdają sobie sprawę, że czasami to oni jako pierwsi zauważają problemy u dzieci i młodzieży, dlatego tak ważne jest wspieranie ich w działaniach.

Badanie pokazało również, że najczęstsze problemy młodych nie są, zdaniem ankietowanych, tożsame z najpoważniejszymi. W odpowiedziach powraca też rola rodzica jako niezbędnego czynnika w procesie reagowania na kryzys. Warto również zauważyć, że problemy uczniów i uczennic zmieniają się wraz z poziomem kształcenia.



58% nauczycieli i nauczycielek twierdzi, że jest w stanie zaobserwować problemy psychologiczne lub psychiczne ucznia lub uczennicy

- Nauczyciele i nauczycielki **są czujni na wszelkie zmiany w zachowaniu swoich uczniów i uczennic.** Często są w stanie wychwycić nawet pozornie błahe sytuacje, np. że dziecko chodzi często do ubikacji, a później okazuje się, że wymiotuje.

- **Często to właśnie oni jako pierwsi dostrzegają problemy emocjonalne dzieci i młodzieży, niejednokrotnie zanim odkryją je rodzice lub opiekunowie (widzą dzieci w grupie, spędzają z nimi dużo czasu).** Właśnie dlatego ich głos i percepcja skali problemów, z jakimi mierzą się uczniowie i uczennice, są niezwykle istotne, a ich rola w procesie udzielania pomocy jest kluczowa.

Najczęściej wymieniane niepokojące sygnały przez badanych i badane



Nauczycielki i nauczyciele bacznie obserwują problemy u swoich uczniów i uczennic oraz wszelkie zmiany w ich zachowaniu

Smutek na twarzy, płacz, brak koncentracji, agresja, nie podporządkowywanie się poleceniom, zachowania ucieczkowe, zaniedbany strój. Takim typowym objawem moich uczniów jest nagłe brzydkie, niedbałe pismo. Każde dziecko to nowe spektrum. ***Naszym zadaniem jest uważność i umiejętność słuchania.***

K, 45-60 lat,
szkoła podstawowa 1-8, mazowieckie

Zmiana zachowania. ***Jako wychowawca bacznie obserwuję swoich uczniów*** *i omawiam każdą zauważoną zmianę z ich rodzinami.*

K, 30-44 lata,
szkoła podstawowa 4-8, śląskie

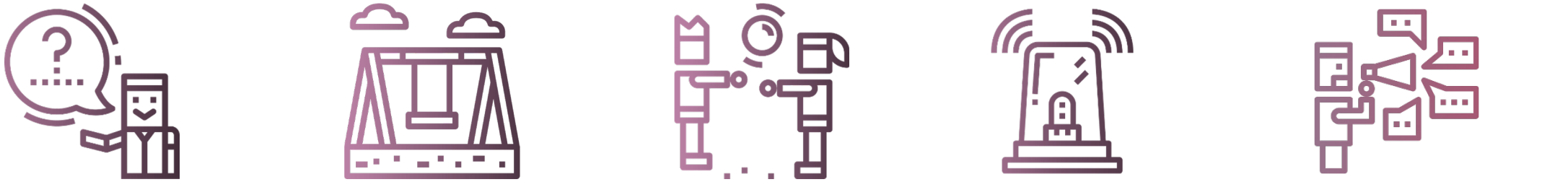
Mroczne wypracowanie z j. polskiego, samotność na przerwach, czarny strój, wypowiedzi ucznia na lekcji - ***sygnał do pedagoga, wychowawcy.***

K, 45-60,
szkoła podstawowa 4-8, opolskie

SZKOŁA Z KLASĄ
FUNDACJA

Najczęstszymi przyczynami problemów uczniów i uczennic są niskie poczucie wartości i brak zainteresowania ze strony rodziców lub opiekunów

Nauczyciele i nauczycielki jasno wskazują, że widzą dwie przyczyny problemów u swoich uczniów – niskie poczucie własnej wartości oraz brak zainteresowania ze strony rodziców lub opiekunów. Wydaje się, że nauczyciele i nauczycielki mierzą się tu z trudnym zadaniem, bo deklarują w badaniu trudności w kontaktach z rodzicami, jednocześnie wyniki pokazują nam, że są oni niezbędni w procesie zmiany. Budowanie stabilnego poczucia własnej wartości nie odbędzie się bez udziału zaangażowanego rodzica lub opiekuna.



Q5. Co według Ciebie jest najczęstszą przyczyną problemów psychicznych/psychologicznych uczniów/uczennic? Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi. Baza: wszyscy, N=1535

Najpoważniejszym problemem uczniów i uczennic, według nauczycieli i nauczycielek, jest depresja



40%

DEPRESJA

40% wskazało depresję jako najpoważniejszy problem uczniów i uczennic



36%

UZALEŻNIENIE OD TELEFONU

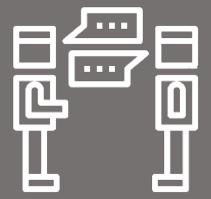
Uzależnienie od telefonu / komputera / tabletu zostało zaznaczone przez 36%



33%

AGRESJA

Agresja jest najpoważniejszym problemem według 33% nauczycieli i nauczycielek



32%

PROBLEMY Z RÓWIEŚNIKAMI

Problemy w relacjach z rówieśnikami są problemem według 32%



24%

ZABURZENIA KONCENTRACJI

Zaburzenia koncentracji zostały wskazane przez 24% jako najpoważniejszy problem

Q:. Z poniższej listy wybierz trzy problemy, które według Ciebie są najpoważniejsze i wymagają szczególnego wsparcia. Baza: wszyscy, N=1535

Wraz ze zmianą poziomu kształcenia zmieniają się również najistotniejsze problemy uczniów i uczennic

SZKOŁY PODSTAWOWE

Nauczyciele pracujący z młodszymi uczniami (SP) **rzadziej wymieniają depresję, stany lękowe oraz uzależnienie od mediów społecznościowych** jako najistotniejsze problemy.

Częściej **wskazują natomiast na agresję/ zachowania destrukcyjne, problemy w relacjach z rówieśnikami oraz zaburzenia koncentracji**. Względnie często wymieniają również wzmożoną aktywność.

Łączy się z tym częstsze wskazywanie **zaburzeń neuroprzekaźnikowych** jako **przyczyny problemów** (choć nie należą one do najczęstszych przyczyn) przez nauczycieli klas 1-3, a wśród nauczycieli starszych klas na presję grupy rówieśniczej oraz relacje rówieśnicze.

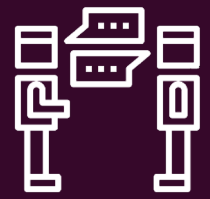


EDUKACJA PONADPODSTAWOWA

Nauczyciele pracujący na dalszych etapach edukacji **częściej wskazują na depresję jako poważny problem** – szczególnie wśród nauczycieli pracujących w liceum (65%), którzy wyraźnie częściej wskazują również na **stany lękowe jako poważny problem uczniów** (31%). Łączy się z tym częstsze postrzeganie stresu jako źródła problemów uczniów.

W **technikum** względnie często wymieniane jest **uzależnienie od mediów społecznościowych** jako ważny problem. **Papierosy** z kolei stanowią problem częściej zauważany przez nauczycieli **techników i szkół branżowych.** Nauczyciele pracujący w technikach i szkołach branżowych rzadziej wskazują na presję ze strony opiekunów jako na źródło problemów.

Najczęstszym problemem uczniów i uczennic, według nauczycieli i nauczycielek, są problemy w relacjach z rówieśnikami



58%

PROBLEMY Z RÓWIEŚNIKAMI

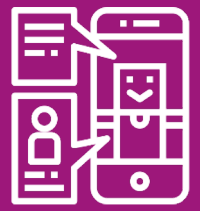
Problemy w relacjach z rówieśnikami są problemem według 58% nauczycieli



54%

ZABURZENIA KONCENTRACJI

Zaburzenia koncentracji zostały wskazane przez 54% nauczycieli jako najczęstszy problem



47%

UZALEŻNIENIE OD TELEFONU

Uzależnienie od telefonu / komputera / tabletu zostało zaznaczone przez 47%



35%

AGRESJA

Agresja jest najczęstszym problemem według 33% nauczycieli



31%

DEPRESJA

31% nauczycieli wskazało depresję jako najczęstszy problem uczniów

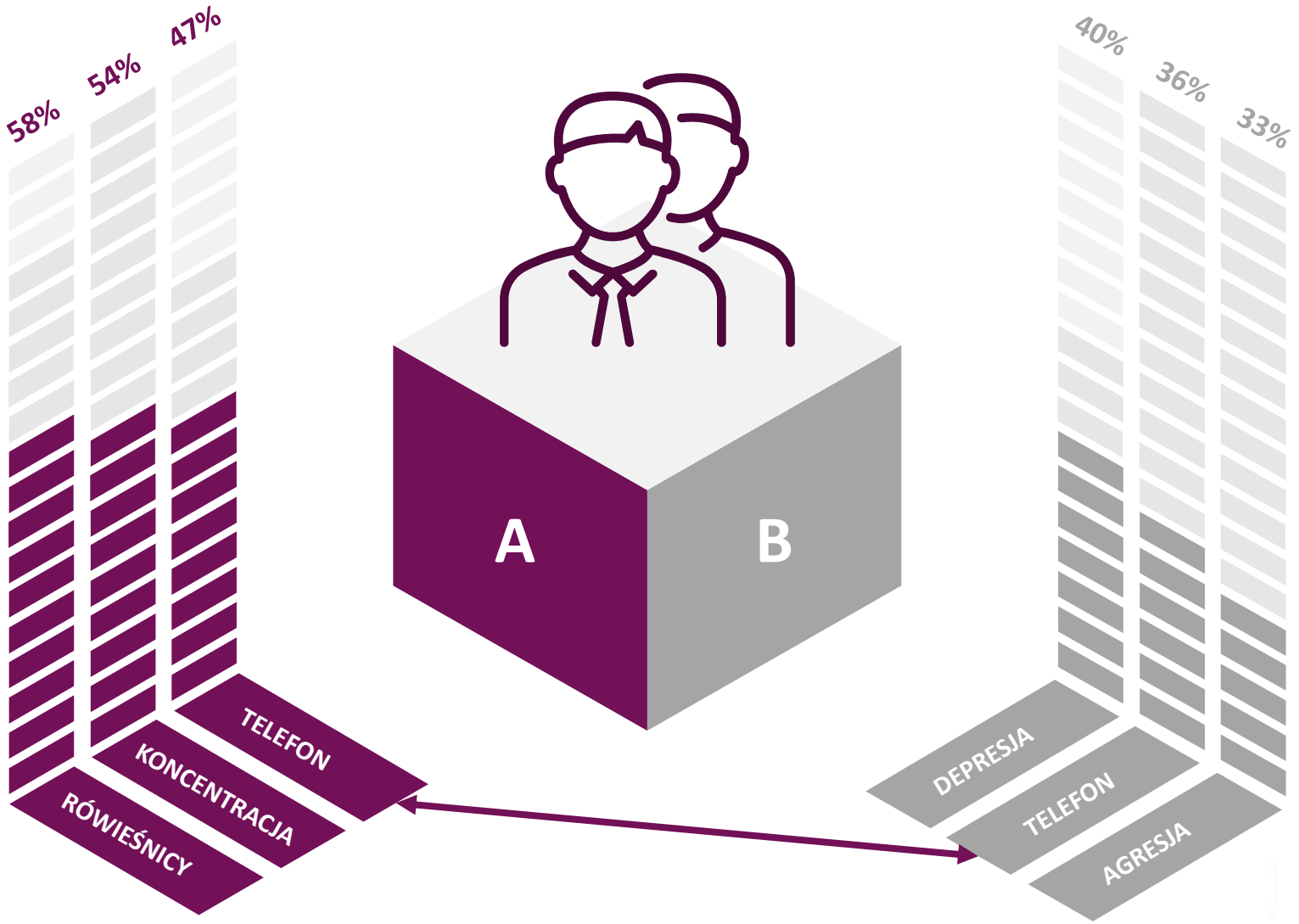
Q: Z poniższej listy wybierz trzy problemy które dotykają Twoich uczniów najczęściej.

Problemy najczęstsze oraz najpoważniejsze, według nauczycieli i nauczycielek, nie są tożsame

PYTANIE 1

PROBLEMY NAJCZĘSTSZE

Trzy najczęstsze problem dostrzegane przez nauczycieli i nauczycielki to problem w relacjach z rówieśnikami, zaburzenia koncentracji i uzależnienie od telefonu / internetu.



PYTANIE 2

PROBLEMY NAJPOWAŻNIEJSZE

Najpoważniejsze problemy według badanych to depresja, uzależnienie od telefonu / internetu oraz agresja i zachowania destrukcyjne.

Depresja to choroba 21 wieku. Dlatego tak ważne jest, aby cały czas były prowadzone szkolenia, warsztaty na nauczycieli i przedstawiane na bieżąco aktualne problemy z jakimi mogą się borykać młodzi ludzie.

Jest coraz więcej zaburzeń osobowości wśród uczniów, wywołanych złą relacją z rodzicami, czy brakiem zainteresowania z ich strony.

Są też przypadki, że rodzice mają zbyt wygórowane oczekiwania wobec dzieci i one nie są w stanie im sprostać.

(K, poniżej 30 lat, liceum, technikum i szkoła branżowa, mazowieckie)





PREWENCJA I PROFILAKTYKA

W szkołach podejmowane są działania prewencyjne lub profilaktyczne

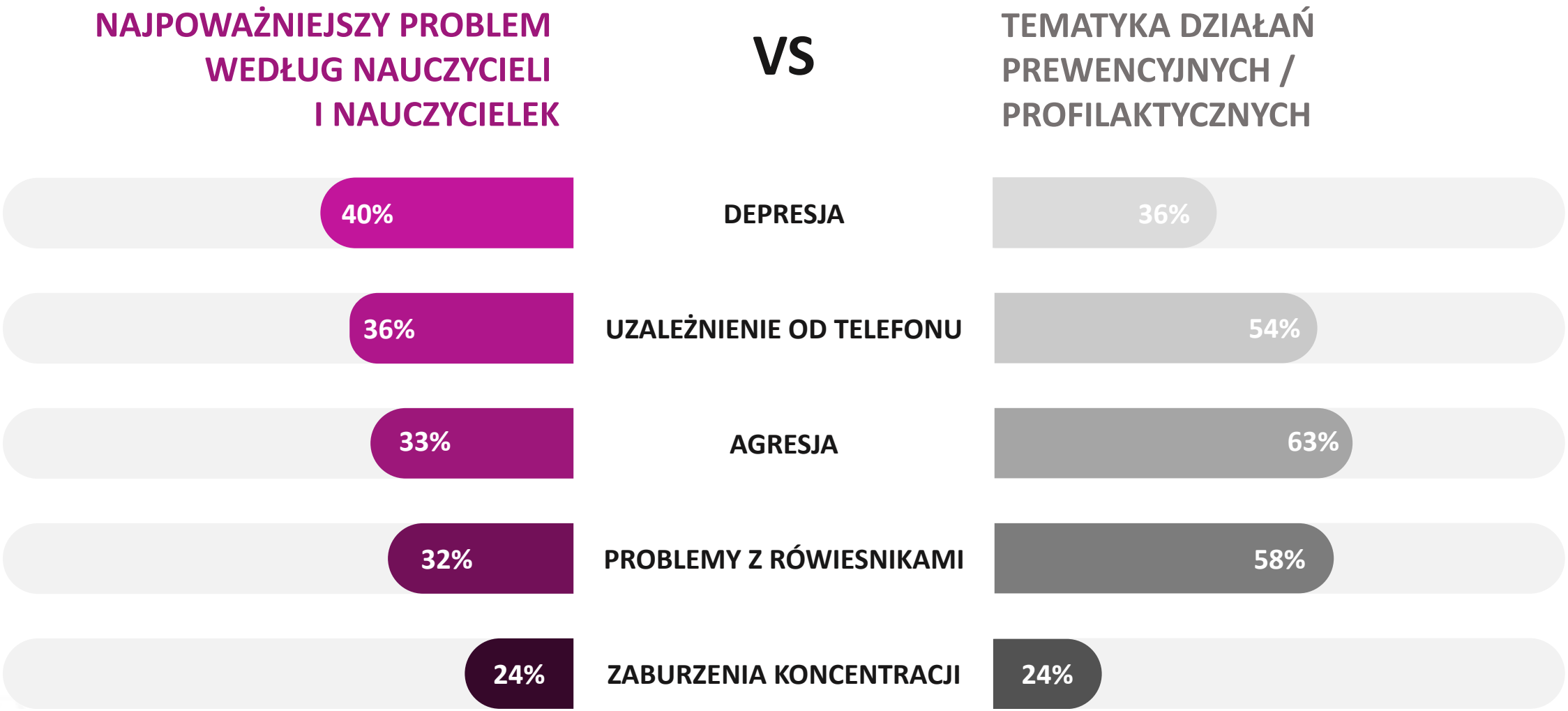
Zajęcia prewencyjne lub profilaktyczne **prowadzą najczęściej pedagog szkolny oraz wychowawca** w ramach lekcji wychowawczych. Około połowa nauczycieli może liczyć na zapraszanie ekspertów zewnętrznych przez szkołę.

Tematyka podejmowanych działań **różnicuje się ze względu na poziom edukacji.** Nauczyciele pracujący w szkołach **podstawowych** częściej wskazują na **agresję i zachowania destrukcyjne, problemy w relacjach z rówieśnikami** oraz w starszych klasach na **uzależnienia od nowych technologii**.

W szkołach **ponadpodstawowych** tematykę taką częściej stanowi **uzależnienie od narkotyków i alkoholu**, a w liceach i technikach **depresja**. Nauczyciele w liceach częściej wskazują również na zaburzenia odżywiania, stany lękowe oraz kwestie dotyczące seksualności jako tematy zajęć. Warto zauważyć, że na wszystkich poziomach edukacji - względnie często w stosunku do deklarowanej przez nauczycieli wagi problemu - jako tematy zajęć prewencyjnych wymieniane są uzależnienia od używek oraz cyberprzemoc. **Względnie rzadko poruszane jest natomiast zagadnienie depresji.**



Waga problemów i tematyka działań profilaktycznych różnią się – szczególnie warto zwrócić uwagę na depresję



Q1. Z poniższej listy wybierz trzy problemy które dotykają Twoich uczniów najczęściej Q7a. Jakich tematów dotyczą działania prewencyjne/profilaktyczne prowadzone w Twojej szkole? Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi: Baza: wszyscy respondenci, N=1535

Rówieśnicy to często pierwsza grupa wsparcia dzieci i młodzieży w kryzysie

Dzieci i młodzież, najczęściej w pierwszej kolejności, udają się z problemem do swoich koleżanek lub kolegów. To właśnie oni, jako pierwsi, mogą zauważyć niepokojące sygnały. Żeby odpowiednio zareagować, młodzi ludzie powinni wiedzieć, jak się zachować, co powiedzieć, czego nie mówić.

Eksperci zwracają uwagę na pojęcie **rówieśniczej interwencji kryzysowej**. Podkreślają również, że interwencja kryzysowa to pierwsza pomoc w sytuacji kryzysu i nie jest równoznaczna z pomocą specjalisty. Jednak odpowiednia reakcja w sytuacji kryzysowej jest na tyle istotna, że może uchronić osobę w kryzysie przed potrzebą sięgania po dalszą pomoc specjalistyczną, dlatego warto kształcić u dzieci i młodzieży podstawy do bycia interwentem.



Rówieśnicy również powinni być uwzględniani, gdy rozmawiamy o kryzysach dzieci i młodzieży – mogą być interwentami kryzysowymi

PEŁNY OBRAZ SYTUACJI

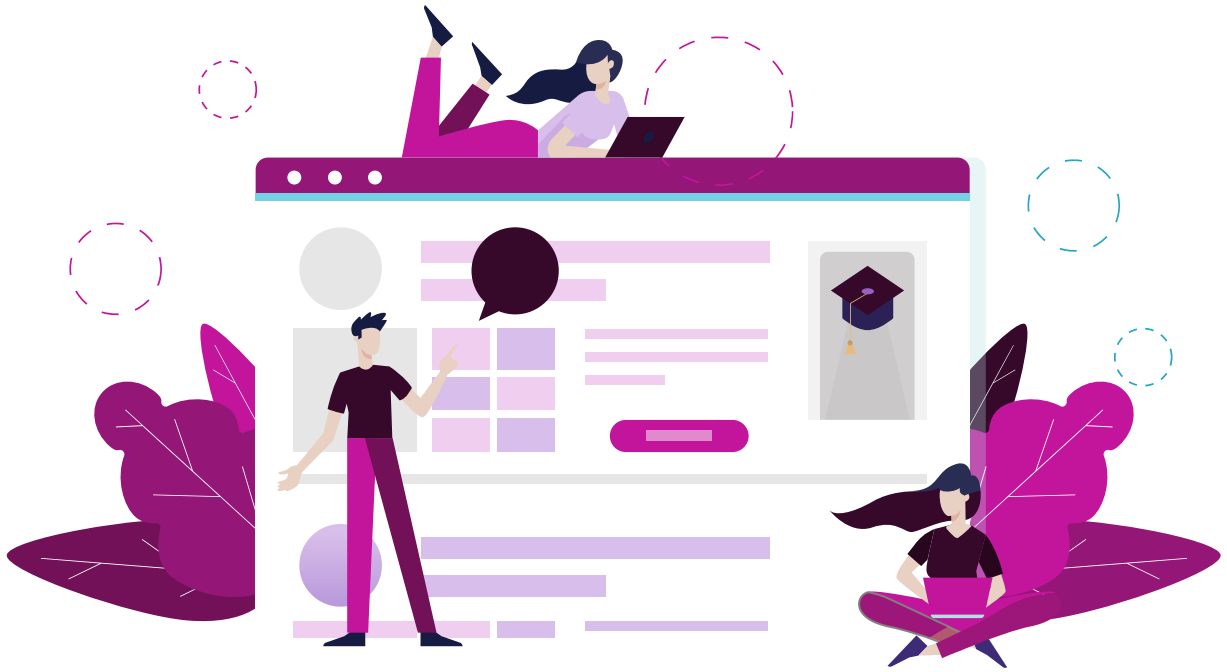
To grupa rówieśnicza zazwyczaj ma najpełniejszy obraz sytuacji ucznia lub uczennicy w kryzysie psychicznym.

ZWIERZENIE

Jak stwierdzają jednogłośnie eksperci, nieletnie osoby w kryzysie zazwyczaj zwierzają się koleżance lub koledze.

POCZUCIE LOJALNOŚCI

Znaczna część dzieci nie wie, jak reagować w takich sytuacjach. Są rozdarte pomiędzy chęcią pomocy, a poczuciem lojalności.



PRZYGOTOWANIE

Wśród ekspertów pojawiają się głosy, że uczniowie lub uczennice powinni być przygotowywani do roli interwentów kryzysowych.

POMOC

Duża część wsparcia psychologicznego jest świadczona w relacjach poziomych, rówieśniczych.

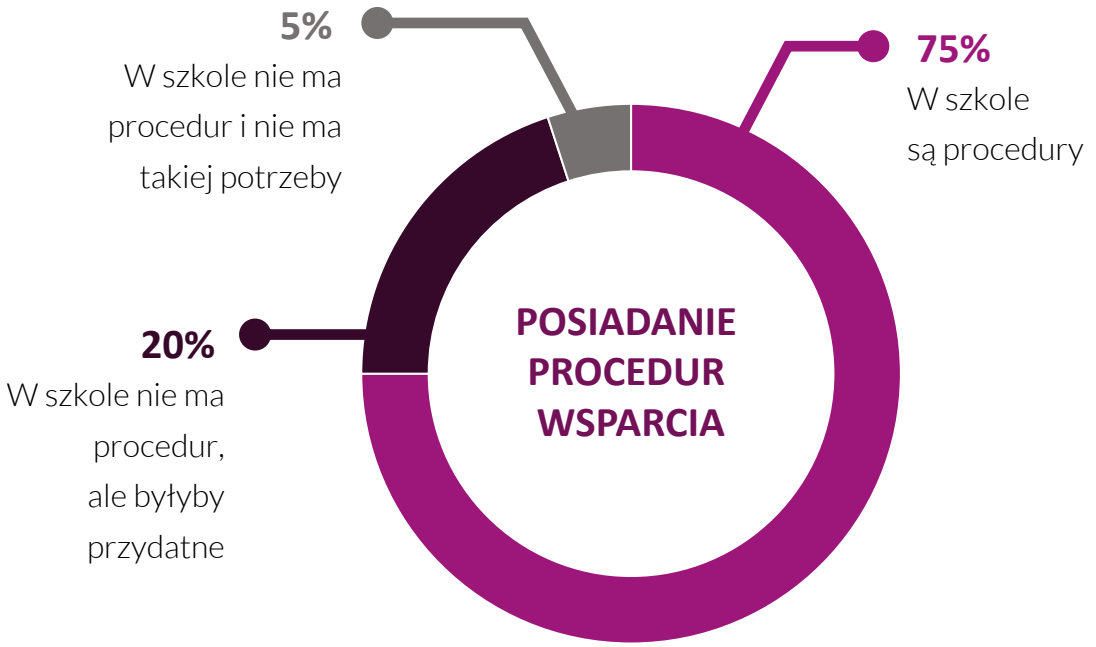
KONDYCJA PSYCHICZNA

To ważna kwestia szczególnie w kontekście dobrostanu psychicznego osób pełniących rolę rówieśniczych interwentów kryzysowych.

W większości szkół, w których pracują badani i badane, istnieją procedury wsparcia psychologicznego

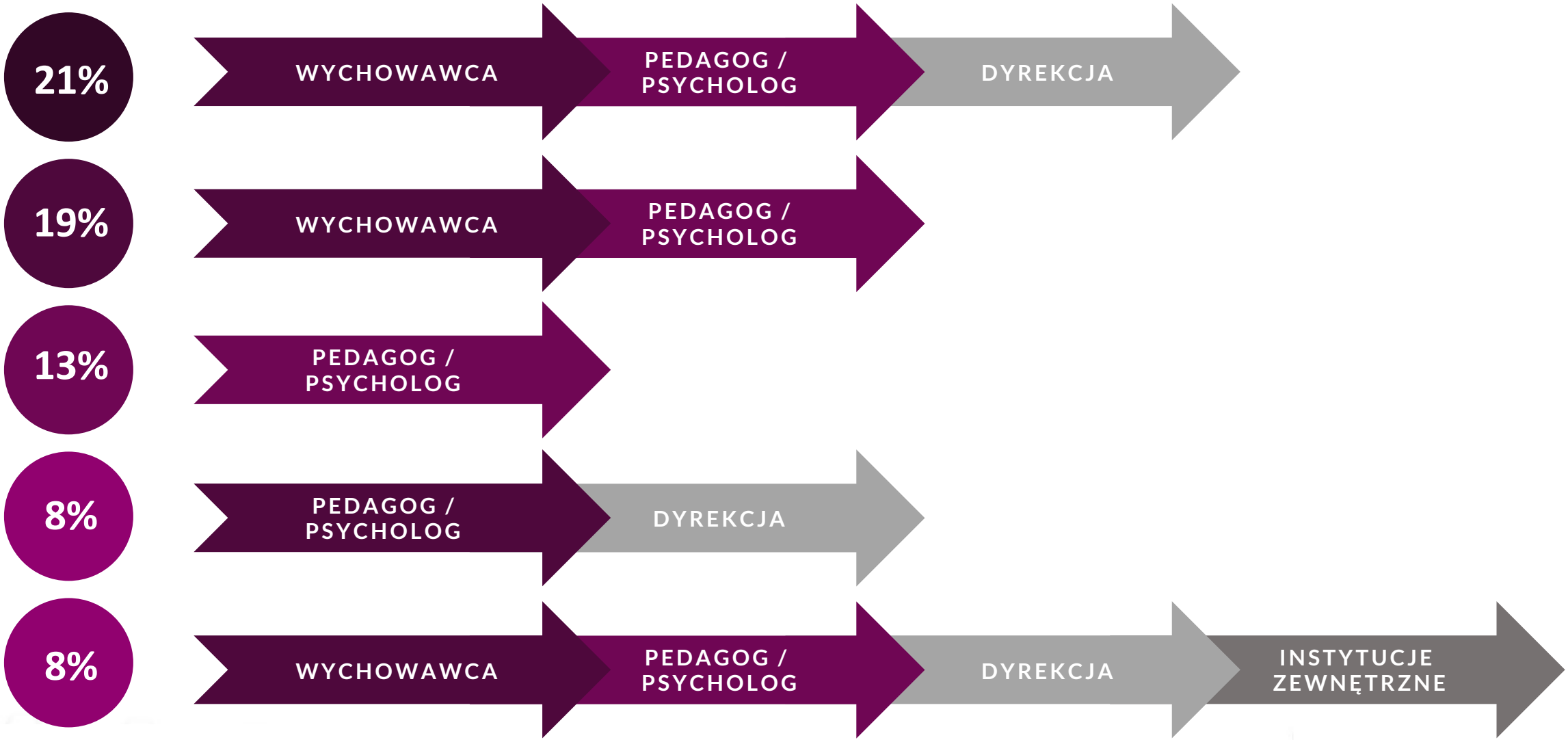
Rzadko angażowane są zewnętrzne instytucje takie jak poradnie profilaktyki środowiskowej, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, organizacje wspierające młodych ludzi w kryzysach czy interwenci kryzysowi. Analiza pytania otwartego o procedury udzielania wsparcia uczniowi lub uczennicy wskazuje, że podmioty zewnętrzne angażowane są w przypadkach bardzo trudnych, takich jak deklarowane myśli samobójcze, samookaleczenia, wysoki poziom agresji.

Tymczasem, specjaliści nie mają wątpliwości, że pomoc jest najbardziej efektywna, gdy – poza rodzicami i środowiskiem szkolnym – dzieciom pomagają zewnętrzni specjaliści, pozostający w stałym kontakcie z pozostałymi stronami. Niestety praktyka jest inna. Często okazuje się, że dzieci są objęte opieką psychologiczną, ale nikt w szkole nie jest o tym poinformowany (o stygmatyzacji chorób psychicznych i problemów psychologicznych piszemy dalej) albo zewnętrzni psychoterapeuci nie mają kontaktu ze szkołą i nie mogą dowiedzieć się niczego więcej o swoim pacjencie.



Q8. Czy w Twojej szkole są określone procedury związane z udzielaniem wsparcia uczniom mającym problemy psychiczne/psychologiczne? Baza: wszyscy, N=1535

Najczęstsza procedura udzielania wsparcia wymieniana przez nauczycieli i nauczycielki obejmuje: wychowawcę, pedagoga lub psychologa oraz dyrekcję



Q8a. Opisz krótko jak w Twojej szkole wygląda ścieżka postępowania kiedy nauczyciel ka zauważy że uczeń nnica może mieć problemy psychiczne psychologiczne Kto i w jakiej kolejności jest o tym informowany Jakie kroki podejmuje się wobec ucznia uczennicy? Baza: nauczyciele, w których szkole są procedury wsparcia i udzieliły odpowiedzi, N=1125

Wychowawcy i wychowawczynie są kluczowi, dlatego ważne jest, by byli dobrze przygotowani do pomagania osobom w kryzysie

Niemal nie zdarza się, aby w udzielanie wsparcia włączane było całe grono pedagogiczne. Oczywiście często wynika to z faktu, że nie wszyscy nauczyciele mają kontakt z daną uczennicą lub uczniem, ale często bywa to też wynikiem założenia, że tego typu sprawami zajmują się wychowawcy. **W związku z niezwykle istotne jest to, aby to ich w szczególności przygotowywać na pomoc osobom w kryzysie.**

__Agresja__ fizyczna wobec kolegów z klasy. __Rozdzieliłam ich, wezwałam pedagoga i poinformowani zostali rodzice__ uczniów.

K, 30-44 lata, szkoła podstawowa 4-8, pomorskie

Depresja. Duża absencja ucznia, obniżony nastrój, przygnębienie. __Uczeń w rozmowie ze mną podał kilka objawów, które skłoniły mnie do kontaktu z pedagogiem__ szkolnym: bezsenność trwająca od kilku miesięcy, brak energii, chęci do życia, zamknięcie się w sobie.

K, 45-60 lat, liceum i technikum, mazowieckie

__Nauczycielki i nauczyciele powinni odbywać szkolenia z interwencji kryzysowej__, a wręcz być zachęcanymi do podejmowania studiów podyplomowych w tym zakresie.

Ekspert z grupy fokusowej



SZKOLENIA I ZDOBYWANIE WIEDZY

Jakość oferowanych szkoleń jest często niezadowalająca

Nie każdy nauczyciel i nauczycielka czuje potrzebę doszkalania się w tematach związanych ze zdrowiem psychicznym, ale ci, którzy szukają szkoleń i nowych źródeł wiedzy – a tych jest większość – wskazują, że zależy im na wiedzy praktycznej przekazywanej przez ekspertów.

Ankietowani wyraźnie mówią o tym, że są zmęczeni słabej jakości ofertą szkoleniową i podkreślają, że potrzebują wskazówek i konkretów, podczas gdy wiele szkoleń dostarcza im jedynie wiedzę teoretyczną, która nie wystarcza w kontekście pomocy uczniowi lub uczennicy w kryzysie lub rozmowy z rodzicami o istniejących problemach.

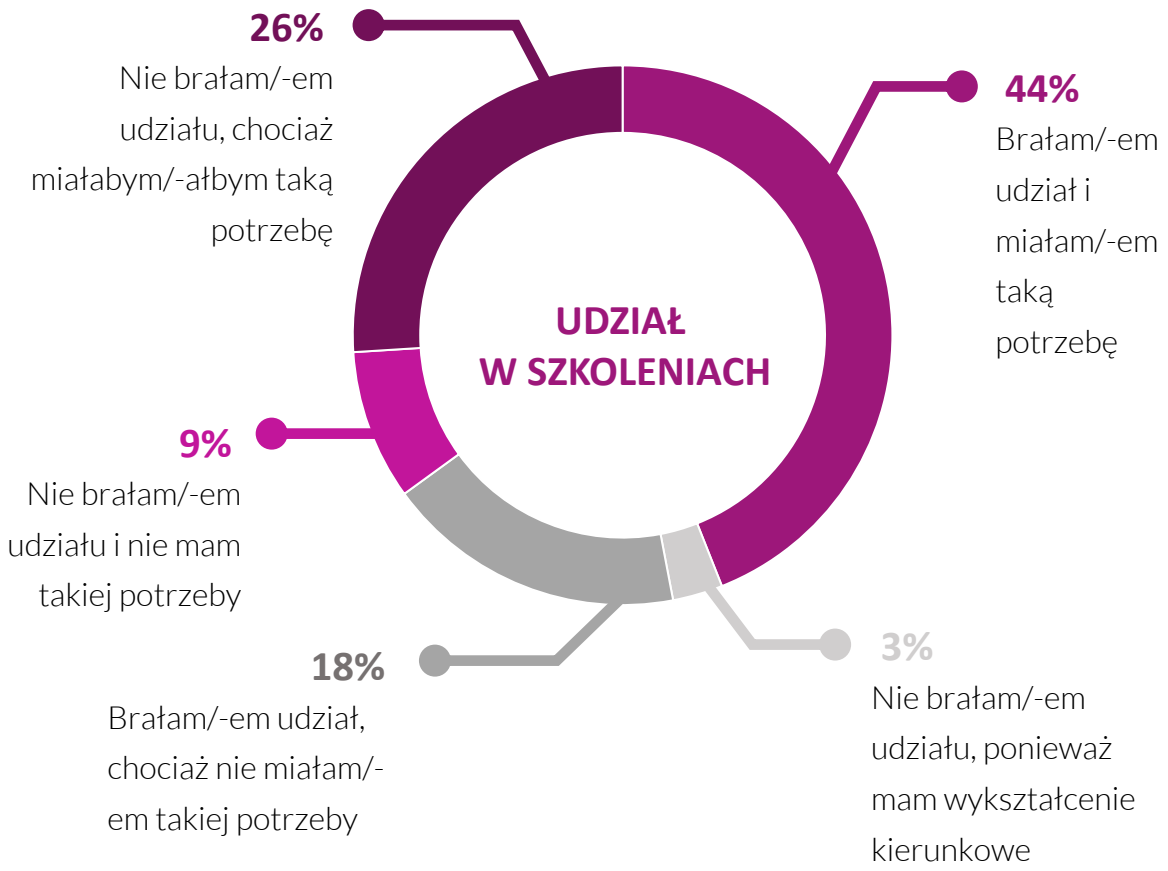
Prawie 1/3 nauczycielek i nauczycieli nie widzi potrzeby szkolenia się w zakresie rozpoznawania lub radzenia sobie z problemami psychicznymi uczniów, bo ma (deklaratywnie) wystarczające wykształcenie kierunkowe, dokształca się na bieżąco lub po prostu radzi sobie samodzielnie.



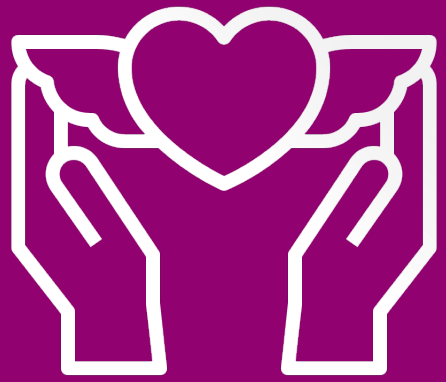
Większość nauczycieli i nauczycielek bierze udział w szkoleniach, jednak niektórzy nie odczuwają takiej potrzeby

Ponad połowa nauczycieli brała udział w szkoleniach dotyczących rozpoznawania i radzenia sobie z problemami uczniów. Trend wzrostowy można zaobserwować w starszej grupie – **w szkoleniach wzięło udział 69% nauczycieli w wieku od 45+ lat**. W przypadku młodszych nauczycielek i nauczycieli, czyli tych do 44 lat – wynik ten to 55%.

Potrzeby szkoleń nie widzi 27% nauczycieli i nauczycielek, co jest niepokojące. Jednak w dalszej części raportu pokazujemy uzasadnienie dla takiej sytuacji – brak tej potrzeby ma swoje podstawy i, w niektórych wypadkach, jasne uzasadnienie.



Q12. Czy kiedykolwiek brałaś eś udział w szkoleniach lub warsztatach dotyczących rozpoznawania i lub radzenia sobie z problemami psychicznymi uczniów. Czy uważasz że w chwili obecnej potrzebujesz wsparcia w zakresie udzielania pomocy uczniom z problemami psychicznymi psychologicznymi. Baza: wszyscy, N=1535



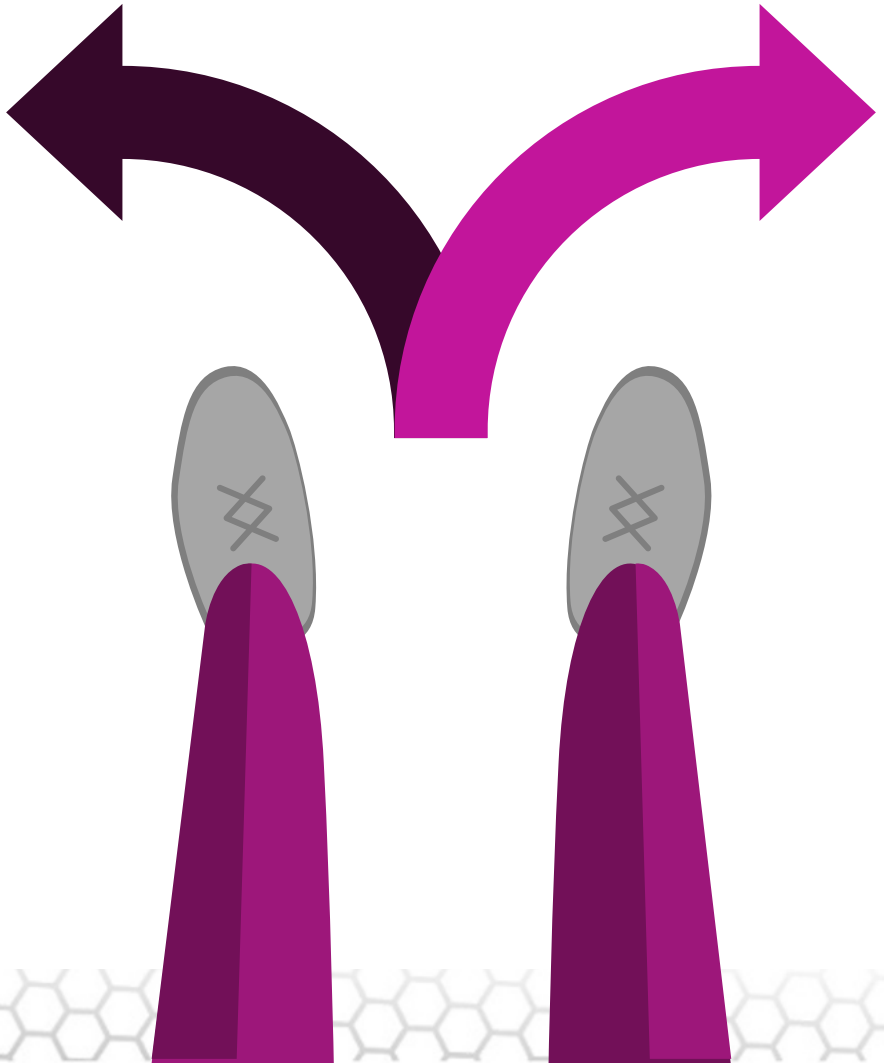
65%

nauczycieli i nauczycielek deklaruje potrzebę wsparcia w udzielaniu pomocy swoim uczniom i uczennicom

Szkolenia, w których uczestniczyły badane nauczycielki i nauczyciele można podzielić na dwa główne typy

SZKOLENIA STACJONARNE

Organizowane są w szkole/ współpracującej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej/ innej pobliskiej placówce specjalistyczno-pomocowej (często z wykonawcą zewnętrznym). Dla nauczycieli motywacją tutaj jest obowiązek, są wysyłani przez dyrektora szkoły.



SZKOLENIA ONLINE

Szkolenia online i webinaria są organizowane przez pełen wachlarz instytucji, fundacji, organizacji pozarządowych i firm. Do wzięcia w nich udziału często motywacją są konkretne problemy, jakie mają z uczniami i uczennicami.

Nauczycielki i nauczyciele doceniają szkolenia - widzą, że dzięki nim zwiększa się ich czujność oraz dowiadują się, jak działać w trudnych sytuacjach

*Każde szkolenie nauczyło mnie, aby **być bardziej czujną, nieoceniająca pochopnie zachowania dzieci.** Zdecydowanie były przydatne.*

K, 30-44 lat, szkoła podstawowa 1-8, śląskie

*Były one przydatne, ponieważ **zwróciły uwagę na to jak rozpoznawać niepokojące sygnały.***

K, poniżej 30 lat, szkoła podstawowa 1-8, mazowieckie

*Jestem przekonana, iż **większość z nas nie ma pojęcia z czym borykają się dzieci** i jak niekiedy bardzo szkodzimy im swoim zachowaniem i brakiem fachowej wiedzy. Wielu z nas, nauczycieli **brakuje nie tylko wiedzy, ale i empatii**, dlatego uważam, że wszelkie szkolenia z tej tematyki byłoby przydatne.*

K, 30-44 lat, szkoła podstawowa 1-3, kujawsko-pomorskie

Nauczyciele i nauczycielki chcą praktycznych szkoleń

Jednocześnie nauczyciele i nauczycielki bardzo wyraźnie podkreślają, że potrzebują szkoleń pełnych praktycznych przykładów, rozwiązań trudnych sytuacji. **Teoria nie jest dla nich użyteczna, potrzebują konkretów oraz wskazówek. Chcieliby wiedzieć, jak działać, ale także, jakich sformułowań czy sposobów rozmowy powinni unikać**. Wiedzą, że to często od nich zależy, czy rodzic lub opiekun dostrzeże problem dziecka, jak na tę informację zareaguje i czy w ogóle będzie chciał pomóc.

Potrzebują wiedzieć, jak skutecznie rozmawiać z rodzicami, kiedy Ci nie zauważają problemów u swoich dzieci oraz jak np. rozmawiać z grupą rówieśniczą, która jest ważnym graczem w procesie reagowania.



Na pytanie, dlaczego nauczyciele i nauczycielki nie biorą udziału w szkoleniach, nie ma jednej, konkretnej odpowiedzi

3% badanych nauczycielek i nauczycieli ma wykształcenie kierunkowe, które daje im wiedzę i umiejętności do radzenia sobie z uczniami w trudnych sytuacjach i kryzysach. **9% deklaruje, że nie bierze udziału w szkoleniach, ale nie odczuwa też takiej potrzeby.** W pytaniu otwartym pytaliśmy o przyczyny takiego podejścia. Spektrum odpowiedzi jest bardzo szerokie.

1. Posiadam wystarczające doświadczenie i praktykę
2. Dokształcam się we własnym zakresie na bieżąco
3. Radzę sobie i wiem do kogo skierować ucznia z problemami
4. Nie odczuwam takiej potrzeby - nie jestem wychowawcą
5. Nie mam czasu i możliwości się doszkalać
6. Nie wiem, gdzie szukać szkoleń i możliwości rozwoju

Motywacje nauczycieli i nauczycielek, którzy nie czują potrzeby doszkalania

Ci, którzy mają doświadczenie i praktykę, sami się doszkalają i radzą sobie, unikają szkoleń, bo nie chcą słyszeć rzeczy, które już wiedzą i **obawiają się niskiego albo zbyt teoretycznego poziomu.** Ci, którzy celowo rezygnują ze szkoleń, z jednej strony **widzą, że trudno jest wejść w głęboką relację z często ogromną liczbą uczniów, z drugiej po prostu się tej relacji boją**. Nie mający czasu i nie wiedzący, gdzie szukać, to grupy, których wypowiedź można potraktować jako **usprawiedliwienie, ale można też zobaczyć w nich bezradność i potrzebę wsparcia.**

Wiem, jak zareagować i do kogo pokierować ucznia. *Moim zadaniem jest tylko zauważenie problemu i skierowanie go do specjalistów.*

K, 45-60 lat,
liceum i technikum, mazowieckie

Od tego są specjaliści, ja mam uczyć przedmiotu. *Po zwykłym 2h szkoleniu specjalistą nie zostanę. Nie chcę zaszkodzić.*

K, 45-60 lat,
szkoła podstawowa 4-8,
dolnośląskie

Jestem przeciążona obowiązkami zawodowymi, mam za dużo szkoleń na inne tematy, ***chociaż bardzo dużo pracuję, nie udaje mi się zrobić wszystkiego, co powinnam.***

K, 30-44 lat,
szkoła podstawowa
1-8, dolnośląskie



RODZICE I OPIEKUNOWIE

Rola rodziców lub opiekunów nie może zostać pominięta

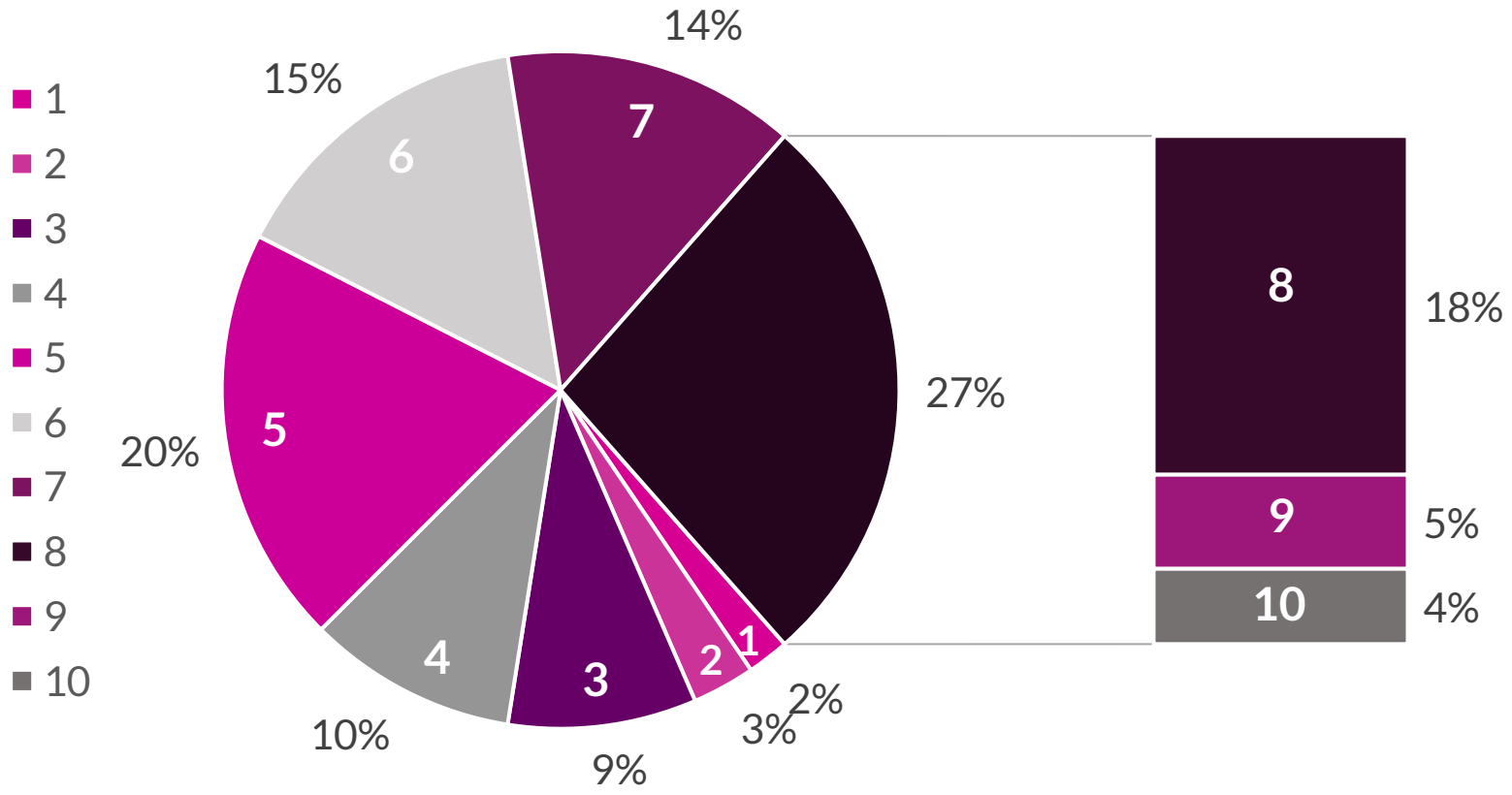
Rodzice lub opiekunowie są niezbędni w procesie reagowania na kryzys. To ich podejście jest kluczowe, gdy nauczycielka lub nauczyciel zgłasza pojawiający się problem. Mogą albo pomóc, albo pogorszyć sytuację, albo po prostu ją zbagatelizować. Ich działania powinny być nakierunkowane na dobro dzieci i młodzieży, jednak niestety nie zawsze się tak dzieje, co pokazują komentarze nauczycielek i nauczycieli.

Badanie pokazało, jak ważna jest rola rodziców lub opiekunów nie tylko, kiedy coś się dzieje, ale również na co dzień, w bieżącym życiu szkoły. Ich dobra relacja ze szkołą, otwartość obu stron na dialog i wzajemne zaufanie są warunkiem niezbędnym do zbudowania skutecznego systemu wspierania uczniów i uczennic.

Nauczycielki i nauczyciele nie zawsze wiedzą, jak współpracować z rodzicami lub opiekunami, i w jaki sposób z nimi rozmawiać.



Znaczna część nauczycieli i nauczycielek podkreśla brak otwartości rodziców lub opiekunów na współpracę



- 27% nauczycieli deklaruje, że rodzice są bardzo otwarci na współpracę w zakresie problemów psychicznych / psychologicznych (oceny od 8 do 10)
- 44% nauczycieli oceniło otwartość rodziców na współpracę poniżej 5 w skali do 10

Q9. Jak w oceniłbyś/łabyś otwartość rodziców na współpracę z Tobą/szkołą w zakresie rozwiązywania problemów psychicznych/psychologicznych uczniów? Zaznacz na skali, gdzie 1 oznacza brak otwartości na współpracę, a 10 współpracę przebiegającą wyjątkowo dobrze. Baza: wszyscy, N=1535

Nauczyciele i nauczycielki chcą wiedzieć, jak współpracować z rodzicami lub opiekunami

Nauczycielki i nauczyciele dostrzegają swoje braki kompetencyjne w tym zakresie. **Widzą, że to często też oni nie potrafią rozmawiać.**

Jednocześnie eksperci i ekspertki oraz nauczyciele i nauczycielki wiedzą, że bez wzajemnej współpracy pomoc będzie bezskuteczna.

Współpraca nauczycieli z rodzicami bardzo kuleje**. Te szkolenia, które powinny być organizowane w takim duchu, że gramy do jednej bramki, a to wygląda tak, że my między sobą przeciągamy linę. **Nauczyciel chce pokazać swoją ważność i bardzo nie lubi jak ten rodzic mu wskazuje różne błędy**. No, a z kolei **rola wychowawcza rodzica jest najważniejsza i szkoła nie może przyjąć na siebie wszystkiego**. Do czego ta szkoła jest zobligowana? Nauczyciele są w **bardzo trudnej sytuacji**, są bardzo liczne klasy, oni tego, kolokwialnie mówiąc, nie ogarniają, gdyż **klasy są zbyt liczne i nie ma zindywidualizowanego podejścia do ucznia.

[Ekspert z grupy fokusowej]



Niewspółpracujący rodzic lub opiekun często utrudnia lub uniemożliwia skuteczną interwencję

Bardzo dobra uczennica nie potrafi skupić się na poleceniach, rodzice roszczeniowi, wymagający z dużym aspiracjami. ***Nie przyjmują do wiadomości, że problem jest*** *i należy zwrócić uwagę na niektóre zachowania dziecka.*

K, 45-60 lat,
szkoła podstawowa 1-3, małopolskie

Dziewczynka miała objawy depresji. ***Rodzice wyparli problem, wręcz usłyszałam że wmawiam córce chorobę psychiczną****. Rozmawiałam z dziewczynka. W tym roku poszła do szkoły średniej. Właśnie się dowiedziałam, że ma myśli samobójcze. Będę się kontaktowała ze szkołą, do której uczęszcza.*

K, 30-44 lat,
szkoła podstawowa 1-8, podlaskie

Licealistka, która się samo okaleczała przez dłuższy czas. Po licznych interwencjach rodzice w końcu skonsultowali dziewczynę z psychiatrą, który zalecił leczenie szpitalne. ***Rodzice nie wyrazili zgody.*** *Po pewnym czasie sytuacja zakończyła się nieudaną próbą samobójczą i leczeniem szpitalnym. U dziewczyny zdiagnozowano schizofrenię.*

K, 30-44 lat,
liceum, lubelskie

Szkoła powinna być miejscem, w którym każda osoba czuje się swobodnie oraz bezpiecznie, również rodzice i opiekunowie

Aby współpraca nauczycieli z rodzicami lub opiekunami na rzecz dobrostanu psychicznego dzieci mogła stać się powszechną praktyką, szkoła musi być przestrzenią, w której wszystkie strony będą czuły się swobodnie i bezpiecznie. **Tymczasem praktyka pokazuje, że często relacje nauczycielek i nauczycieli oraz rodziców lub opiekunów nie układają się dobrze, a wizyta w szkole budzi w tych drugich traumatyczne wspomnienia i wywołuje mechanizm projekcji.** Według ekspertów relacja nauczyciel-rodzic pełna jest napięcia, rywalizacji, wzajemnego obwiniania się i przerzucania odpowiedzialności. Nie mają wątpliwości, że dopóki to się nie zmieni, trudno mówić o sensownym modelu pomocy dzieciom z ich problemami.



Fajnie gdyby sie ukazał katolog co trzeba zrobić w szkole, żeby szkoła była PRZYJAZNA RODZICOM. A często kontakt rodzica ze szkołą zaczyna sie od woźnej, która go przepędza. Powinno być tak, że wpuszczamy rodzica na teren szkoly i traktujemy go jak podmiot w szkole, że on ma swoje miejsce w szkole, że się cieszymy, że rodzic przychodzi. ***Istnieje potrzeba dla nauczycieli takiej refleksji, że jest róznica w obecności w szkole ucznia a rodzica - rodzic nie przychodzi po wiedzę i umiejetności. Rodzic nie jest uczniem.***

[Ekspert z grupy fokusowej]

Titanica wybudowali profesjonaliści, a Arkę Noego amatorzy. Kiedy podchodzisz do rodzica bądź amatorem, nie szkol ich, pokaż swoje słabości, że też je masz .

[Ekspert z grupy fokusowej]



Świadomość wagi zdrowia psychicznego wzrasta, jednak nadal budzi wiele emocji i trudności

Zdaniem ekspertów świadomość wokół tematu problemów psychicznych zaczęła wzrastać na przestrzeni ostatnich lat, ale nadal jest to kwestia budząca wiele emocji i trudno mówić o pełnym oswojeniu tego tematu.

Te osoby, które wychodziły z oddziału, miały duże obawy, jak przyjmie ich klasa. Ale to się zmienia. Coraz więcej się o tym mówi. Poszerza się świadomość problemów psychicznych. ***Normalizuje się osoba, która przeżyła kryzys psychiczny, że to jest taka sama osoba jak każdy inny****, a znowu media skutecznie dbają o to, żeby były te osoby postrzegane jako wariaci, którzy są nieobliczalni i nieprzewidywalni. To jest problem, że z jednej strony ta świadomość się buduje i wśród młodych osób, odnoszę wrażenie, że jest większa i większa gotowość, żeby ujawniać i wspierać.*

[Ekspert z grupy fokusowej]



Według ekspertów stygmatyzacja jest duża i obecna także w populacji nauczycielskiej. Nauczycielki i nauczyciele podkreślają również, że **pójście do psychologa jest nadal pejoratywnie odbierane przez dzieci**, a uczennica lub uczeń może dodatkowo zostać wyśmiany przez rówieśników. **Największym wyzwaniem jest jednak w tym kontekście postawa rodziców lub opiekunów.**

Myślę, że młodzi ludzie mają dużą otwartość na mówienie o swoich problemach. Osobami, które blokują najbardziej są rodzice. To oni nie są gotowi usłyszeć „mam depresję, chcę przyjąć leki, chcę iść do szpitala". Wielokrotnie w mojej praktyce zawodowej spotkałam się z sytuacjami, że młody człowiek chciał trafić do szpitala i rozpocząć leczenie, a rodzic to blokował, bo "co pomyślą inni?".

[Ekspert z grupy fokusowej]



Według ekspertów możemy wyróżnić trzy typy rodziców lub opiekunów – ich postawa ma duży wpływ na przebieg i sukces terapii



PODEJŚCIE 1

Rodzice lub opiekunowie, którzy mówią "od razu do lekarza psychiatry poproszę, mnie nie interesuje psycholog czy psychoterapeuta"



PODEJŚCIE 2

Rodzice lub opiekunowie, którzy mówią "absolutnie nie do lekarza psychiatry", dużo przeczytali i są w ruchu anty



PODEJŚCIE 3

Rodzice lub opiekunowie, którzy podchodzą racjonalnie i mówią, że jak trzeba, to idą, bo to jest lekarz jak każdy inny lekarz

Ja to zawsze tłumaczę w ten sposób: nie chce się pani zgodzić na hospitalizację córki, a proszę mi odpowiedzieć, czy gdyby miała złamaną nogę, przyszedłby ortopeda i powiedział, teraz leży trzy tygodnie na wyciągu, potem będziemy operować, ale do tego czasu musi być w szpitalu, czy pani by dyskutowała? No nie. To dlaczego pani dyskutuje ze mną? Bo to jest co innego. Jak to co innego? Jeśli chodzi o leki i gdy w grę wchodzą próby samobójcze, to rodzice są bardzo przekonani. Natomiast, jeśli chodzi o depresję, to nie zawsze współpracują. ***My to zawsze tłumaczymy, że lepiej jest wyleczyć z przeziębienia, a nie z zapalenia płuc.*** *Im szybciej wprowadzimy leki, tym szybciej tego młodego człowieka wyciągniemy z depresji.*
[Ekspert z grupy fokusowej]



KONDYCJA PSYCHICZNA NAUCZYCIELI

Nauczycielki i nauczyciele pozornie dobrze oceniają swoją kondycję psychiczną

Nauczyciele i nauczycielki, w pytaniu zamkniętym, dobrze oceniają swoja kondycję psychiczną, ale wystarczy zajrzeć do pytań otwartych, żeby zobaczyć, jak bardzo są obciążeni pracą i z iloma wyzwaniami muszą się w niej mierzyć. Jasno widać, że zawód nauczyciela jest nierozłączny z przeżywaniem kryzysów – zarówno tych własnych, jak i tych uczniów i uczennic. Jednocześnie wielu badanych podkreśliło, że nikt nigdy nie pyta o ich zdrowie psychiczne i jest to temat pomijany.

Badanie pokazało ogromną potrzebę systemowego wsparcia dla nauczycieli i nauczycielek, którzy stoją często na pierwszej linii wsparcia uczniów i uczennic, ale też wielokrotnie rodziców lub opiekunów, którzy czują się bezradni w obliczu kryzysu dziecka. Dostrzegają potrzebę superwizji w pracy, jednak obawiają się reakcji otoczenia.



Nauczycielki i nauczyciele swoja kondycję oceniają dobrze, ale mają świadomość, że ich zawód jest obciążający psychicznie

Eksperci są zgodni: w swojej praktyce zawodowej spotykają się **z obawą nauczycielek i nauczycieli przed L4 od psychiatry, które może być potraktowane jako sygnał alarmowy dla dyrekcji,** czy dana osoba na pewno kwalifikuje się do pracy z dziećmi, a nie wyraz troski o swój dobrostan, który w oczywisty sposób przekłada się na jakość kontaktu z uczniami i uczennicami.

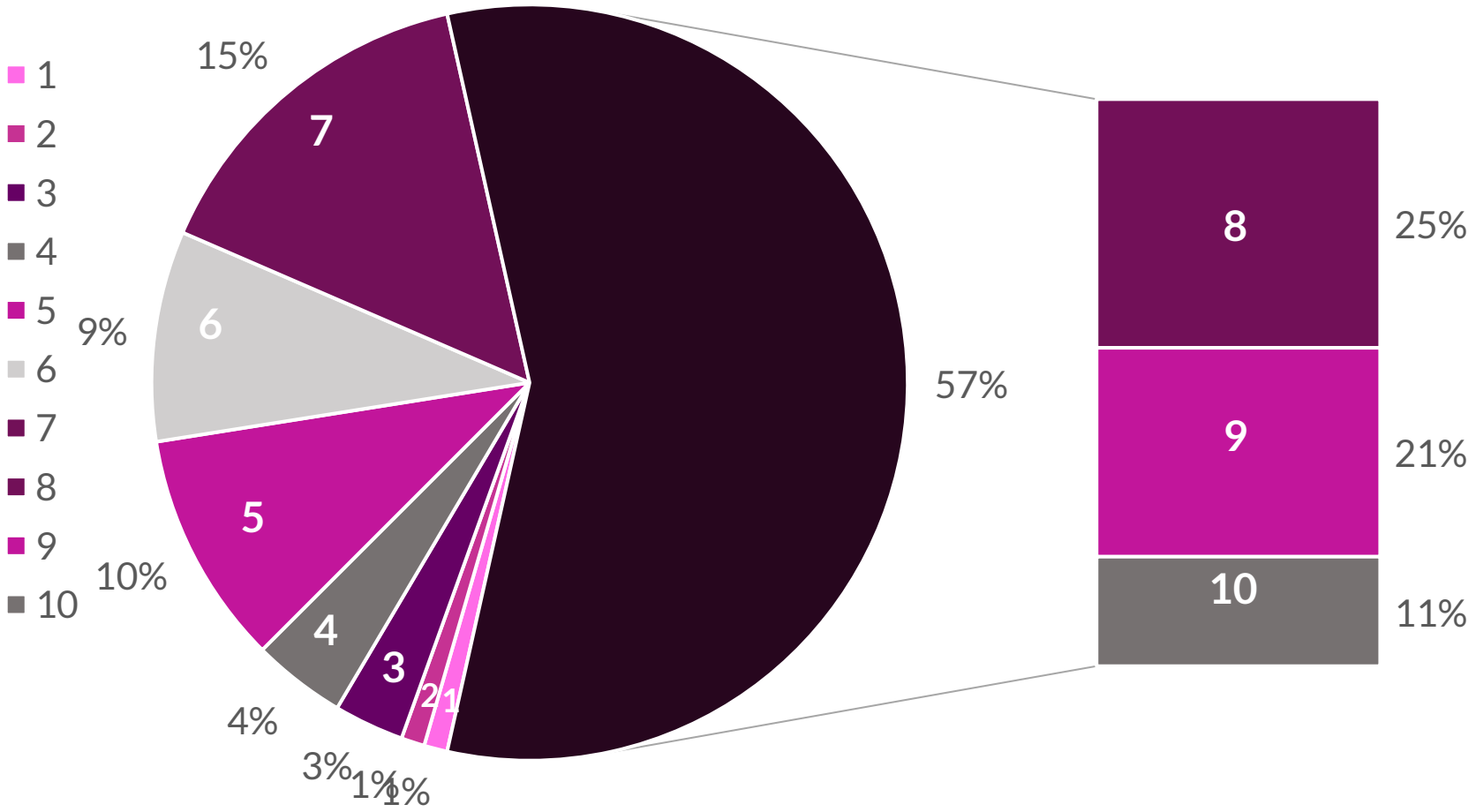


Według ekspertów nauczycielka lub nauczyciel musi dać sobie przyzwolenie, że nie nadąża. Potrzebują oni systemowego wsparcia – kiedyś na uczelniach były poradnie zdrowia psychicznego dla nauczycieli akademickich i studentów – takiej oferty dla nauczycieli nie ma. Wsparcie nauczycieli w pomocy swoim uczniom jest ważne, ponieważ są obciążeni odpowiedzialnością za dzieci i ich życie. Nie są przygotowywani do pracy w szkole i tego, jak sobie radzić, a do uczenia przedmiotu.

Szkoły nie działają jak firmy biznesowe, gdzie dyrektor myśli o pracownikach. Dyrekcja bardziej myśli, żeby kuratorium czy ministerstwo się nie doczepiło niż o zadowoleniu pracowników. *Eksperci sugerują, że pomocne mogłyby być grupy wsparcia nauczyciela dla nauczyciela, a dla części wsparcie specjalistyczne.* ***Zawód nauczyciela jest związany z przeżywaniem kryzysów*** *w reakcji na sytuacje traumatyczne: nie wyszła mi lekcja, było źle z uczniami, rodzic wściekły, zmarł uczeń.*

[Ekspert z grupy fokusowej]

Znaczna większość nauczycieli i nauczycielek bardzo dobrze ocenia swoją własną kondycję psychiczną



- Większość badanych nauczycielek i nauczycieli wysoko oceniła swoją kondycję psychiczną - (odp. 8-10 na 10 stopniowej skali) udzieliło 57% respondentów.
- W końcowym pytaniu otwartym (gdzie każdy mógł napisać dowolny komentarz) niektórzy z badanych wskazywali, że doceniają , że zapytaliśmy o ich kondycję psychiczną, zwracając uwagę, że **temat dobrostanu psychicznego nauczycielek i nauczycieli nie jest poruszany**.

Q14. A jak Ty oceniasz swoją kondycję psychiczną? Zaznacz na skali gdzie 1 oznacza bardzo złą kondycję psychiczną a 10 bardzo dobrą kondycję psychiczną. Baza: wszyscy, N=1535

Cenne jest dla mnie, że na koniec pada pytanie o moją kondycję psychiczną. Nie ma żadnych systemowych rozwiązań wspierających zdrowie psychiczne nauczycieli. O ile wiem, rzadko się zdarza, żeby psycholog szkolny był otwarty na udzielanie takiego wsparcia (choć znam taką szkołę - znajoma psycholożka z dumą pokazywała mi też "gabinet" - kolorową przytulną salę, gdzie uczniowie mogą przyjść odpocząć, wypłakać się itp). Piszę o tym, ponieważ trzeba mieć zasoby własne, żeby udzielać wsparcia uczniom - i to nie tylko w postaci wiedzy.

(K, 45-60 lat, liceum, mazowieckie)



Na skali swoje zdrowie psychiczne nauczyciele i nauczycielki oceniają wysoko, w komentarzach piszą jednak o wypaleniu i nadmiernym obciążeniu

Choć oceniających swoją kondycję psychiczną jako średnią albo niską (odp. 1-5 na 10 stopniowej skali) jest zaledwie 19%, to, towarzyszące tej ocenie emocjonalne komentarze, są niebywale poruszające. **Słaba forma psychiczna nauczycielek i nauczycieli wynika z poczucia osamotnienia, przepracowania, niedocenienia i wypalenia.**

*Czuję się **przepracowana, niedoceniana i nadmiernie obciążona problemami innych**, przy braku pomocy z własnymi.*

K, 30-44 lat, szkoła podstawowa 4-8, świętokrzyskie

***Jak poprawić swój własny stan psychiczny aby móc pomagać innym**. W ostatnim czasie wylewa się na nas fala hejtu, znieważania i poniżania.*

K, 45-60 lat, szkoła podstawowa 4-8, pomorskie

*Czuję się przemęczona i wypalona zawodowo. **Mam odruch ucieczki** i zastanawiam się, mimo 53 lat, czy nie podjąć prostej pracy fizycznej, zanim jeszcze **chce mi się cieszyć trochę życiem**.*

K, 45-60 lat, szkoła podstawowa 4-8, podkarpackie

Superwizja jest według nauczycielek i nauczycieli potrzebna

Nauczycielki i nauczyciele dostrzegają potrzebę superwizji w swojej pracy. O roli i pozytywnym znaczeniu superwizji nauczycielskiej mówili też eksperci i ekspertki, zaznaczając, że **zawód nauczyciela związany jest z przeżywaniem licznych kryzysów.**

Eksperci i ekspertki zwracali uwagę na to, że nauczyciele potrzebują zewnętrznej superwizji. **Układy i relacje w ramach jednej rady pedagogicznej są często tak napięte, że nauczycielki i nauczyciele nie mogliby sobie pozwolić na odsłonięcie się ze swoją słabością, nieudolnością przed koleżankami i kolegami z jednego pokoju nauczycielskiego.**

Wolą superwizje nie z własnego pokoju nauczycielskiego, gdzie jest rywalizacja, ***poczucie lęku ich hamuje, stworzenie możliwości w innych grupach (np. 1:1, ale też w grupie)****, żeby potrafili postawić granice między nauczycielem a człowiekiem*. Nie może być jednak ona kojarzona i odbierana jak wizytacja. ***Superwizor to nie wizytator!***

[Ekspert z grupy fokusowej]



Nauczycielki i nauczyciele są pierwszą linią kontaktu nie tylko z uczniami, ale też z ich rodzicami - potrzebują w tym zakresie wsparcia

01

DOSTĘPNY ZESPÓŁ SPECJALISTÓW

Cała sieć wsparcia i współpracy ze strony specjalistów – psychologów, poradni, szpitali, organizacji

*Uważam, że bardzo szkodliwe dla pomocy dzieciom z problemami natury psychicznej/psychologicznej jest **brak współpracy między psychologami z PPP i psychologami bądź psychiatrami z poradni zdrowia psychicznego**. Zdarza się, że te dwie instytucje wydają zupełnie odbiegające od siebie orzeczenia.*
(K, 45-60 lat, szkoła podstawowa 1-8, dolnośląskie)

02

WYDOLNY SYSTEM NFZ

Wydolny system specjalistów dostępnych w ramach NFZ – szybki dostęp do lekarzy i leczenia szpitalnego

*Bardzo odczuwalny jest **brak szybkiego dostępu do lekarza psychiatry i leczenia szpitalnego w dobrych warunkach**. Gdyby ta sytuacja poprawiła się, pomoc byłaby bardziej skuteczna.*
(K, 45-60 lat, liceum, mazowieckie)

03

WYKAZ MIEJSC

Wykaz miejsc, instytucji, placówek w danym regionie oraz konkretnych procedur postępowania

Gdzie w Polsce kierować dalej dzieci z problemami psychicznymi?
(K, 30-44 lat, szkoła podstawowa 1-8, mazowieckie)

Kolejnymi potrzebami nauczycielek i nauczycieli są też interwenci kryzysowi, narzędzia czy czas i miejsce na rozmowy z uczniami

04

INTERWENCI KRYZYSOWI

Dostępność zespołów intewerncyjnych i interwentów kryzysowych – którzy pomogą tu i teraz w pokonaniu kryzysu

Nauczyciele potrzebują interwentów kryzysowych - którzy pomogą im tu i teraz, w pokonaniu kryzysu jakiego teraz doświadczają. Pomoc w kryzysach, sprawi, ze psychoterapia czy leczenie psychiatryczne będzie często zbędne. Jak w szkole jest przypadek samobójstwa to nikt nie myśli o nauczycielach, podobnie o rodzicach, zerowe wsparcie. [Ekspert z grupy fokusowej]

05

NARZĘDZIA DIAGNOSTYCZNE

Umiejętność rozpoznawania problemów, sygnałow, szkolenia, jak rozmawiać z dziećmi czy rodzicami

Instruktaż, ścieżki postępowania co wolno a czego nie aby nie zaszkodzić.
(K, 45-60 lat, technikum, pomorskie)

06

CZAS I MIEJSCE NA ROZMOWY

Zapewnienie nacisku na budowanie relacji z uczniami oraz rozmawianie z nimi indywidualnie

Na pierwszym miejscu musi być po prostu człowiek, bez podziału na uczeń, rodzic, nauczyciel, dyrektor. *Dojście do tego banalnego (za to prawdziwego!) stwierdzenia zajęło mi ponad 20 lat pracy. Procedury są bardzo przydatne, lecz są jedynie narzędziem. (K, 45-60 lat, szkoła podstawowa 4-8, kujawsko-pomorskie)*



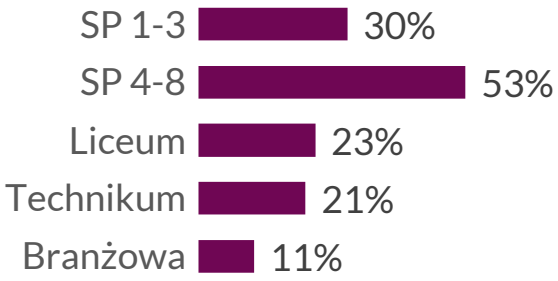
SZCZEGÓŁOWE DANE O BADANIU

Dane demograficzne

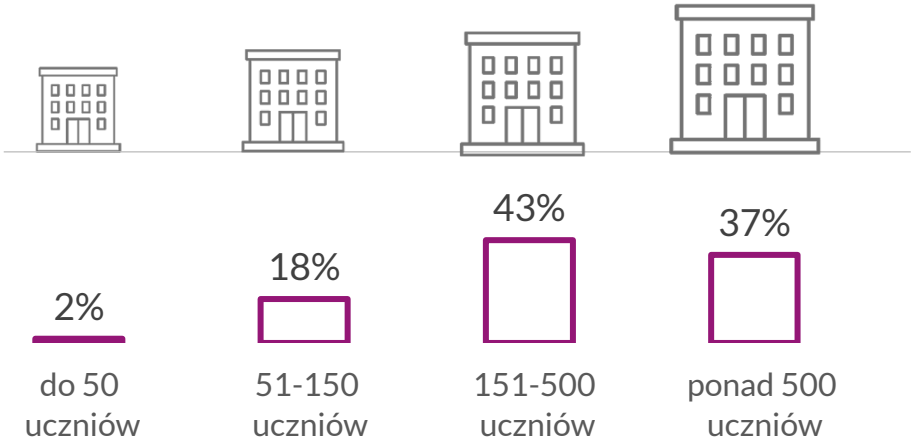
Typ szkoły



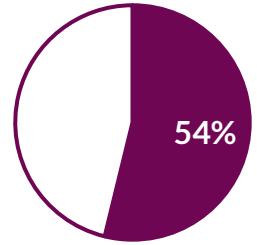
Poziom nauczania



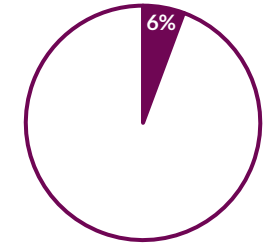
Wielkość szkoły



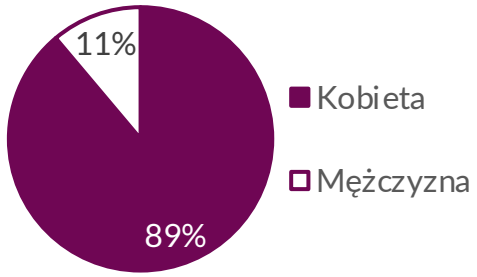
Wychowawca/ wychowawczyni



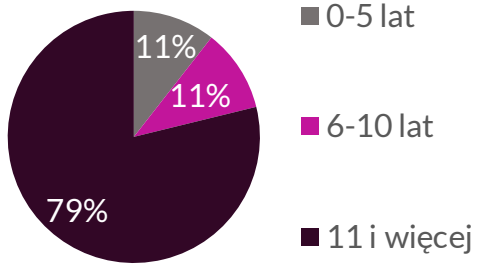
N. wspomagający/a



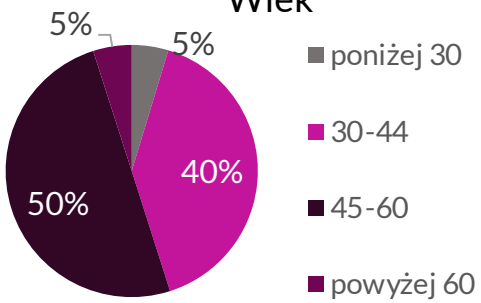
Płeć



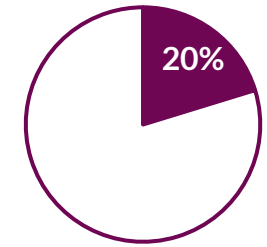
Staż nauczania



Wiek



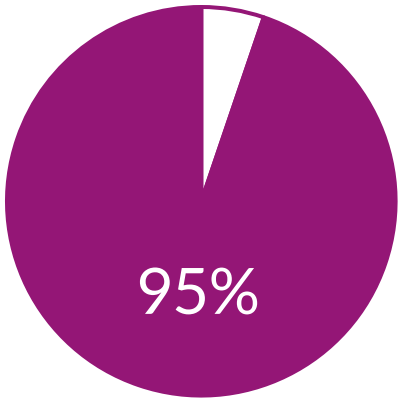
Pedagog lub pedagożka/ Psycholog lub przycholożka





WSPARCIE PSYCHOLOGICZNE I PEDAGOGICZNE SZCZEGÓŁOWE DANE

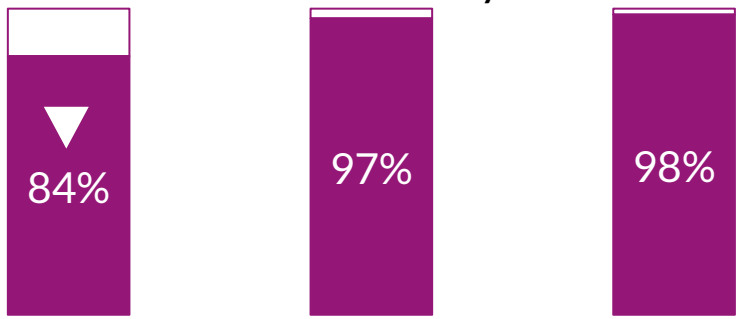
Obecność pedagoga i psychologa w szkole



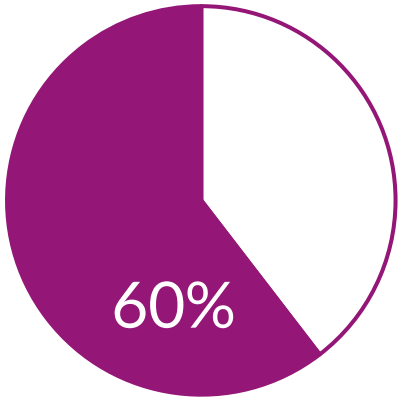
Pedagog pracuje w szkole

Nie
Tak

Wielkość szkoły



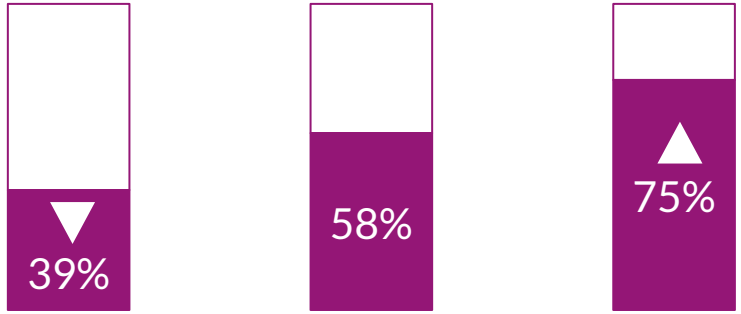
do 150 uczniów *N=308*
151-500 uczniów *N=661*
500+ uczniów *N=566*



Psycholog pracuje w szkole

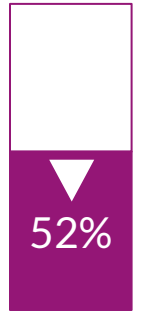
Nie
Tak

Wielkość szkoły



do 150 uczniów *N=308*
151-500 uczniów *N=661*
500+ uczniów *N=566*

Technikum



N=321

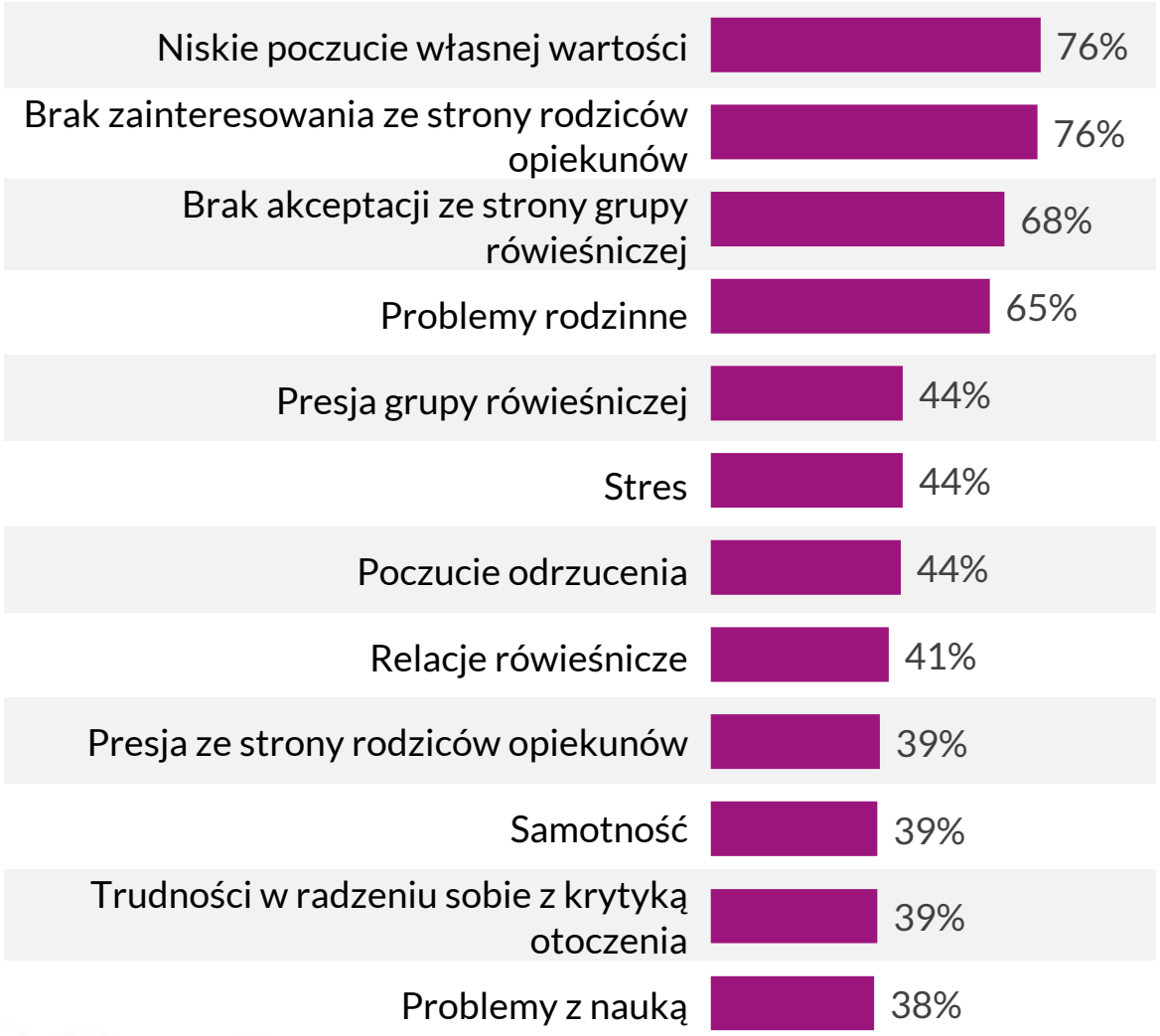
▽△ Różnice istotne statystycznie vs ogółem (0,95)

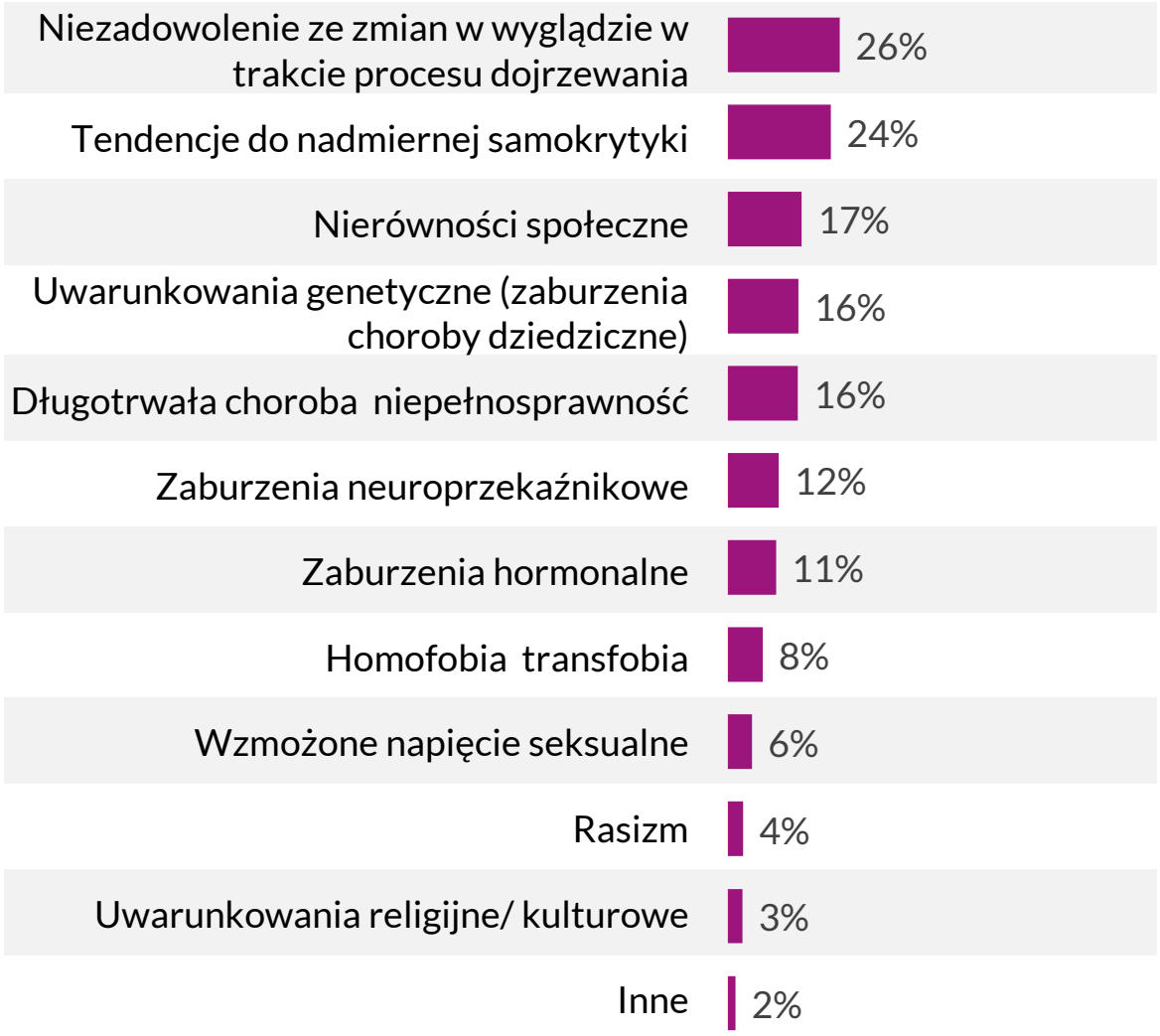
M12. Czy w Twojej szkole pracuje pedagog? M13. Czy w Twojej szkole pracuje psycholog? Baza: wszyscy respondenci, N=1535



OBJAWY, PRZYCZYNY I PROBLEMY SZCZEGÓŁOWE DANE

Najczęstsze przyczyny problemów psychicznych/psychologicznych uczniów i uczennic





Q5. Co według Ciebie jest najczęstszą przyczyną problemów psychicznych/psychologicznych uczniów/uczennic? Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi. Baza: wszyscy, N=1535

Najczęstsze przyczyny problemów psychicznych/psychologicznych uczniów i uczennic

		PŁEĆ		WIEK		STAŻ PRACY		WIELKOŚĆ SZKOŁY			ROLA		
	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	do 44 lat	ponad 45 lat	do 10 lat	11 i więcej	do 150 uczniów	od 151 do 500 uczniów	ponad 500 uczniów	Wychowawca	Wspomagający	Pedagog/ psycholog
Brak zainteresowania ze strony opiekunów	76%	77%	66%	79%	73%	81%	74%	77%	77%	74%	74%	82%	81%
Niskie poczucie własnej wartości	76%	78%	63%	78%	75%	78%	76%	74%	77%	76%	75%	77%	88%
Brak akceptacji ze strony grupy rówieśniczej	68%	69%	63%	69%	67%	67%	68%	68%	69%	67%	66%	78%	71%
Problemy rodzinne	65%	66%	53%	66%	64%	66%	64%	59%	69%	63%	62%	67%	74%
Poczucie odrzucenia	44%	45%	34%	44%	44%	46%	43%	43%	45%	43%	41%	56%	58%
Presja grupy rówieśniczej	44%	45%	37%	42%	46%	40%	46%	45%	47%	42%	43%	49%	45%
Stres	44%	45%	40%	46%	44%	45%	44%	38%	42%	51%	42%	45%	52%
Relacje rówieśnicze	41%	43%	29%	41%	41%	42%	41%	40%	43%	40%	39%	41%	49%
Presja ze strony rodziców opiekunów	39%	41%	28%	41%	37%	45%	38%	34%	40%	41%	39%	47%	46%
Samotność	39%	40%	28%	39%	38%	43%	37%	36%	39%	40%	37%	38%	49%
Trudności w radzeniu sobie z krytyką	39%	40%	29%	37%	40%	38%	39%	34%	40%	39%	37%	39%	45%
Problemy z nauką	38%	38%	37%	36%	40%	37%	38%	38%	38%	38%	38%	39%	36%
Niezadowolenie ze zmian w wyglądzie w trakcie procesu dojrzewania	26%	27%	17%	27%	25%	28%	25%	24%	27%	26%	25%	26%	34%
Tendencje do nadmiernej samokrytyki	24%	25%	13%	26%	22%	29%	23%	19%	23%	28%	23%	23%	33%
Nierówności społeczne	17%	16%	22%	20%	15%	22%	16%	18%	17%	16%	15%	15%	17%
Długotrwała choroba niepełnosprawność	16%	16%	16%	17%	16%	20%	15%	19%	14%	17%	16%	20%	20%
Uwarunkowania genetyczne (zaburzenia choroby dziedziczne)	16%	17%	11%	16%	16%	18%	16%	18%	17%	14%	16%	17%	24%
Zaburzenia neuroprzekaźnikowe	12%	12%	7%	13%	11%	16%	11%	11%	12%	11%	12%	20%	21%
Zaburzenia hormonalne	11%	11%	9%	14%	9%	17%	10%	9%	12%	11%	11%	9%	18%
Homofobia transfobia	8%	8%	9%	9%	7%	11%	7%	6%	7%	11%	7%	5%	11%
Wzmożone napięcie seksualne	6%	6%	6%	7%	5%	6%	5%	8%	5%	5%	5%	9%	8%
Rasizm	4%	4%	2%	3%	4%	6%	3%	4%	3%	4%	4%	3%	4%
Uwarunkowania religijne kulturowe	3%	4%	2%	4%	3%	4%	3%	4%	3%	3%	3%	2%	5%
Inne	2%	2%	3%	2%	2%	3%	2%	3%	2%	1%	2%	1%	2%
N=	*1535*	*1364*	*171*	*692*	*843*	*325*	*1210*	*308*	*661*	*566*	*826*	*87*	*311*

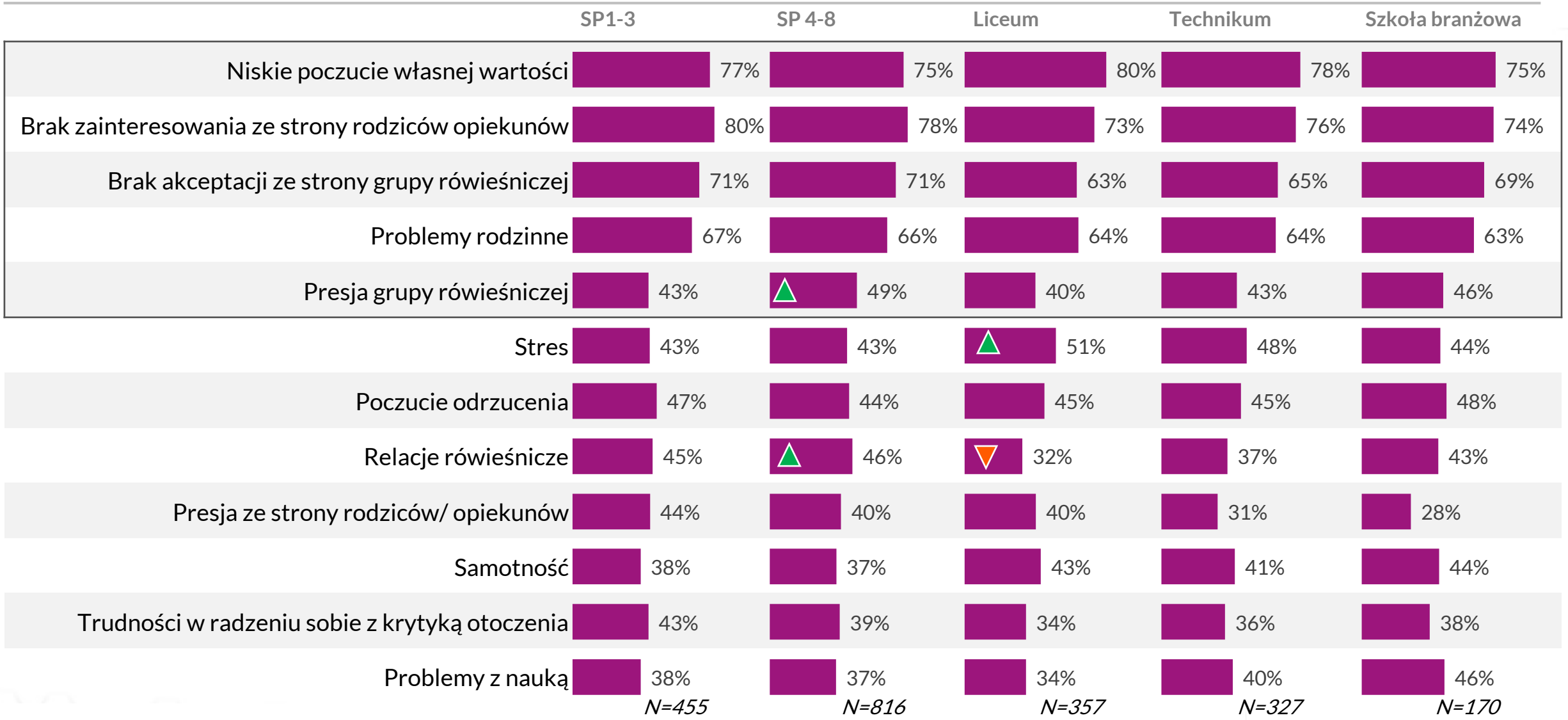
Q5. Co według Ciebie jest najczęstszą przyczyną problemów psychicznych/psychologicznych uczniów/uczennic? Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi. Baza: wszyscy, N=1535

26% 43% Różnice istotne statystycznie vs ogółem (0,95)

ROZMAWIAJ Z KLASĄ

SZKOŁA Z KLASĄ FUNDACJA

Najczęstsze przyczyny problemów psychicznych/psychologicznych uczniów i uczennic

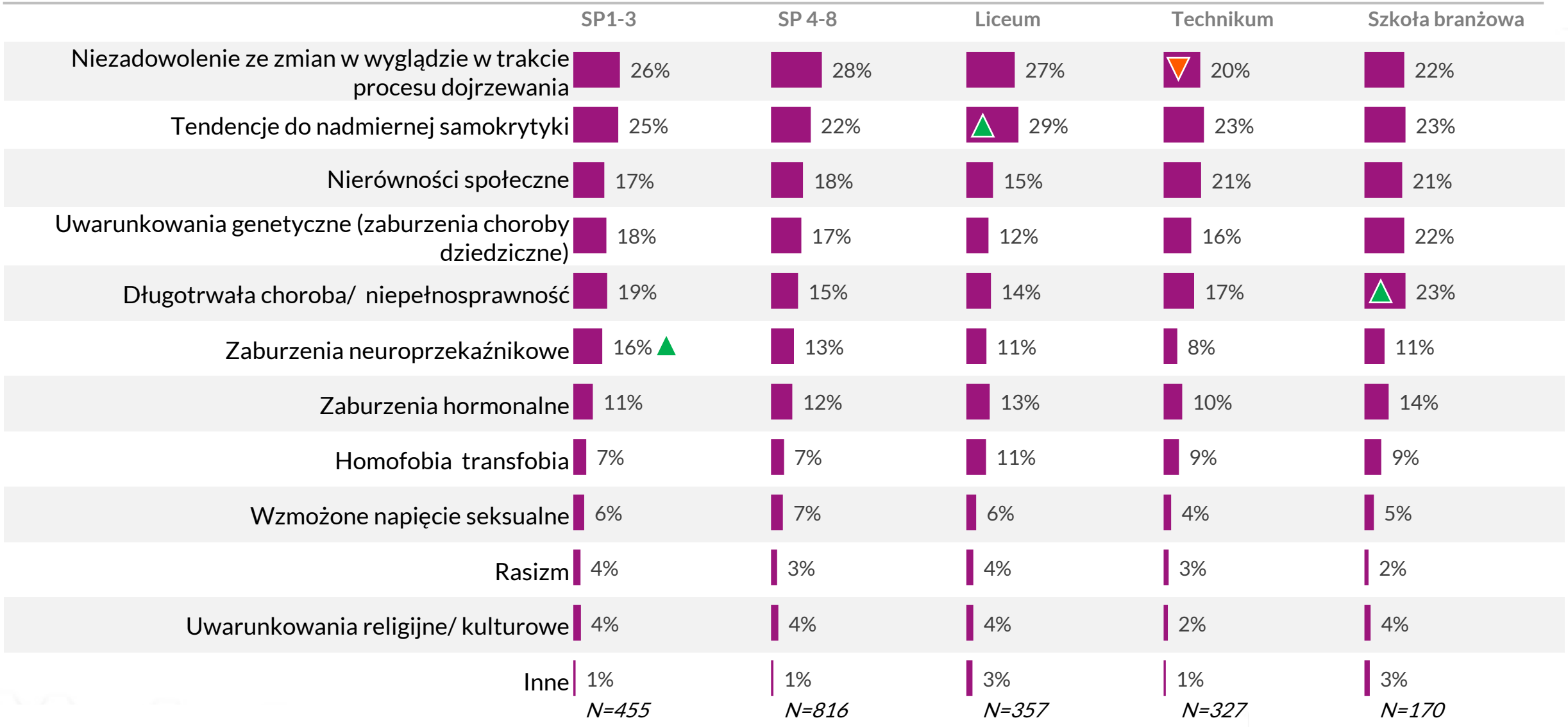


Q5. Co według Ciebie jest najczęstszą przyczyną problemów psychicznych/psychologicznych uczniów/uczennic? Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi. Baza: wszyscy, N=1535

Różnice istotne statystycznie vs ogółem (0,95)

ROZMAWIAJ Z KLASĄ
SZKOŁA Z KLASĄ
FUNDACJA

Najczęstsze przyczyny problemów psychicznych/psychologicznych uczniów i uczennic

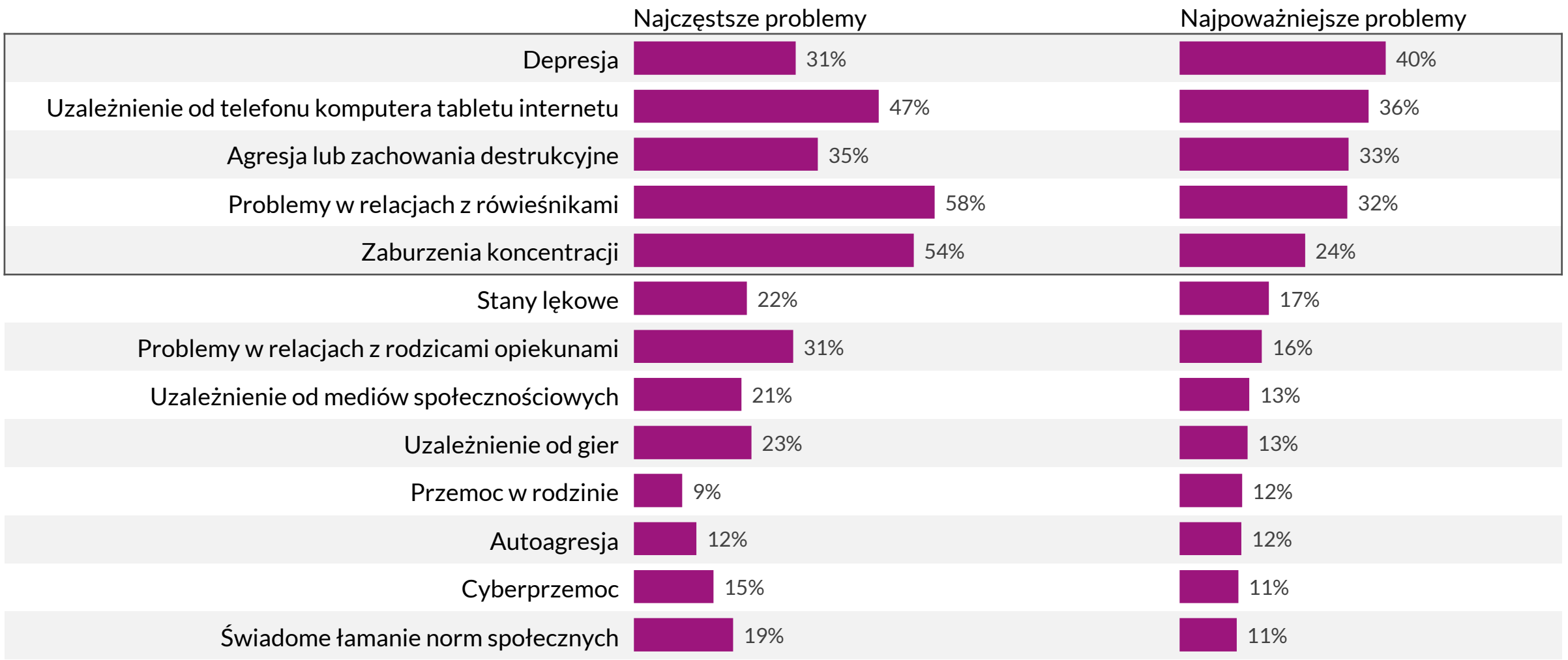


Q5. Co według Ciebie jest najczęstszą przyczyną problemów psychicznych/psychologicznych uczniów/uczennic? Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi. Baza: wszyscy, N=1535

Różnice istotne statystycznie vs ogółem (0,95)

ROZMAWIAJ Z KLASĄ
SZKOŁA Z KLASĄ
FUNDACJA

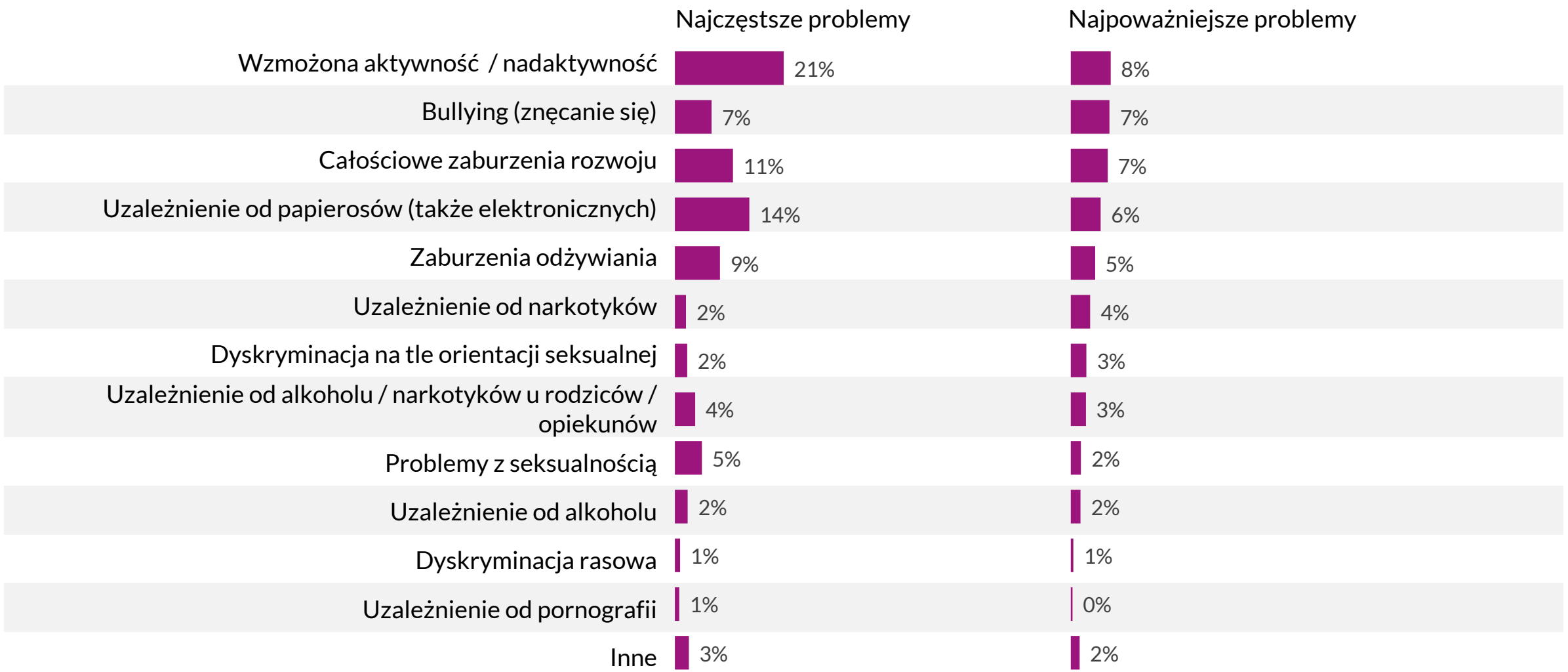
Problemy spotykające uczniów: ogółem



Q1. Z poniższej listy wybierz trzy problemy które dotykają Twoich uczniów najczęściej. Q2. Z poniższej listy wybierz trzy problemy, które według Ciebie są najpoważniejsze i wymagają szczególnego wsparcia. Baza: wszyscy, N=1535

ROZMAWIAJ Z KLASĄ
SZKOŁA Z KLASĄ
FUNDACJA

Problemy spotykające uczniów: ogółem



Q1. Z poniższej listy wybierz trzy problemy które dotykają Twoich uczniów najczęściej. Q2. Z poniższej listy wybierz trzy problemy, które według Ciebie są najpoważniejsze i wymagają szczególnego wsparcia. Baza: wszyscy, N=1535

Najczęstsze problemy spotykające uczniów

		PŁEĆ		WIEK		STAŻ PRACY		WIELKOŚĆ SZKOŁY			ROLA		
	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	do 44 lat	45+ lat	do 10 lat	11 i więcej	do 150 uczniów	151-500	ponad 500 uczniów	Wychowawca	Wspomagający	Pedagog/ psycholog
Problemy w relacjach z rówieśnikami	58%	59%	49%	57%	58%	59%	57%	58%	61%	54%	56%	59%	68%
Zaburzenia koncentracji	54%	55%	47%	50%	57%	51%	55%	55%	56%	51%	55%	64%	49%
Uzależnienie od telefonu/ komputera/ tabletu/ internetu	47%	47%	49%	45%	49%	43%	48%	40%	51%	46%	45%	48%	43%
Agresja lub zachowania destrukcyjne	35%	36%	33%	37%	34%	40%	34%	42%	36%	31%	35%	44%	40%
Depresja	31%	31%	35%	34%	29%	31%	31%	19%	26%	43%	28%	24%	43%
Problemy w relacjach z rodzicami/ opiekunami	31%	30%	33%	35%	27%	35%	29%	28%	29%	34%	27%	32%	41%
Uzależnienie od gier	23%	22%	29%	25%	21%	26%	22%	22%	22%	23%	22%	29%	21%
Stany lękowe	22%	22%	23%	23%	21%	25%	21%	15%	20%	28%	18%	22%	37%
Uzależnienie od mediów społecznościowych	21%	20%	23%	21%	20%	20%	21%	18%	20%	23%	19%	18%	21%
Wzmożona aktywność / nadaktywność	21%	21%	17%	20%	22%	23%	20%	25%	22%	17%	22%	30%	17%
Świadome łamanie norm społecznych	19%	19%	19%	18%	20%	20%	19%	22%	18%	19%	18%	24%	18%
Cyberprzemoc	15%	15%	18%	17%	14%	18%	15%	16%	14%	17%	13%	18%	23%
Uzależnienie od papierosów (także elektronicznych)	14%	13%	22%	16%	13%	14%	14%	9%	13%	19%	13%	8%	18%
Autoagresja	12%	12%	12%	14%	10%	17%	11%	10%	12%	14%	9%	16%	22%
Całościowe zaburzenia rozwoju	11%	11%	11%	12%	10%	17%	10%	17%	11%	8%	10%	23%	13%
Przemoc w rodzinie	9%	10%	6%	9%	10%	9%	9%	10%	9%	9%	8%	15%	15%
Zaburzenia odżywiania	9%	9%	6%	8%	9%	7%	9%	5%	8%	12%	7%	5%	9%
Bullying (znęcanie się)	7%	7%	9%	9%	6%	8%	7%	9%	6%	7%	6%	11%	9%
Problemy z seksualnością	5%	5%	6%	5%	5%	6%	5%	5%	4%	6%	4%	7%	10%
Uzależ. od alkoholu/narkotyków u rodziców / opiekunów	4%	4%	4%	4%	3%	5%	4%	5%	3%	4%	3%	6%	5%
Dyskryminacja na tle orientacji seksualnej	2%	2%	2%	3%	2%	3%	2%	2%	2%	4%	1%	1%	5%
Uzależnienie od alkoholu	2%	2%	5%	4%	1%	4%	2%	3%	2%	3%	2%	3%	2%
Uzależnienie od narkotyków	2%	2%	6%	2%	2%	2%	2%	3%	2%	3%	2%	5%	3%
Dyskryminacja rasowa	1%	1%		1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	3%	1%
Uzależnienie od pornografii	1%	1%	3%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	1%	0%	3%	0%
N=	*1535*	*1364*	*171*	*692*	*843*	*325*	*1210*	*308*	*661*	*566*	*826*	*87*	*311*

26% 43% Różnice istotne statystycznie vs ogółem (0,95)

Q1. Z poniższej listy wybierz trzy problemy które dotykają Twoich uczniów najczęściej. Baza: wszyscy, N=1535

ROZMAWIAJ Z KLASĄ
SZKOŁA Z KLASĄ FUNDACJA

Najpoważniejsze problemy spotykające uczniów

		PŁEĆ		WIEK		STAŻ PRACY		LICZBA UCZNIÓW			ROLA		
	Ogółem	Kobieta	Mężczyzna	do 44 lat	45+ lat	do 10 lat	11 i więcej	do 150 uczniów	151-500	ponad 500 uczniów	Wychowawca	Wspomagający	Pedagog/ psycholog
Depresja	40%	40%	37%	46%	34%	48%	37%	24%	36%	52%	37%	38%	53%
Uzależnienie od telefonu /komputera /tabletu/ internetu	36%	36%	37%	34%	38%	32%	38%	32%	40%	35%	38%	32%	32%
Agresja lub zachowania destrukcyjne	33%	33%	31%	32%	33%	35%	32%	40%	33%	28%	33%	45%	30%
Problemy w relacjach z rówieśnikami	32%	33%	28%	31%	34%	28%	33%	36%	34%	28%	31%	36%	35%
Zaburzenia koncentracji	24%	25%	20%	19%	29%	19%	26%	28%	25%	22%	26%	20%	14%
Stany lękowe	17%	17%	17%	16%	18%	17%	17%	9%	16%	23%	15%	17%	27%
Problemy w relacjach z rodzicami opiekunami	16%	16%	18%	19%	13%	19%	15%	14%	17%	15%	15%	21%	18%
Uzależnienie od gier	13%	13%	17%	13%	13%	15%	13%	15%	13%	13%	14%	15%	6%
Uzależnienie od mediów społecznościowych	13%	13%	19%	12%	14%	14%	13%	11%	13%	15%	13%	14%	9%
Autoagresja	12%	12%	8%	15%	9%	16%	11%	10%	13%	12%	11%	17%	20%
Przemoc w rodzinie	12%	12%	11%	14%	11%	17%	11%	12%	12%	12%	11%	16%	17%
Cyberprzemoc	11%	11%	15%	13%	9%	11%	11%	12%	10%	12%	10%	14%	12%
Świadome łamanie norm społecznych	11%	11%	11%	9%	12%	10%	11%	12%	11%	10%	11%	11%	11%
Wzmożona aktywność / nadaktywność	8%	8%	4%	6%	9%	8%	8%	8%	9%	6%	9%	8%	4%
Bullying (znęcanie się)	7%	8%	6%	10%	5%	9%	7%	8%	7%	8%	7%	11%	9%
Całościowe zaburzenia rozwoju	7%	7%	7%	6%	8%	7%	7%	12%	7%	5%	8%	8%	6%
Uzależnienie od papierosów (także elektronicznych)	6%	5%	10%	5%	7%	4%	6%	4%	6%	7%	6%	1%	5%
Zaburzenia odżywiania	5%	5%	5%	4%	5%	4%	5%	3%	5%	6%	4%	1%	3%
Uzależnienie od narkotyków	4%	3%	6%	5%	3%	7%	3%	4%	3%	5%	3%	3%	3%
Dyskryminacja na tle orientacji seksualnej	3%	3%	2%	4%	2%	5%	2%	2%	3%	4%	3%		3%
Uzależ. od alkoholu/narkotyków u rodziców / opiekunów	3%	3%	3%	2%	3%	4%	3%	3%	3%	2%	3%	5%	3%
Problemy z seksualnością	2%	2%	1%	3%	1%	2%	2%	2%	2%	2%	2%		3%
Uzależnienie od alkoholu	2%	1%	7%	3%	1%	4%	1%	1%	2%	2%	1%	3%	2%
Dyskryminacja rasowa	1%	1%	1%	1%	0%	1%	0%	0%	0%	1%	1%		1%
N=	*1535*	*1364*	*171*	*692*	*843*	*325*	*1210*	*308*	*661*	*566*	*826*	*87*	*311*

26% 43% Różnice istotne statystycznie vs ogółem (0,95)

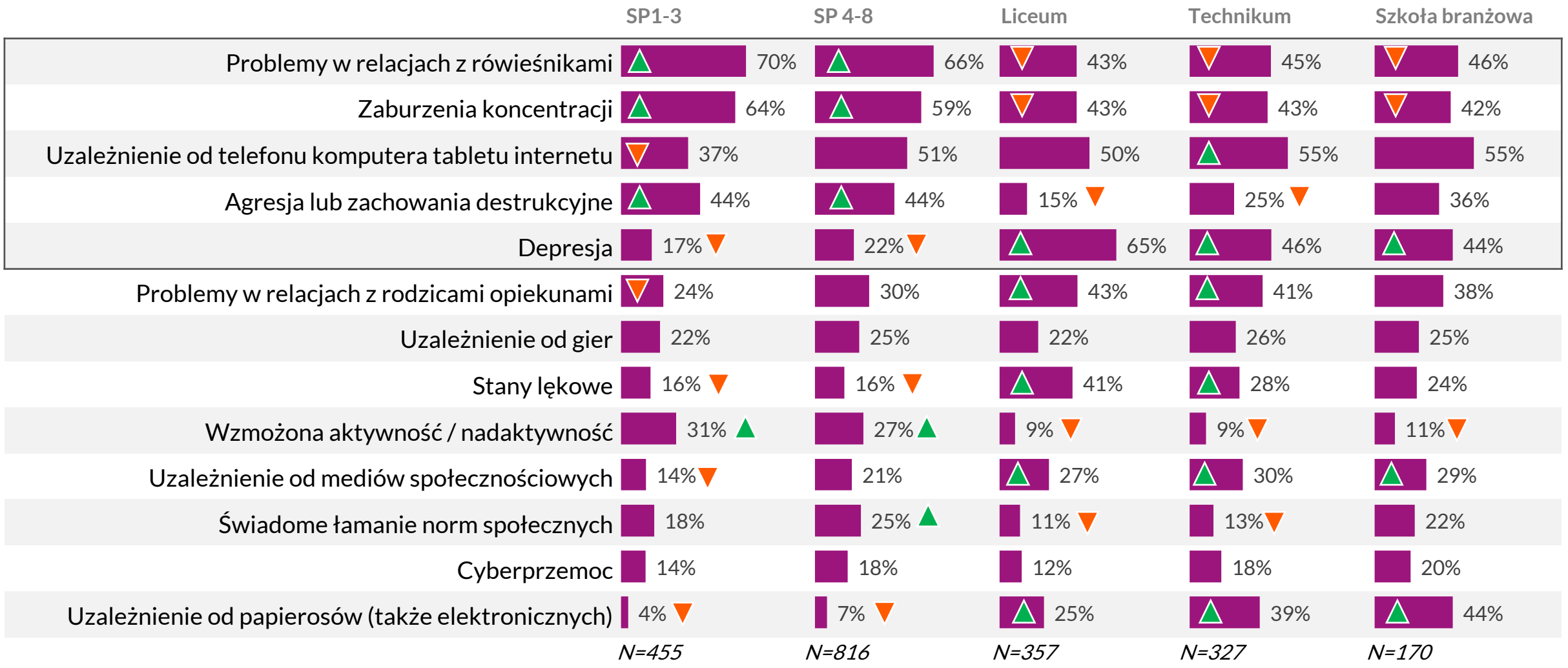
Q2. Z poniższej listy wybierz trzy problemy, które według Ciebie są najpoważniejsze i wymagają szczególnego wsparcia. Baza: wszyscy, N=1535

ROZMAWIAJ Z KLASĄ

SZKOŁA Z KLASĄ

FUNDACJA

Najczęstsze problemy: poziom edukacji – Top 13 problemów



Q1. Z poniższej listy wybierz trzy problemy które dotykają Twoich uczniów najczęściej. Baza: wszyscy, N=1535

Różnice istotne statystycznie vs ogółem (0,95)

Najczęstsze problemy: poziom edukacji – pozostałe problemy

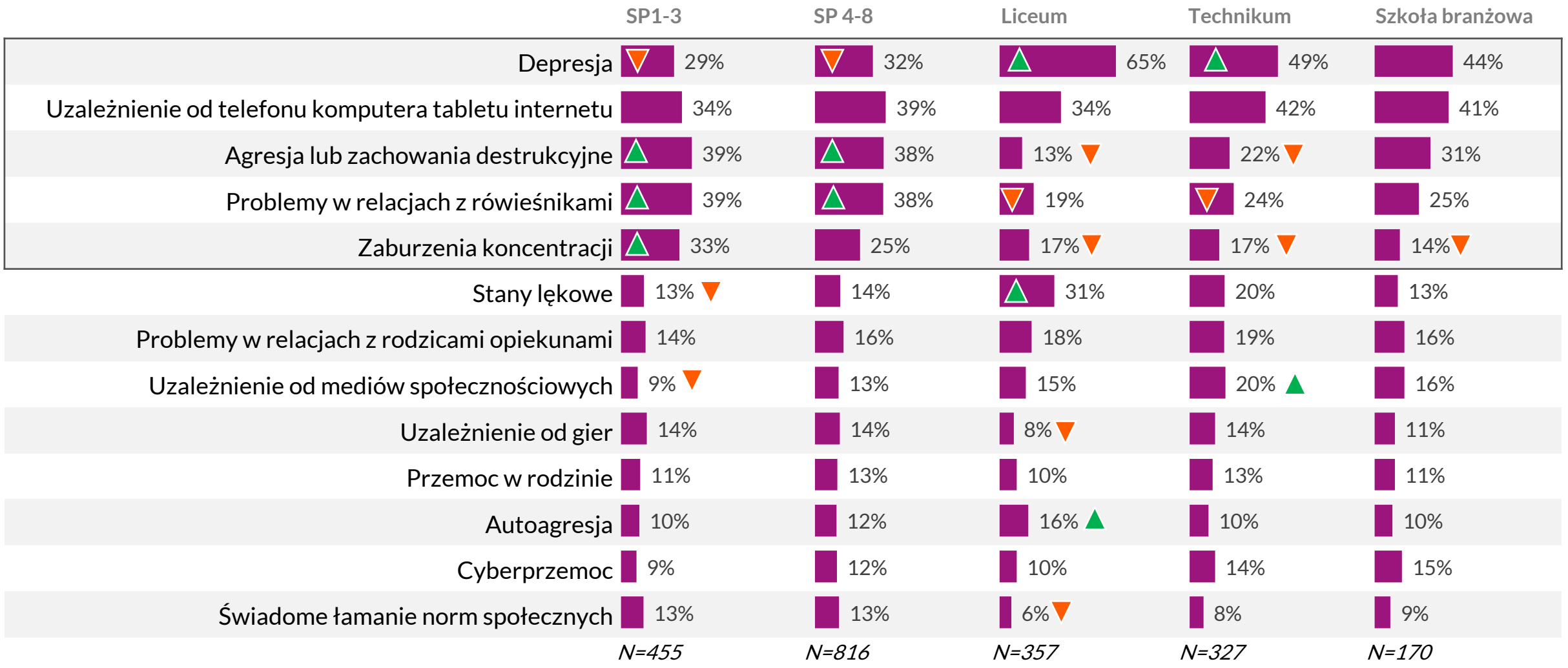
	SP1-3	SP 4-8	Liceum	Technikum	Szkoła branżowa
Autoagresja	9%	12%	20% ▲	11%	11%
Całościowe zaburzenia rozwoju	15%	13%	10%	7%	12%
Przemoc w rodzinie	7%	11%	8%	12%	11%
Zaburzenia odżywiania	6%	6%	18% ▲	9%	8%
Bullying (znęcanie się)	6%	9%	5%	8%	11%
Problemy z seksualnością	3%	4%	11% ▲	6%	10% ▲
Uzależ. od alkoholu/narkotyków u rodziców / opiekunów	2%	4%	4%	6%	9% ▲
Uzależnienie od alkoholu	0%	1%	4%	7% ▲	10% ▲
Dyskryminacja na tle orientacji seksualnej	1%	1%	6% ▲	4%	2%
Uzależnienie od narkotyków	0%	1%	4%	6% ▲	9% ▲
Dyskryminacja rasowa	1%	1%	1%	1%	2%
Uzależnienie od pornografii		1%	1%	1%	2%
Inne	2%	2%	3%	3%	4%
	N=455	*N=816*	*N=357*	*N=327*	*N=170*

Q1. Z poniższej listy wybierz trzy problemy które dotykają Twoich uczniów najczęściej. Baza: wszyscy, N=1535

▼▲ Różnice istotne statystycznie vs ogółem (0,95)

ROZMAWIAJ Z KLASĄ
SZKOŁA Z KLASĄ
FUNDACJA

Najpoważniejsze problemy: poziom edukacji: Top 13 problemów



Q2. Z poniższej listy wybierz trzy problemy, które według Ciebie są najpoważniejsze i wymagają szczególnego wsparcia. Baza: wszyscy, N=1535

Różnice istotne statystycznie vs ogółem (0,95)

ROZMAWIAJ Z KLASĄ
SZKOŁA Z KLASĄ
FUNDACJA

Najpoważniejsze problemy: poziom edukacji: pozostałe problemy

	SP1-3	SP 4-8	Liceum	Technikum	Szkoła branżowa
Wzmożona aktywność / nadaktywność	13% ▲	8%	3% ▼	3% ▼	3% ▼
Bullying (znęcanie się)	7%	9%	6%	7%	8%
Całościowe zaburzenia rozwoju	8%	6%	7%	7%	9%
Uzależnienie od papierosów (także elektronicznych)	2% ▼	2% ▼	8%	18% ▲	22% ▲
Zaburzenia odżywiania	4%	3% ▼	10% ▲	4%	1%
Uzależnienie od narkotyków	3%	3%	5%	5%	6%
Dyskryminacja na tle orientacji seksualnej	2%	2%	4%	3%	2%
Uzależ. od alkoholu/narkotyków u rodziców / opiekunów	2%	3%	3%	4%	6%
Problemy z seksualnością	2%	1%	4% ▲	2%	1%
Uzależnienie od alkoholu	1%	1%	3%	3%	5% ▲
Dyskryminacja rasowa	1%	0%	0%	1%	
Uzależnienie od pornografii	0%	0%		0%	
Inne	1%	2%	3%	2%	1%
	N=455	*N=816*	*N=357*	*N=327*	*N=170*

Q2. Z poniższej listy wybierz trzy problemy, które według Ciebie są najpoważniejsze i wymagają szczególnego wsparcia. Baza: wszyscy, N=1535

▼▲ Różnice istotne statystycznie vs ogółem (0,95)

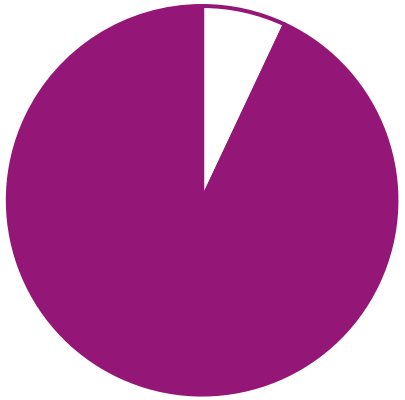
ROZMAWIAJ Z KLASĄ
SZKOŁA Z KLASĄ
FUNDACJA



PREWENCJA I PROFILAKTYKA SZCZEGÓŁOWE DANE

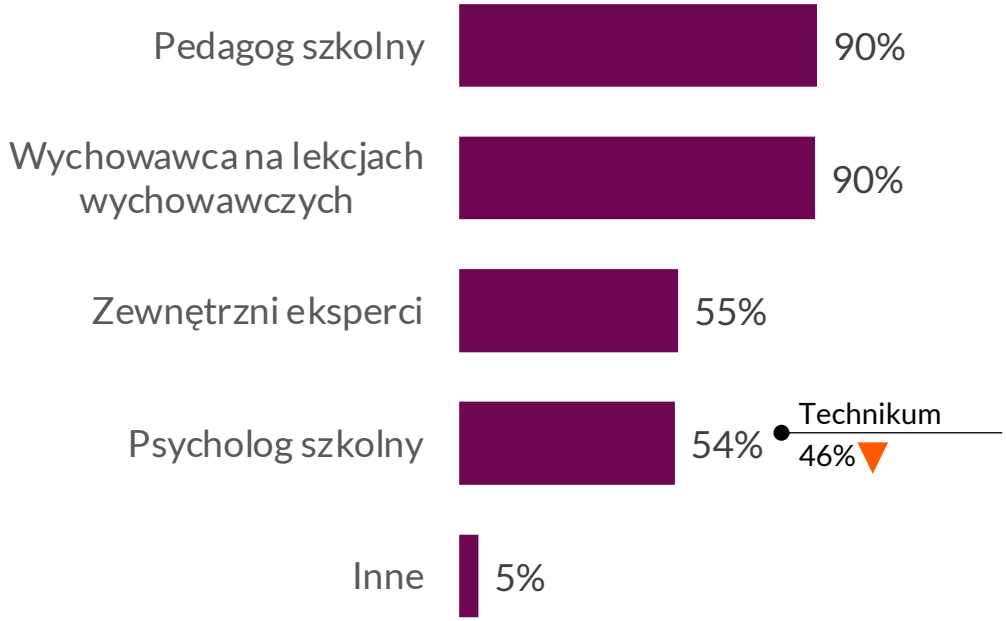
Podejmowanie działań prewencyjnych

Podejmowanie działań prewencyjnych



Rzadziej w technikum: 89% ▼
oraz szkole branżowej: 87% ▼

Osoby prowadzące zajęcia prewencyjne

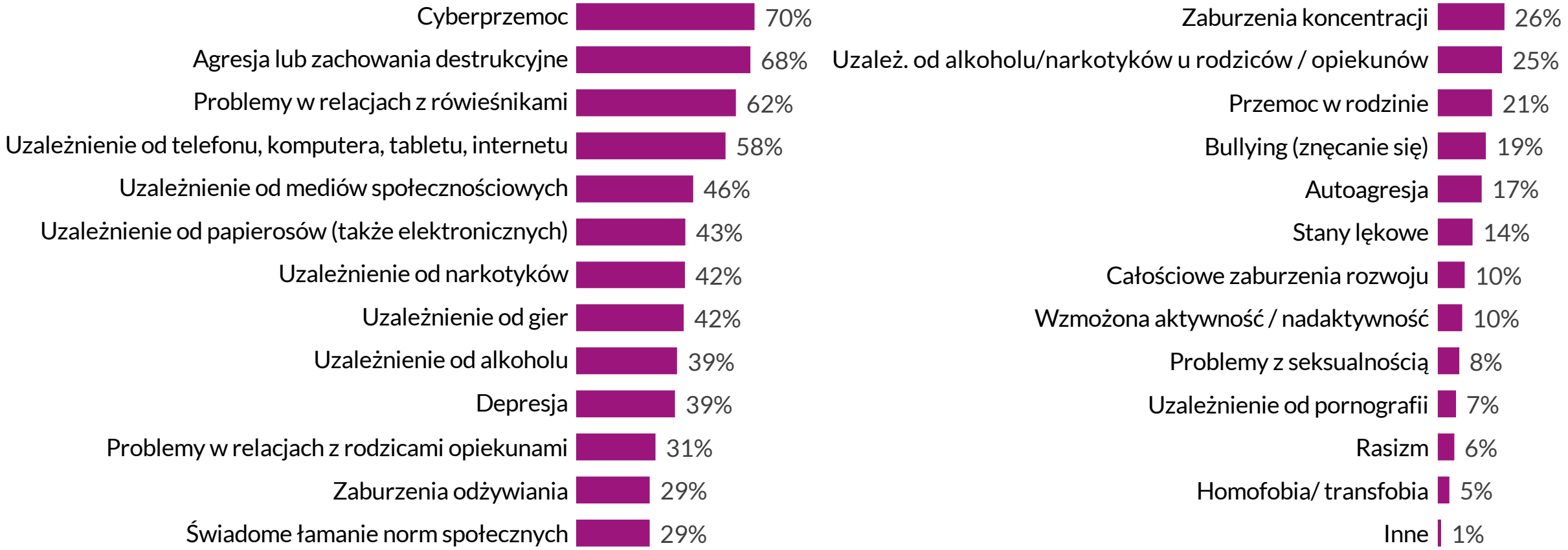


Q6. Czy w Twojej szkole podejmowane są działania prewencyjne/profilaktyczne dotyczące problemów i zagrożeń, z którymi mogą mierzyć się uczniowie? Baza: wszyscy, N=1535
Q6a. Kto je prowadzi? Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi. Baza: osoby, w których szkole są prowadzone takie działania, N=1427

▼▲ Różnice istotne statystycznie vs ogółem (0,95)

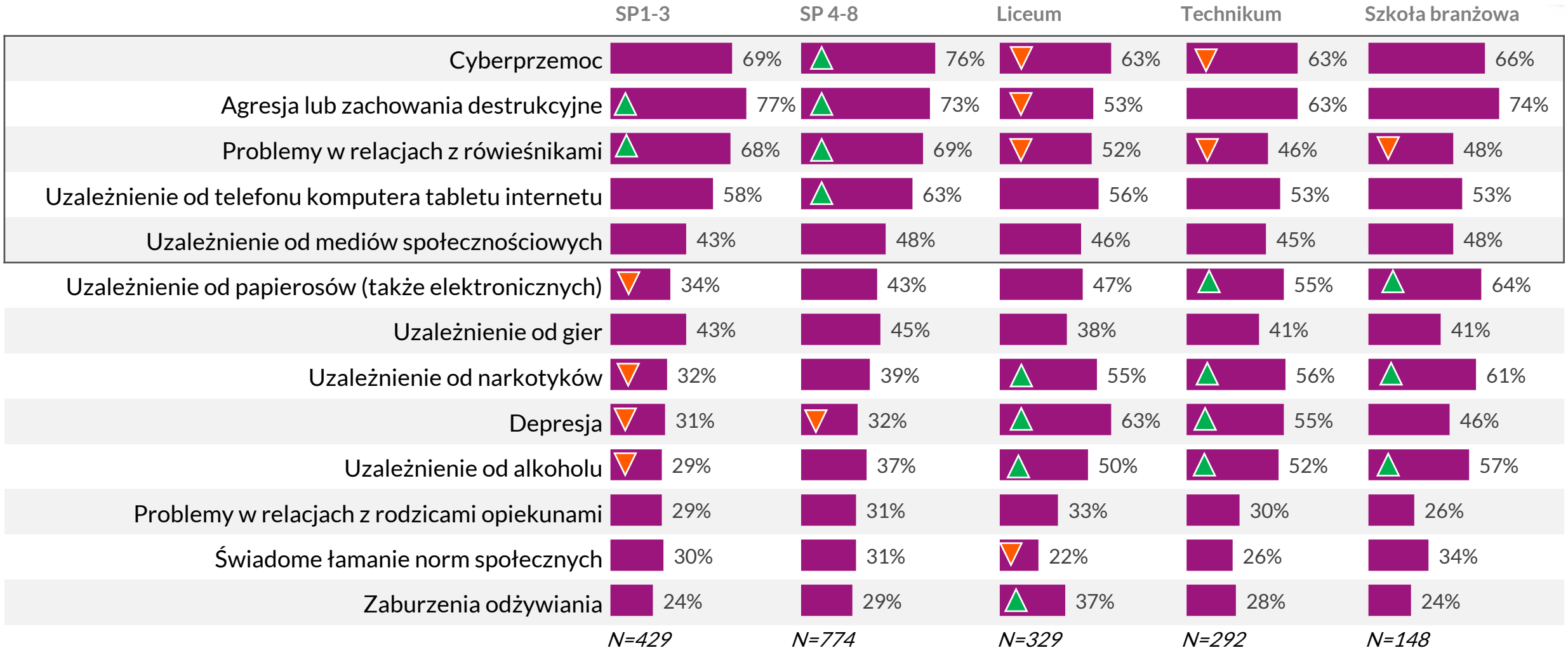
ROZMAWIAJ Z KLASĄ
SZKOŁA Z KLASĄ
FUNDACJA

Tematyka podejmowanych działań prewencyjnych



Jakich tematów dotyczą działania prewencyjne/profilaktyczne prowadzone w Twojej szkole? Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi:
Baza: osoby, w których szkole są prowadzone takie działania, N=1427

Tematyka podejmowanych działań prewencyjnych

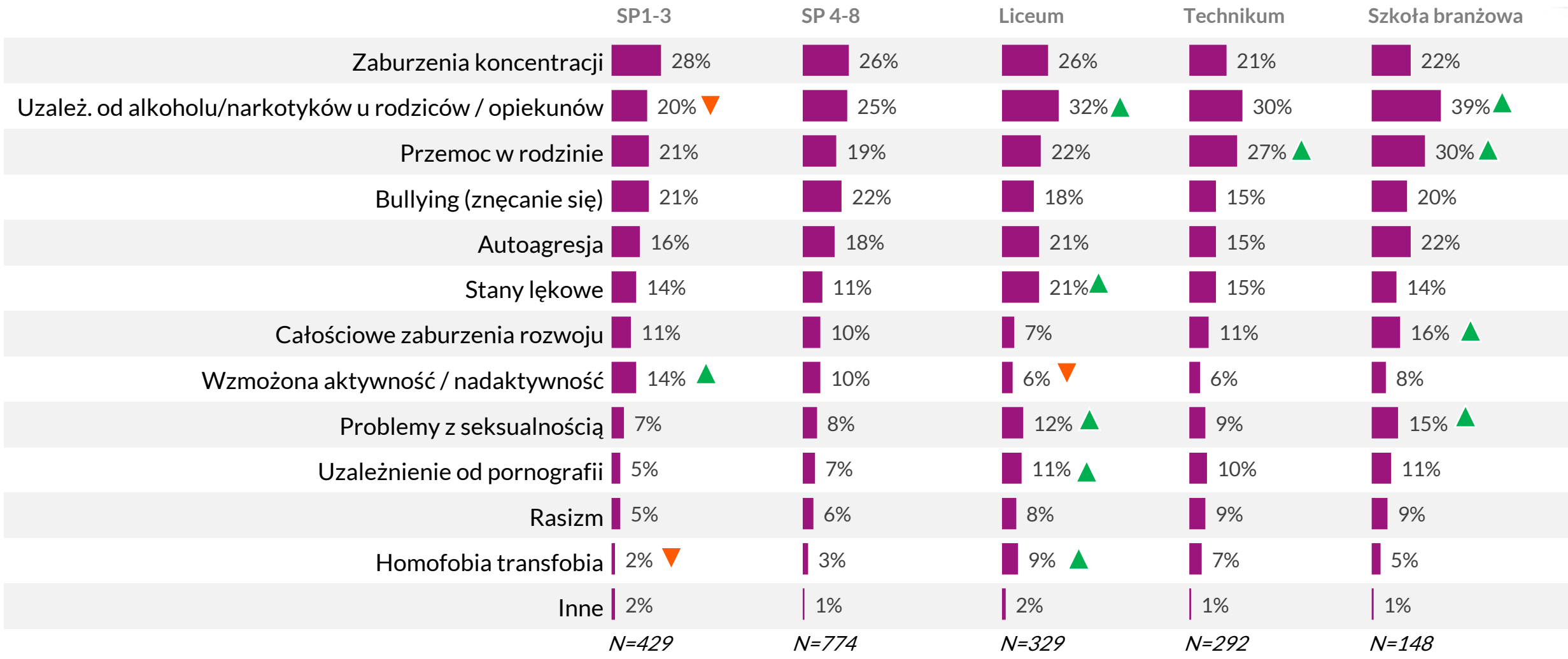


Q7a. Jakich tematów dotyczą działania prewencyjne/profilaktyczne prowadzone w Twojej szkole? Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi: Baza: osoby, w których szkole są prowadzone takie działania, N=1427

Różnice istotne statystycznie vs ogółem (0,95)

ROZMAWIAJ Z KLASĄ
SZKOŁA Z KLASĄ
FUNDACJA

Tematyka podejmowanych działań prewencyjnych



Q7a. Jakich tematów dotyczą działania prewencyjne/profilaktyczne prowadzone w Twojej szkole? Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi: Baza: osoby, w których szkole są prowadzone takie działania, N=1427

▼▲ Różnice istotne statystycznie vs ogółem (0,95)

ROZMAWIAJ Z KLASĄ

SZKOŁA Z KLASĄ FUNDACJA

Tematyka podejmowanych działań prewencyjnych

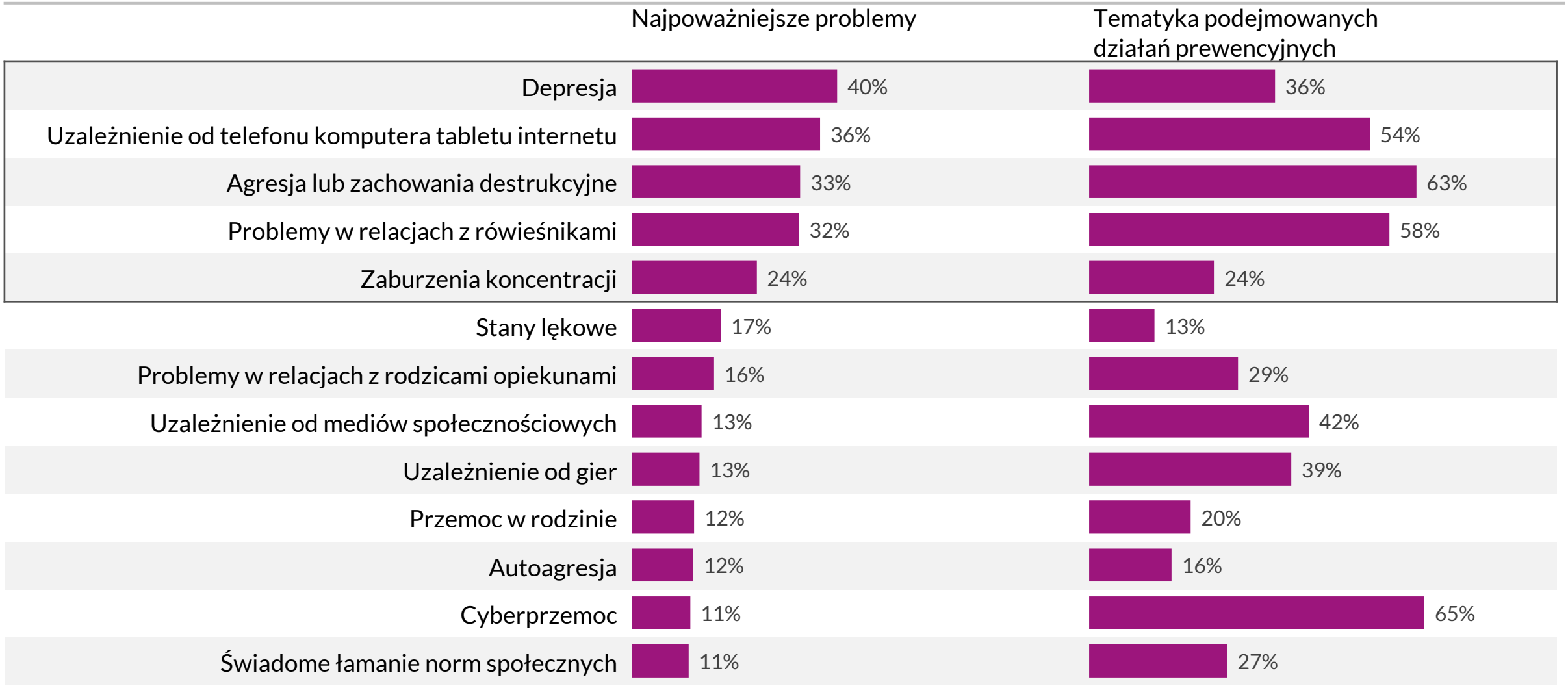
	OGÓŁEM	PŁEĆ		WIEK		STAŻ PRACY		WIELKOŚĆ SZKOŁY			ROLA		
		Kobieta	Mężczyzna	do 44 lat	ponad 45 lat	do 10 lat	11 i więcej	do 150 uczniów	od 151 do 500 uczniów	ponad 500 uczniów	Wychowawca	Wspomagający	Pedagog/ psycholog
Cyberprzemoc	70%	71%	61%	73%	67%	70%	69%	67%	73%	68%	69%	78%	80%
Agresja lub zachowania destrukcyjne	68%	68%	69%	66%	69%	65%	69%	71%	69%	65%	69%	76%	71%
Problemy w relacjach z rówieśnikami	62%	64%	47%	57%	67%	55%	64%	66%	68%	54%	63%	66%	66%
Uzależnienie od telefonu komputera tabletu internetu	58%	59%	49%	60%	57%	55%	59%	57%	61%	56%	58%	62%	64%
Uzależnienie od mediów społecznościowych	46%	46%	43%	47%	44%	46%	46%	43%	47%	45%	44%	49%	53%
Uzależnienie od papierosów (także elektronicznych)	43%	43%	39%	44%	42%	40%	43%	33%	45%	45%	41%	49%	50%
Uzależnienie od gier	42%	42%	39%	44%	40%	40%	42%	40%	44%	41%	42%	51%	45%
Uzależnienie od narkotyków	42%	43%	41%	44%	41%	39%	43%	32%	43%	48%	41%	47%	49%
Depresja	39%	38%	40%	42%	36%	41%	38%	22%	39%	48%	36%	30%	45%
Uzależnienie od alkoholu	39%	39%	41%	46%	34%	41%	39%	32%	40%	43%	37%	39%	48%
Problemy w relacjach z rodzicami opiekunami	31%	31%	30%	30%	31%	29%	32%	32%	30%	31%	30%	38%	32%
Świadome łamanie norm społecznych	29%	29%	29%	28%	30%	23%	30%	32%	29%	26%	29%	25%	30%
Zaburzenia odżywiania	29%	29%	24%	25%	32%	20%	31%	25%	29%	30%	27%	33%	31%
Zaburzenia koncentracji	26%	26%	27%	25%	27%	23%	27%	28%	24%	27%	27%	22%	24%
Uzależ. od alkoholu/narkotyków u rodziców / opiekunów	25%	25%	24%	28%	23%	27%	24%	17%	26%	28%	24%	28%	28%
Przemoc w rodzinie	21%	21%	24%	21%	21%	20%	21%	20%	20%	24%	20%	19%	24%
Bullying (znęcanie się)	19%	19%	15%	23%	15%	23%	18%	17%	19%	20%	18%	23%	28%
Autoagresja	17%	17%	20%	19%	15%	17%	17%	16%	17%	17%	15%	28%	23%
Stany lękowe	14%	13%	15%	14%	13%	14%	13%	11%	12%	17%	12%	9%	19%
Całościowe zaburzenia rozwoju	10%	10%	13%	10%	11%	11%	10%	10%	10%	12%	10%	9%	9%
Wzmożona aktywność / nadaktywność	10%	9%	10%	10%	9%	10%	9%	13%	9%	8%	11%	13%	6%
Problemy z seksualnością	8%	8%	11%	9%	7%	9%	8%	11%	6%	10%	8%	5%	11%
Uzależnienie od pornografii	7%	7%	11%	9%	6%	8%	7%	5%	7%	8%	6%	4%	9%
Rasizm	6%	6%	7%	8%	5%	9%	6%	5%	6%	8%	6%	8%	7%
Homofobia transfobia	5%	4%	9%	6%	3%	6%	4%	3%	3%	7%	4%	4%	7%
N=	1427	1275	152	636	791	298	1129	296	618	513	763	79	300

Q7a. Jakich tematów dotyczą działania prewencyjne/profilaktyczne prowadzone w Twojej szkole? Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi: Baza: osoby, w których szkole są prowadzone takie działania, N=1427

26% 43% Różnice istotne statystycznie vs ogółem (0,95)

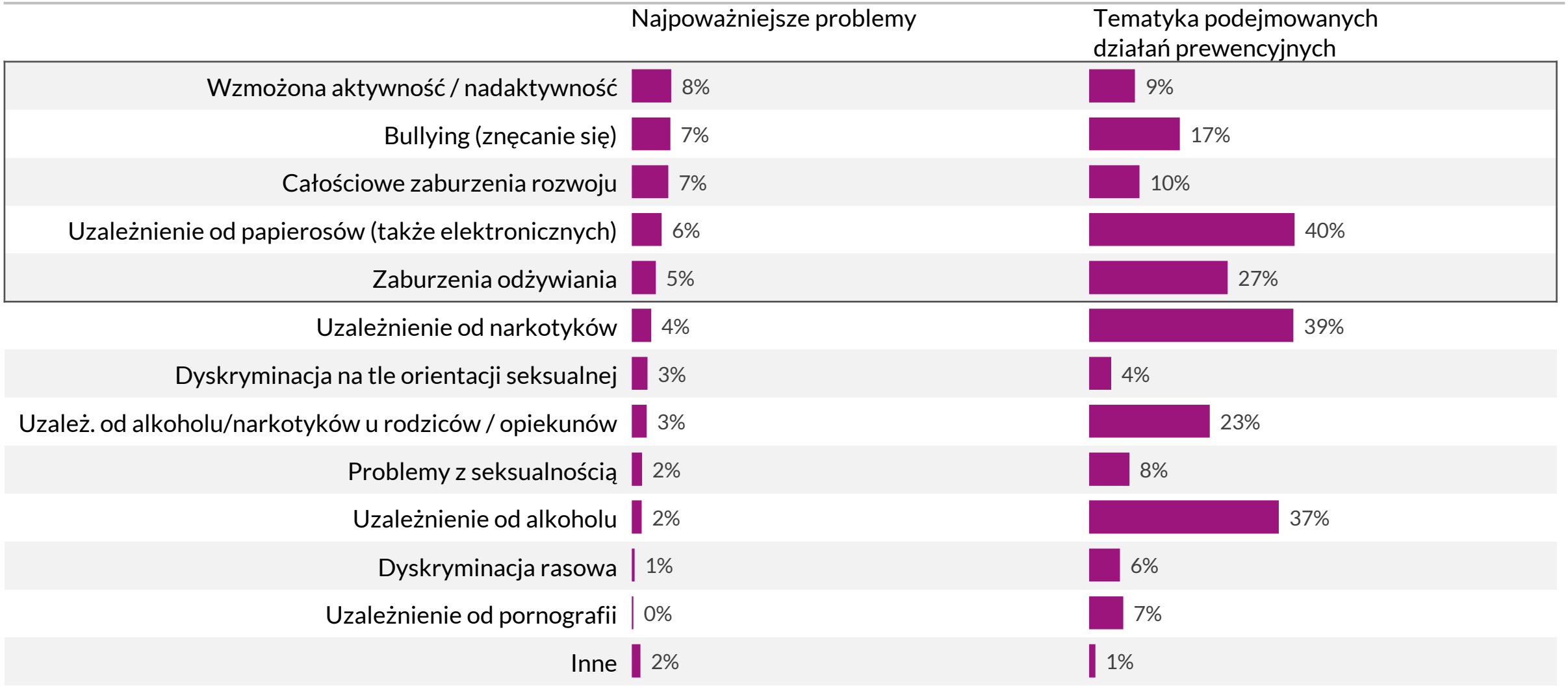
ROZMAWIAJ Z KLASĄ
SZKOŁA Z KLASĄ FUNDACJA

Dostrzegane problemy a tematyka działań profilaktycznych: ogółem (1 z 2)



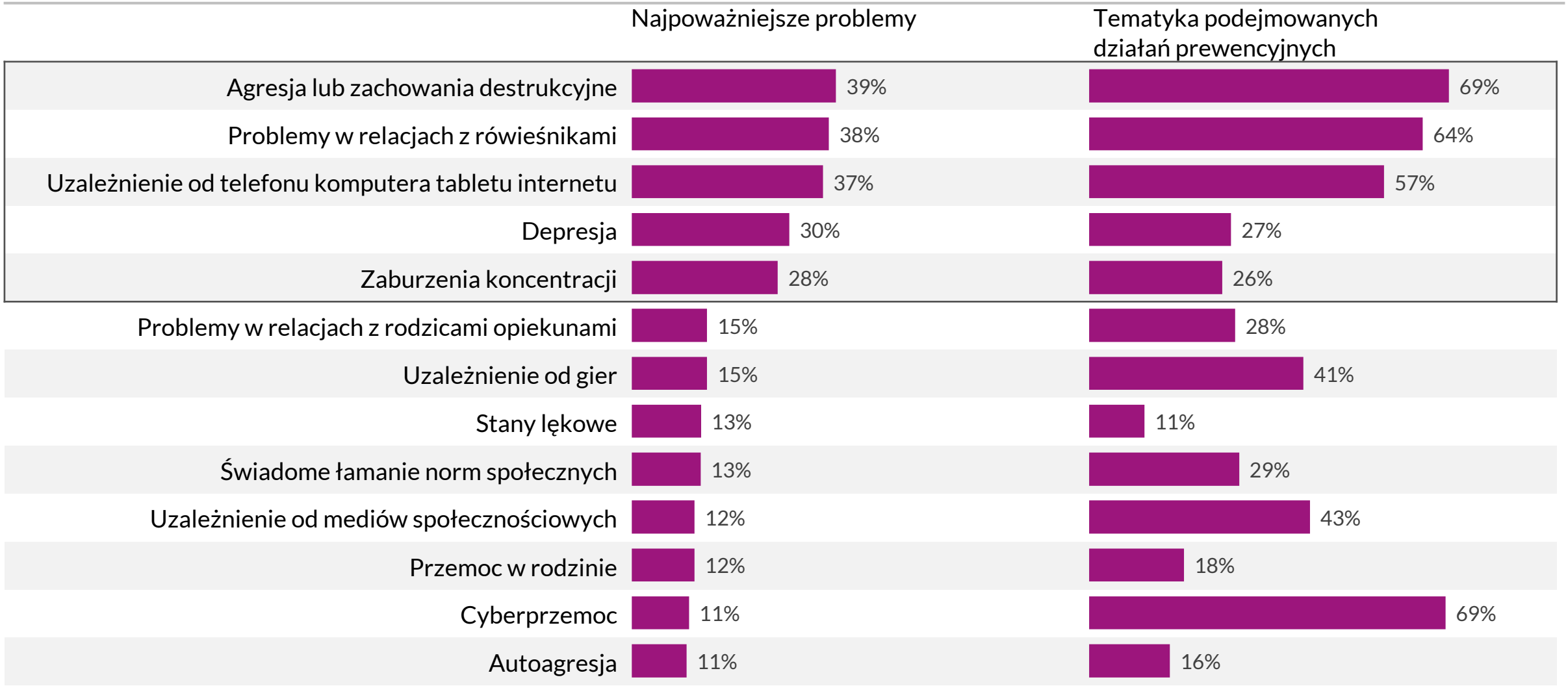
Q1. Z poniższej listy wybierz trzy problemy które dotykają Twoich uczniów najczęściej Q7a. Jakich tematów dotyczą działania prewencyjne/profilaktyczne prowadzone w Twojej szkole? Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi: Baza: wszyscy respondenci, N=1535

Dostrzegane problemy a tematyka działań profilaktycznych: ogółem (2 z 2)



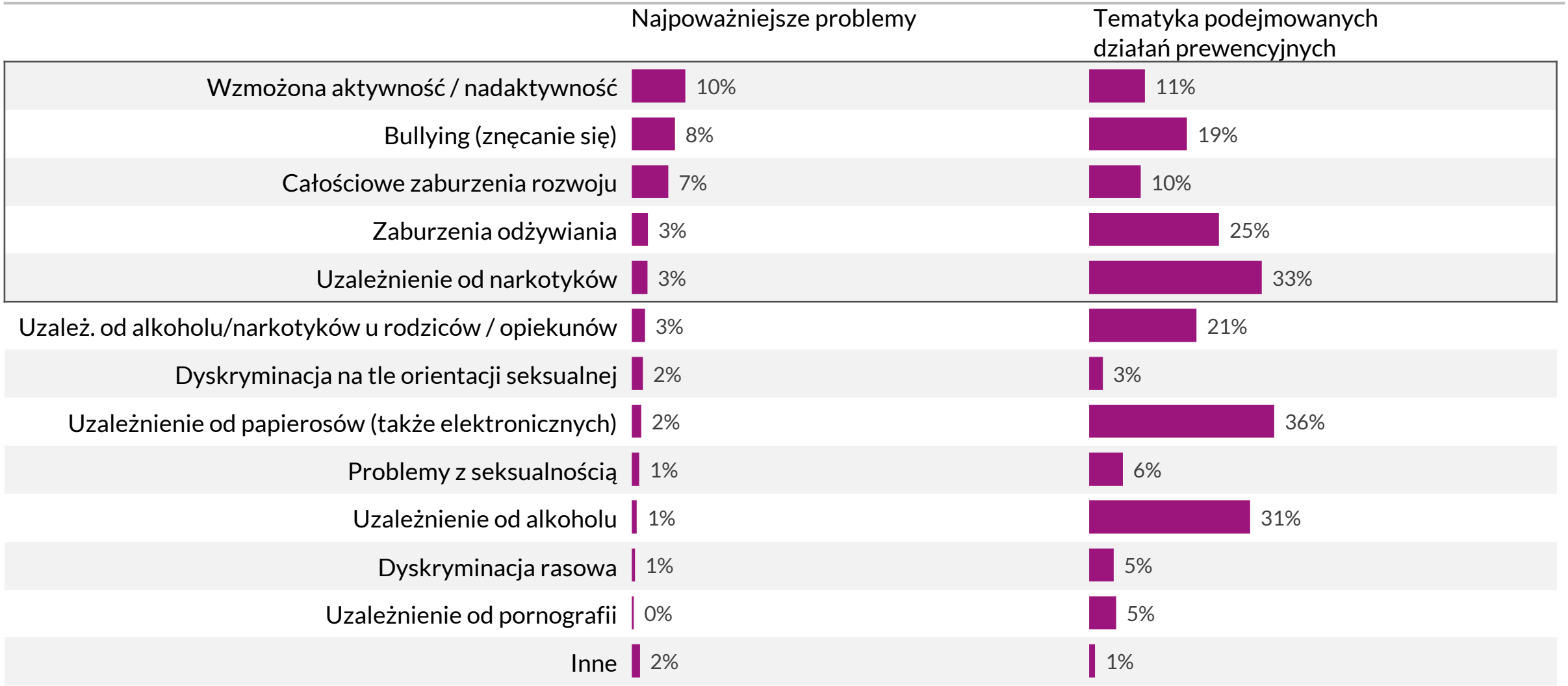
Q1. Z poniższej listy wybierz trzy problemy które dotykają Twoich uczniów najczęściej Q7a. Jakich tematów dotyczą działania prewencyjne/profilaktyczne prowadzone w Twojej szkole? Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi: Baza: wszyscy respondenci, N=1535

Dostrzegane problemy a tematyka działań profilaktycznych: SP (1 z 2)



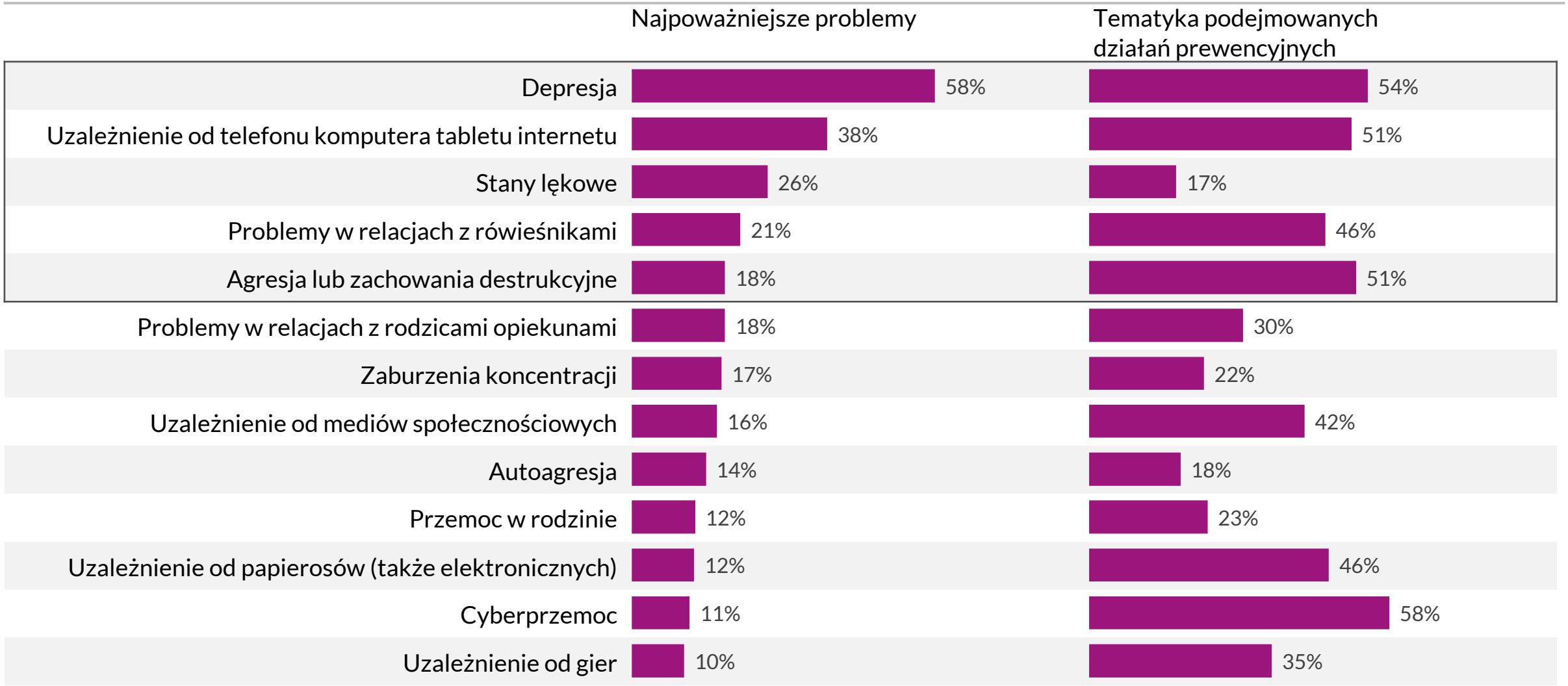
Q1. Z poniższej listy wybierz trzy problemy które dotykają Twoich uczniów najczęściej Q7a. Jakich tematów dotyczą działania prewencyjne/profilaktyczne prowadzone w Twojej szkole? Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi: Baza: nauczyciele szkół podstawowych, N=573

Dostrzegane problemy a tematyka działań profilaktycznych: SP (2 z 2)



Q1. Z poniższej listy wybierz trzy problemy które dotykają Twoich uczniów najczęściej Q7a. Jakich tematów dotyczą działania prewencyjne/profilaktyczne prowadzone w Twojej szkole? Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi: Baza: nauczyciele szkół podstawowych, N=573

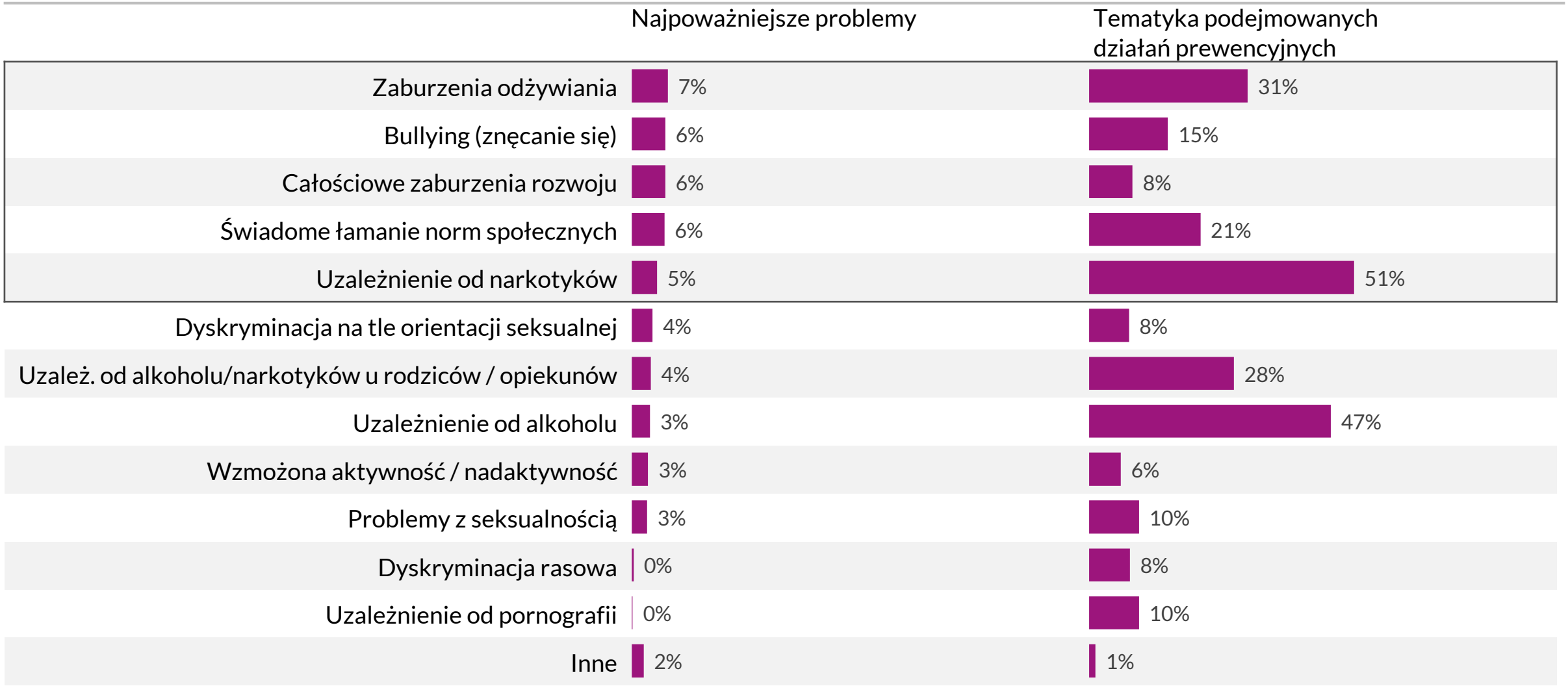
Dostrzegane problemy a tematyka działań profilaktycznych: LO i T (1 z 2)



Q1. Z poniższej listy wybierz trzy problemy które dotykają Twoich uczniów najczęściej Q7a. Jakich tematów dotyczą działania prewencyjne/profilaktyczne prowadzone w Twojej szkole? Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi: Baza: nauczyciele szkół ponadpodstawowych, - liceów i techników N=573

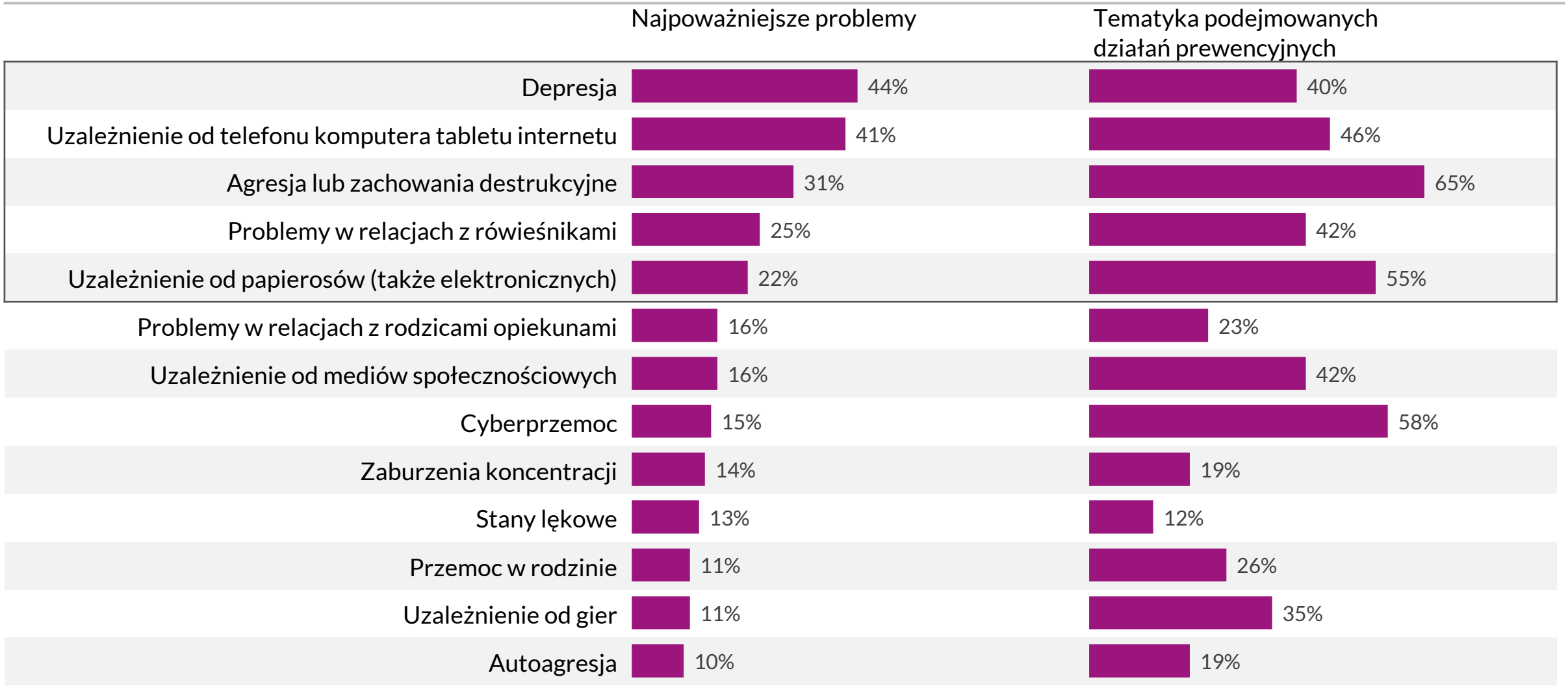
ROZMAWIAJ Z KLASĄ
SZKOŁA Z KLASĄ FUNDACJA

Dostrzegane problemy a tematyka działań profilaktycznych: LO i T (2 z 2)



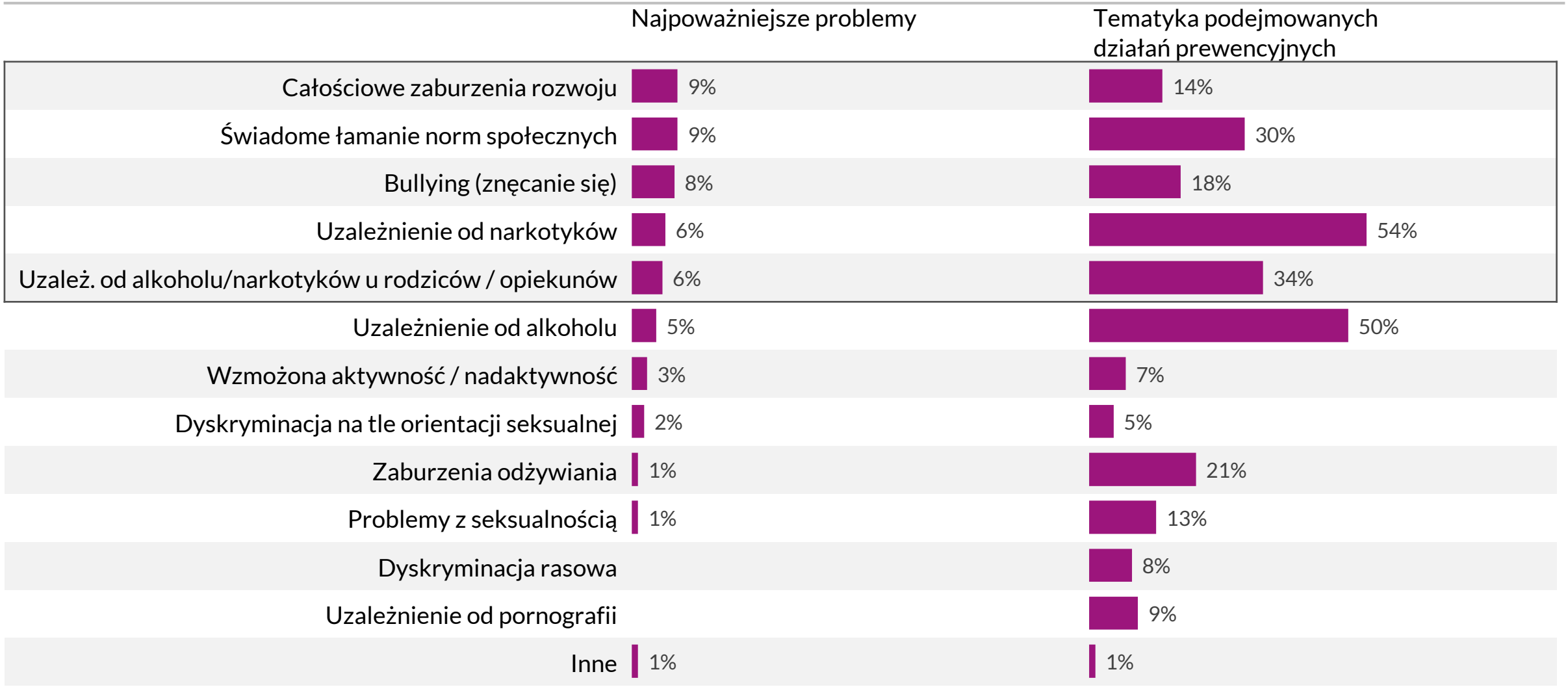
Q1. Z poniższej listy wybierz trzy problemy które dotykają Twoich uczniów najczęściej Q7a. Jakich tematów dotyczą działania prewencyjne/profilaktyczne prowadzone w Twojej szkole? Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi: Baza: nauczyciele szkół ponadpodstawowych, - liceów i techników N=573

Dostrzegane problemy a tematyka działań profilaktycznych: SB (1 z 2)



Q1. Z poniższej listy wybierz trzy problemy które dotykają Twoich uczniów najczęściej Q7a. Jakich tematów dotyczą działania prewencyjne/profilaktyczne prowadzone w Twojej szkole? Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi: Baza: nauczyciele szkół branżowych N=170

Dostrzegane problemy a tematyka działań profilaktycznych: SB (2 z 2)

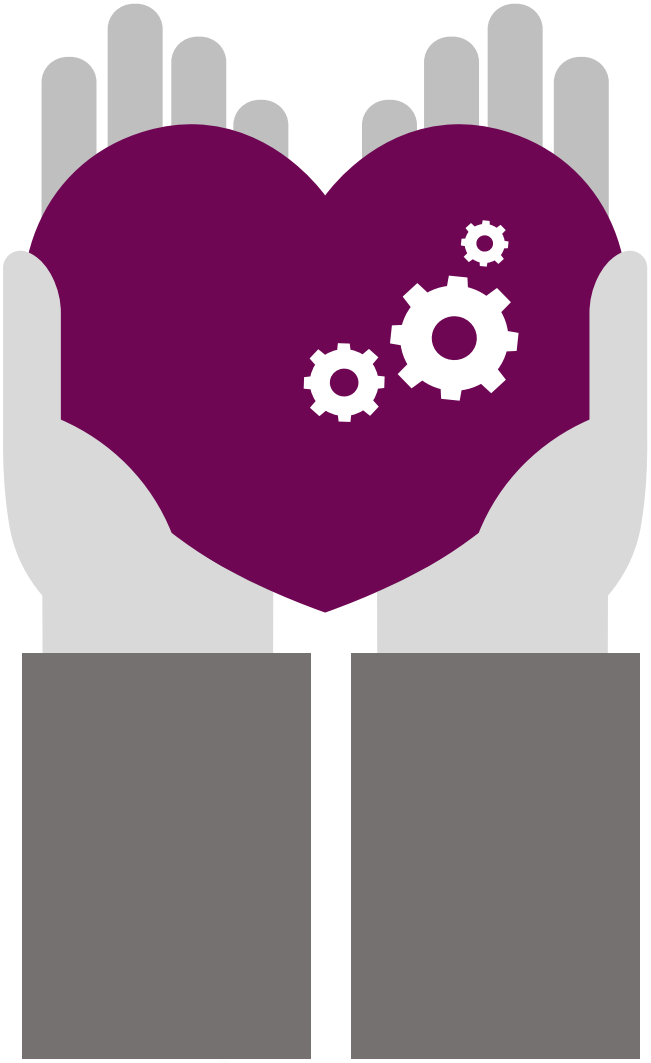


Q1. Z poniższej listy wybierz trzy problemy które dotykają Twoich uczniów najczęściej Q7a. Jakich tematów dotyczą działania prewencyjne/profilaktyczne prowadzone w Twojej szkole? Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi: Baza: nauczyciele szkół branżowych N=170

Procedury udzielania wsparcia

Wskazane przez nauczycielki i nauczycieli procedury udzielania wsparcia

Wychowawca-Psycholog/pedagog- Dyrekcja	21%
Wychowawca-Psycholog/pedagog	19%
Pedagog/ psycholog	13%
Pedagog/ psycholog-Dyrekcja	8%
Wychowawca-Psycholog/pedagog- Dyrekcja-Skierowanie do instytucji zewnętrznych	8%
Wychowawca-Psycholog/pedagog -Skierowanie do instytucji zewnętrznych	7%
Pedagog/ psycholog -Skierowanie do instytucji zewnętrznych	3%
Wychowawca-Psycholog/pedagog- Dyrekcja-Rada pedagogiczna/ zespół wychowawczy/ nauczycieli	2%
Pedagog/ psycholog-Dyrekcja-Skierowanie do instytucji zewnętrznych	2%
Inne	17%



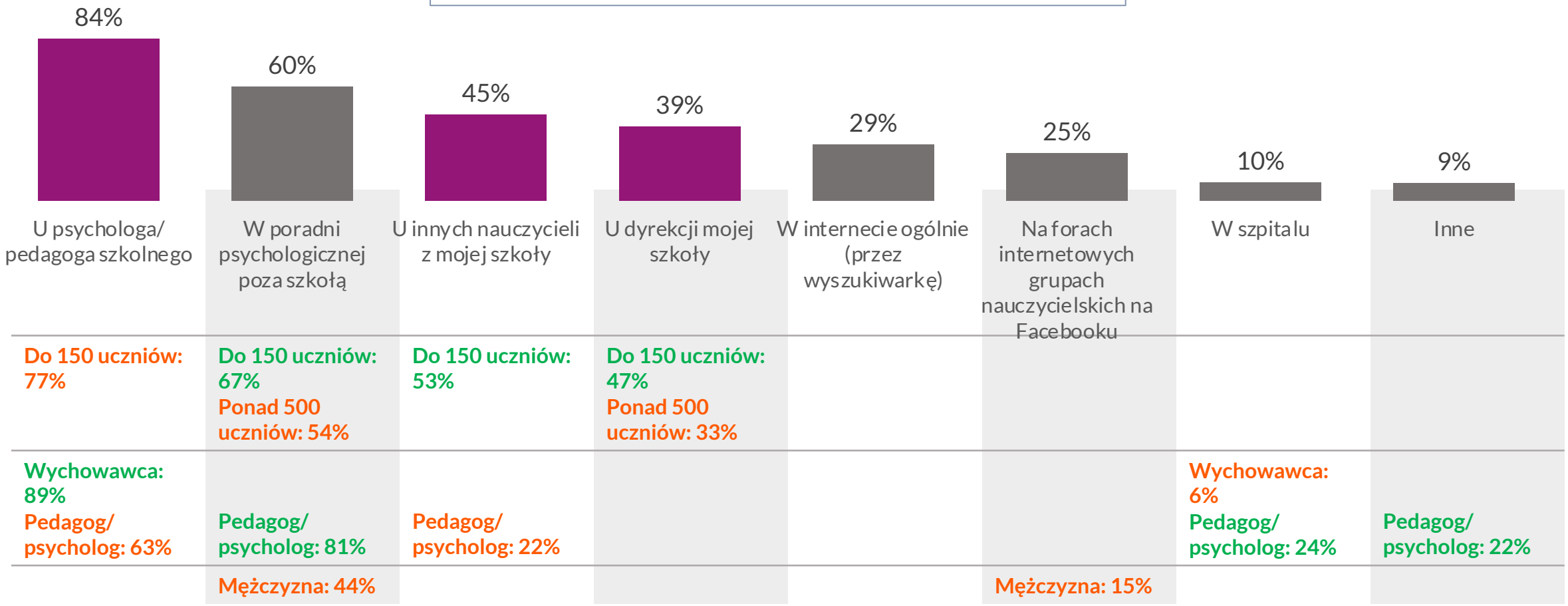
Q8a. Opisz krótko jak w Twojej szkole wygląda ścieżka postępowania kiedy nauczyciel ka zauważy że uczeń nnica może mieć problemy psychiczne psychologiczne Kto i w jakiej kolejności jest o tym informowany Jakie kroki podejmuje się wobec ucznia uczennicy? Baza: nauczyciele, w których szkole są procedury wsparcia i udzieliły odpowiedzi, N=1125



SZKOLENIA I ZDOBYWANIE WIEDZY SZCZEGÓŁOWE DANE

Poszukiwanie informacji o udzielaniu wsparcia uczniom

W SZKOLE: 91% **POZA SZKOŁĄ: 76%**



Q11. Jak sądzisz, gdyby była taka potrzeba, gdzie szukałabyś/ałbyś informacji jak udzielać wsparcia uczniom z problemami psychicznymi/psychologicznymi uczniów? Zaznacz wszystkie właściwe odpowiedzi. Baza: wszyscy, N=1535

ROZMAWIAJ Z KLASĄ

Fundacja Szkoła z Klasą
ul. Śniadeckich 19
00-654 Warszawa
(+48) 22 658 00 73
www.szkolazklasa.org.pl
www.facebook.com/fundacjaszkolazklasa

SZKOŁA Z KLASĄ
FUNDACJA